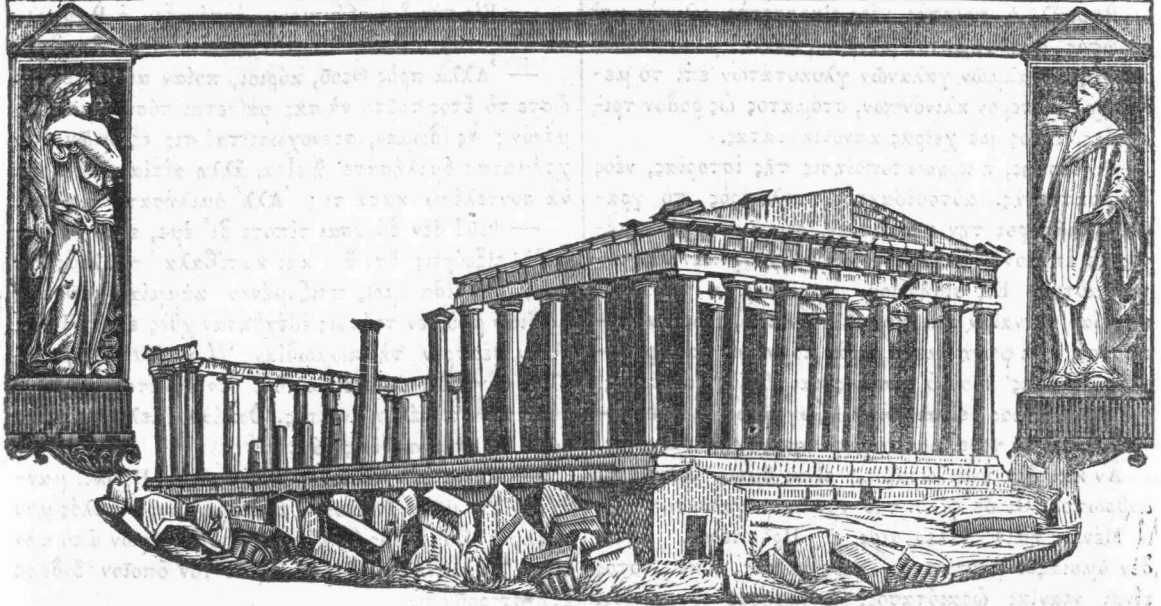

ΕΥΡΥΦΡΟΝΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕ

Φυλλάδ. 18.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος. ΣΤ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 1853.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ

A.

Τὸ δειπνον τοῦ χωρισμοῦ.

— Κύριοι, προτείνω πρόποσιν φανταστικὴν εἰς τὸν ἐνδοξον ἡμῶν Ἀμφικτύονα, τὸν πρίγκιπα Ποκιλόφ.

— Κύριοι, σὰς συνιστῶ τὸν προαγορεύσαντα, Βασιλὴν Δαστρὲ, λυρικὸν καὶ δραματικὸν ποιητὴν, ὡς ἐν πλήρη παρανοίᾳ εὐρισκόμενον.

— Καὶ πάλιν προτείνω τὴν πρόποσίν μου εἰς τὸν πρίγκιπα γεμίσατε τὰ ποτήριά σας.

— Ζήτω ὁ πρίγκιψ!

— Ζήτω ὁ φίλος μας;

— Ζήτω ὁ Ποκιλόφ;

— Ζήτωσαν ὅλοι!

Ἡ ὥραία αὕτη λογικὴ ἐσυζητεῖτο φαιδρὰν τινα ἐσπέραν τοῦ χειμῶνος τοῦ 183. μεταξὺ τῆς ἐνδεκάτης πρὸς τὸ μεσονύκτιον, περὶ τράπεζαν ἐσο-

λισμένην μετὰ πολυτελείας ὄλων ἀσιατικῆς ἐν ὠραίῳ ξενοδοχείῳ τῆς ὁδοῦ Ρίβολι. Οἱ δὲ ὑποκριταὶ τῆς περιχαροῦς ταύτης σκηνῆς ἦσαν πέντε ὠραῖοι νέοι, ὧν οἱ μὲν τέσσαρες Γάλλοι τὸ γένος καὶ τὰ λοιπὰ, ὁ δὲ πέμπτος Ρώσος μὲν, ἀλλὰ μόνον τὸ γένος. Οὗτος δὲ ἦτον ἀνὴρ γενναϊόψυχος, λεπτοῦ πνεύματος καὶ χαρακτήρος θελκτικότητος, νέος μὲν εἰσέτι, α πολλῶν δ' ἀνδρῶν ἰδὼν ἄσπεα καὶ νόον γνούς» πὰρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς αὐτοῦ πλεονεκτῆμασι ἐκέκτητο καὶ τὴν ἐλευθεριότητα ὡς καταστρέφων ἐν βροτῇ ὀφθαλμοῦ οὐχὶ εὐτελῆ εἰσοδήματα.

Ὁ πρίγκιψ λοιπὸν Ποκιλόφ ἤλθεν εἰς Παρισίους νὰ διατρέψῃ κατὰ τὴν ἀποκρέω, τὴν δ' ἐπέκυριον τῆς ἐστιάσεως ἐμελλε νὰ ἀνγχωρήσῃ εἰς Ρωσίαν, ἢ ἐπιθυμία τῆς ὁποίας τὸν ἐφλεγεν, καὶ τοι εὐρισκόμενον ἐν μέσῳ τῶν γοητευτικῶν Παρισίων ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ὅτι ὁ οὐρανὸς τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως ἔχει ἐλκτικὴν πολλὰκις ἀκαταμάχητον. Εἰς Παρισίους ὁ πρίγκιψ ἔκαμε πολλοὺς

φίλους ἢ μάλλον πολλοὺς συντρόφους τῶν ἡδονῶν του, ἀλλὰ μόνον τέσσαρες ἐξεῖχον ἐπὶ εἰλικρινεῖ φι- λία, καὶ ἰδοὺ τὰ χαρακτηριστικὰ των κατὰ τὴν γλώσσαν τῶν διαβατηρίων.

Ραφαήλ, ὁ ποιητὴς, νέος εικοσαετής, γλυκὺς καὶ εὐρωστος, ἀναστήματος μετρίου, ξανθῆς μεταξώδους κόμης, ὀφθαλμῶν γαλανῶν γλυκυτάτων ἐπὶ τὸ με- λαγχολικώτερον κλινόντων, στόματος ὡς ῥόδον τρι- σχιδῆς, τέλος μὲ χειρὰς κανονικοτάτας.

Γιλβέρτης, ἡ προσωποποίησης τῆς ἱστορίας, νέος δεκαοκταετής, αὐτοδίδακτος, τολμηρὸς τὸ γρά- φειν, διάπυρος τὴν φαντασίαν, φύσει πεπρωτισμέ- νος μὲ ἐπιμονὴν δυναμένην νὰ κουράσῃ καὶ τὴν τύ- χην αὐτήν. Εἰς σιδήρειον περικάλυμμα κρύπτει καρδίαν γενναίαν καὶ εὐγενῆ· εἶναι ὑψηλὸς καὶ εὐ- ρωστος, ἔχει φωνὴν μὲν ἠχηρὰν, κόμην δὲ καὶ ὀφθαλ- μούς μελανὰς· ἰδοὺ ὁ φυσικὸς καὶ ἠθικὸς Γιλβέρτης.

Ὁ Ὀβίδιος εἶναι ἅμα ζωγράφος καὶ ἔρμο- γλόφος καὶ ἐν γένει κάτοχος πάσης μὴ καλλιτεχνίας.

Ἄν καὶ δὲν ἦναι ὠραῖος, εἶναι ὅμως θελκτικὸς ἄνθρωπος. Οἱ δὲ φίλοι του τὸν ὑπεραγαπῶσι.

Μένει ἡμῖν τελευταῖος ὁ Πρόσπερος, ὅστις δὲν ὁμοιάζει παντάπασιν τοὺς ἄλλους, διότι οὗτος εἶναι νεανίας ὠραιότατος, μὲ τρόπους εὐγενικοὺς, πλοῦτου μεγίστου κάτοχος, ἀλλὰ δυστυχῶς εἰς οὐ- δὲν ἐχρήσατο αὐτῷ καὶ διὰ τοῦτο ἔμεινεν ἐν ἀργίᾳ· τοῦτο δὲ τὸν καθίστα δυστυχῆ, διότι δὲν δύναται νὰ δοθῇ εἰς οὐδεμίαν ἐμβριθῆ ἐνασχόλησιν, ἥτις εἶναι τὸ μόνον ἀντιφάρμακον τῆς καρδίας. Ὁ Πρό- σπερος εἶναι ἐξ ἐκείνων εἰς οὓς ἡ ἡμέρα εἶναι εἰς αἰών.

Μετά τινος στιγμᾶς σιωπῆς προξενεθείσης ἐκ τῆς ἐμφανίσεως παροψίδος πλακούντων, ὁ Ποχι- λὸφ ἐπαναλαμβάνει.

— Φίλοι μου, ἀγαπητοί μου φίλοι, αὔριον σᾶς ἀφίνω, τὸ ἠξέυρετε. Τὸ δεῖπνον τοῦτο εἶναι τὸ τε- λευταῖον ἐξ ὅσων δεῖπνῶμεν ὁμοῦ, ἡ ζωὴ ἔχει τό- σασ μεταβολὰς! Ἄν μὲ πιστεύετε, θὰ φυλάξῃ ἕκα- στος τὸ δικαιολόγημά του, ἕως τὴν ὥραν τοῦ ἀπο- χωρισμοῦ. Μὲ καταλαμβάνετε, δὲν εἶναι ἀληθές; Ἀργότερα, ὅταν θὰ ἐνθυμώμεθα σεῖς μὲν ἐμὲ, ἐγὼ δὲ σᾶς, θὰ ἔχομεν ἰδέαν συγκεχυμένην τῶν στιγμῶν, ἃς διήλθομεν ὁμοῦ. Καὶ τοῦτο θὰ μᾶς ἦναι ὀχλη- ρόν.

— Πιστοὶ καὶ καλοὶ μου φίλοι, εἶπεν ὁ Ραφαήλ, πάντοτε ὀλίγον ἀσυλλογίστως, ἀλλὰ ζωηρῶς συναί- σθανθεις ὅτι πρὸ ὀλίγου εἶπεν ὁ Παῦλος· ὁ ἀγα- πητός μας Παῦλος εἶπεν ἀλήθειαν! συλλογισθεῖ- τε ὅτι αὔριον κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν θὰ ἦνε πολὺ μα- κρὰν ἡμῶν αὐτὸς, ἡ ψυχὴ τῆς ἐνώσεώς μας· τῇ ἀληθείᾳ, ἡ ἰδέα αὕτη μὲ λυπεῖ τὰ μέγιστα.

— Τοῦτο μὴ σᾶς λυπῆ, ἀκριβοί μου σύν- τροφοι, διότι μετὰ ἐν ἔτος θὰ ἐπιστρέψω εἰς Πα- ρισίους. Σήμερον ἔχομεν 27 Φεβρουαρίου, λοιπὸν τὴν ἐρχομένην ἀποκρέω θὰ μὲ ἐπανιδῆτε.

— Ἐν ἔτος, παρετήρησεν ὁ Πρόσπερος, εἶναι εἰς αἰών.

— Καὶ τὸ ἔτος τοῦτο θὰ ἦναι ἀπέραντον δι' ἐμὲ, εἶπεν ὁ Ὀβίδιος.

— Ἐν ἔτος, ἐπρόσθεσεν ὁ Γιλβέρτης; θὰ ἀποθάνω ἕως τότε ἀπὸ ἀνυπομονησίαν.

— Εἰς τὴν διάνοιάν μου, ἐστέναζεν ὁ Ραφαήλ, τὸ ἔτος τοῦτο εἶναι αἰωνιότης.

— Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, κύριοι, ποίαν αἰτίαν ἔχετε ὥστε τὸ ἔτος τοῦτο νὰ σᾶς φαίνεται τόσον ἐκτετα- μένον; Ἄς ἴδωμεν, στενωχωρεῖται τις ἐξ ὑμῶν ἀπὸ χρήματα; ὁμιλήσατε· ἢ εἶναι ἄλλη αἰτία; δύναμαι νὰ συντελέσω κατὰ τι; Ἀλλ' ὁμιλήσατε λοιπόν.

— Φεῦ! δὲν δύνασαι τίποτε δι' ἐμὲ, εἶπεν ὁ Ρα- φαήλ· εἰζεύρεις ὅτι ἂν καὶ κατέβαλα πολλοὺς κό- πους, δὲν εἶδα ὅμως παιζομένην κάμμιάν τῶν κω- μωδιῶν μου, ἐν τούτοις ἐδέχθησαν χθὲς εἰς τὸ Γαλ- λικὸν Θεάτρων τὴν κωμωδίαν *Ἡ φιλόσοφος γυνή*· ἀλλὰ συγχρόνως μὲ εἶπαν ὅτι δὲν δύναται νὰ παι- χθῆ πρὶν παρέλθῃ ἐν ἔτος. Ὅποιαν μελαγχολικὴν ζωὴν θὰ περάσω ἕως τότε!

— Κρίνε τὴν ἀνυπομονησίαν μου, Παῦλε, μαν- θάνων ὅτι μετὰ ἐν ἔτος ὁ ἀδελφός μου, ὁ καλός μου ἀδελφός Ἐδμόνδος θὰ ἦναι ἐδῶ, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Νέαν Ἰόρκην. Ὁ Ἐδμόνδος μου τὸν ὁποῖον ἔνδεκα ἔτη στεροῦμαι.

— Καὶ τότε ὁποία χαρὰ! δὲν εἶναι οὕτω Γιλ- βέρτη; εἶπεν ὁ πρίγκιψ.

— Φαντασθῆτε διὰ μίαν σιγμὴν τί εἶναι νὰ ἀγα- πᾶ τις, νὰ ἀγαπᾶται καὶ ἐν ἔτος νὰ περιμένῃ ὅσῳ νὰ νυμφευθῆ τὴν ἡγαπημένην του. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην εἶμαι ἐγὼ, κύριοι· οἱ γονεῖς τῆς ὠραίας Βλανδίνης μου μὲ ἐδέχθησαν γαμβρόν των· ἀλλὰ οἱ- κογενεακαὶ ὑποθέσεις ἀναβάλλον τὸν γάμον ἐπὶ ἐν ἔτος.

— Καὶ σὺ, Πρόσπερε, διατὶ ἐπιθυμεῖς τόσον τὸν προσεχῆ χειμῶνα;

— Ἐγὼ; διὰ νὰ λέγω « ἐπέρασα ἐν ἔτος, » αἱ ἡμέραι εἶναι τόσον μεγάλα!

— Κύριοι, ἀνέκραζεν ὁ πρίγκιψ γελῶν ἐσωτερι- κῶς ἔνεκα ἰδέας αἰφνιδίως ἀναφύσεως ἐν τῷ πνεύ- ματί του, ἃς πῖωμεν!

— Ἀλλ' ἢ πρὸ ὀλίγου συμβουλή;

— Λησμονήσατέ τιν καὶ πίστε. Κράτει, ἰδοὺ παλαιοὶ οἶνοι τῆς Ἰσπανίας κάτοχοι πολλῶν ἀρε- τῶν. Ἐμπρός, τὰ ποτήριά σας, καὶ διὰ τοῦ οἴνου διαλύσατε τοὺς μελαγχολικοὺς σας συλλογισμούς. Φίλοι μου, ἡ ἠθικὴ ζωὴ εἶναι μελαγχολικὴ, εὐτυ- χῆς λοιπὸν ὁ ῥεμβάζων ἐνῷ ἐργηγορεῖ, οὗτος, πι- στεύσατέ με, εἶναι σοφός. Τὸ ἀπολαμβάνειν εἶναι τὸ ζῆν, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ταύτης ἡ ἡδονή. Ἄς ἀπολαύσωμεν λοιπὸν τὴν ἡδονὴν μέχρι μανίας, διότι οἱ σοφώτεροι εἶναι οἱ πλέον ἀνόητοι!

— Καλὰ λέγει, ἃς πῖωμεν!

Ἐνῷ δὲ δύο ὦραι ἐσήμαινον, μόνος ὁ πρίγκιψ ἰ- στάμενος ὡς ὁ Διόνυσος ἐπεσκόπει μὲ βλέμμα φαι- δρὸν τὰ θύματά του, τοὺς τέσσαρας δηλαδὴ συμ- πότας του, κοιμωμένους θορυβωδῶς εἰς θέσεις ἀλ- λοκότους.

— Καλὰ τοὺς ἔχω! εἶπε, καὶ μειδίαμα χαρᾶς διεχύθη ἐπὶ τῶν χειλέων του.

Ἐξακοσίας λεύγας μακρὰν τῶν Παρισίων.

Εἴκοσι καὶ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὰς νυκτικὰς ταύ- τας σκηνὰς, ταχυδρομικὴ τις ἄμαξα, ἀξιοπαρατή- ρητος διὰ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς καὶ προ- σεκτικῶς κεκλισμένη ἐξώθεν διὰ κλείθρων, ἐστα- μάτησεν ἔμπροσθεν τοῦ ξενοδοχείου τῆς πόλεως Σαφράτης, εἰς τὴν ἐπαρχίαν οὔσης τοῦ Σατραῶ, μεταξὺ τοῦ Ἀὸν καὶ τοῦ Βόλγα.

Πρὸ τινων ὠρῶν ἄλλη Ταχυδρομικὴ ἄμαξα εἶχε φθάσει εἰς τὸ αὐτὸ ξενοδοχεῖον, ἄνθρωπος δὲ τις ὑ- ψηλοῦ ἀναστήματος καὶ τρόπων ἐπιτετηδευμένων ἀπέβη ταύτης, ὅστις δώσας πρὶν διαταγὰς, ἐστηρί- χθη ἐπὶ τινος παραθύρου, ἅμα δὲ παρατηρήσας στᾶσαν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του τὴν δευτέραν ἄμα- ξαν, ἄφησε τὴν θέσιν του καὶ ἔσπευσε νὰ ἀνοίξῃ ὁ ἴδιος τὴν διὰ κλείθρων κεκλισμένην θύραν. Τέσ- σαρες τότε νέοι ἐπήδησαν κάτω, καὶ ἀναγνωρί- ζοντες τὸν ἀποφυλακίζοντα αὐτοὺς ἀπὸ τὴν περιο- δικῆν ταύτην φυλακὴν, ἔγειναν μανιακοὶ, κραυγᾶ- ζοντες ταυτοχρόνως.

- Ἄνανδρε!
- Θὰ κτυπηθῶμεν.
- Οὐτιδανὲ Κοζάκε.
- Στάσου! ὑπερασπίσου ἑαυτόν!
- Ἐ! κύριοι, ὀλίγην ὑπομονὴν, τοῖς ἀπεκρίνα- το ἐκεῖνος μὲ ἀπάθειαν· μὴ παρέχετε ἑαυτοὺς θέα- μα εἰς τὸν ὄχλον καὶ ἀκολουθεῖτέ με.

Ἀνεγνώρισας βεβαίως, ὦ ἀναγνώστα, τοὺς τέσ- σαρας φίλους τῆς χθεσινῆς ἐσπέρας, οἵτινες μὲ ὀ- δόντας τρίζοντας δι' ὀργὴν, μὲ χειρὰς συνεσιγ- μένας δι' ἔφρσιν πρὸς ἐκδίκησιν, ἠκολούθησαν τὸν Ποχιλὸφ εἰς αἶθουσαν συνεσκευασμένην κατὰ τὸν Παρισινὸν μάλλον ἢ Ἀγγλικὸν τρόπον, ἐν τῷ μέ- σῳ τῆς ὁποίας τράπεζα πολυτελῶς παρατεθειμέ- νη ἴστατο ὡς φούριον καθ' οὗ ἐμελλε νὰ ἐκχυθῆ θυμὸς οὐχὶ καρδίας ἀλλὰ στομάχου.

— Κύριοι, εἶπεν ὁ πρίγκιψ, καταδεχθῆτε νὰ λάβετε θέσιν, καὶ μὴ θελήσετε νὰ μὲ φονεύσητε νῆστιν.

— Ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ θαρρῶ ὅτι μᾶς σκώπτει. — Ἐμπρός, κύριοι, ἀφήσατε τὸν θηριώδη αὐτὸν χαρακτήρα! ἂν εἰξεύρατε πόσον ἀσχημοὶ εἰσθε μὲ τὰ γένειά σας ἄτινα πρὸ ἡμερῶν δὲν ἐπεμελήθητε, δὲν θὰ ἐδύνασθε νὰ κρατήσητε τὸν γέλωτα.

— Ἀλλὰ ποῦ ὁ τὸν διάβολον εἶμεθα ἐδῶ, εἶπεν ὁ Ὀβίδιος, οὔτινος ὁ θυμὸς κατεπραυῖθη ἀπὸ τὴν θέαν τῆς τράπεζης.

— Ποῦ εἰσθε, Κύριοι; ἔξακοσίας λεύγας μα- κρὰν τῶν Παρισίων, τριακοσίας ἀπὸ τὴν Πετροῦπο- λιν, καὶ ἑκατὸν ογδοήκοντα βέρστια ἀπὸ τὰ πλή- θη τῶν Καλμούκων.

— Καὶ δυνάμεθα νὰ σᾶς ἐρωτήσωμεν, κύριε, τί δηλοῖ ἡ ἐκτεταμένη αὕτη ἀστεϊότης;

— Πρῶτον ἃς ἀρχίσωμεν τὸ δεῖπνον καὶ ἐπει- τα συνομιλοῦμεν περὶ τούτου.

— Κύριοι καὶ δυστυχεῖς συνάδελφοί μου, ἀνέ- κραζεν ὁ Γιλβέρτης, κηρύττων τὸν Πρίγκιπα Παῦ- λον Ποχιλὸφ ὡς τὸν ἀναιδέστερον τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ἃς φάγωμεν πρῶτον, διότι δὲν θὰ μᾶς ἐξη- γήσῃ τὴν δόλιον διαγωγὴν του πρὶν δεῖπνήσῃ.

Ἐδείπνησαν ἐν μέρει γελῶντες, ἐν μέρει ἀπειλοῦν- τες· ἔπειτα ὁ πρίγκιψ ζήτησας καὶ ἐπιτυχῶν με- γάλην σιωπὴν, ἤρχισεν ὡς ἐξῆς.

— Φίλοι μου...

— Ὄχι! δὰ... ἐν τούτοις λέγω...

— Φίλοι μου, χρεωστεῖτε νὰ μὲ εὐχαριστήσε- σθε καὶ ἀσπασθῆτε τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου! Ἀπὸ τὴν τελευταίαν εἰς Παρισίους συναναστροφὴν ἐν καιρῷ τοῦ δεῖπνου μᾶς ἔμαθον ὅτι ἡ μόνη ἐπι- θυμία ὅλων ὑμῶν εἶναι πῶς νὰ διαβῆτε ταχέως ἐν ἔτος. Εὐχαριστήσατέ με λοιπόν, κύριοι, διότι θὰ σᾶς παρέξω τὸν τρόπον νὰ ζήσητε τὸ μικρὸν τοῦ- το ἔτος χωρὶς νὰ βαρυνθῆτε. Σᾶς εἶπον ὅτι πρό τι- νων ἐτῶν ἄφρα τὴν Ρωσσίαν μου· ἐφλεγόμην νὰ τὴν ἐπανιδῶ· δὲν σᾶς εἶπα ὅμως καὶ τὰ αἰτία τὰ προσκαλοῦντά με εἰς τὴν πατρίδα μου. Εἶμαι ὑ- ποχρεωμένος ἀπὸ τὴν διοίκησίν μου νὰ κάμω ἀ- κριβῆ λογαριασμὸν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῶν καλμούκων, μέλλω λοιπὸν νὰ συζήσω μετ' αὐτῶν μίαν δωδεκάδα μηνῶν· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον λογαριάζω νὰ διασκεδάσω ὄχι πέ- ραν τοῦ δέοντος, ἐστοχάσθην ὁ χρισμὸς μᾶς θὰ ἦναι λυπηρὸς. Μὲ ἔμεινε λοιπὸν νὰ νι- κήσω τοὺς δισταγμούς σας, διότι δὲν ἐμελλε δῆ- θεν ὁ μὲν ν' ἀφήσῃ τὴν ἀρραβωνιστικὴν του, ὁ δὲ τὰς γραφίδας του, καὶ ὁ ἄλλος τὸ Παρισίον του. Ἰποθέτων ὅμως ὅτι καὶ ἂν τούτους ἐνίκων ἡ- θέλατε ἴσως ἐπιθυμήσει νὰ ἀσπασθῆτε τὰ παρ' ὑ- μῶν ἐγκαταλειπόμενα εἰς Παρισίους προσφιλῆ ἀντικείμενα, ὅτι ἐγὼ δὲν ἐδυνάμην ν' ἀργήσω οὐ- τε ἡμέραν· ἐνῷ λοιπὸν σεῖς κατεπίνετε τοὺς οἶνους τῆς Ἰσπανίας, σᾶς ἄφρα ἐπὶ στιγμᾶς τινος, καὶ ἔδωσα τὰς διαταγὰς μου, ἐπανελθὼν δὲ σᾶς προσέ- φρα οἶνους χημικῶς ἐσκευασμένους· τοῦτο, κατ' ἀρχὰς σᾶς ἐπροξένησεν ὑπνον βαθύτατον, ἔπειτα κατὰ τὸ διάστημα εἴκοσιν ἡμερῶν νάρκωσιν ἀσθε- νεστάτην, ἥτις σᾶς παρέδιδεν ἄκοντας εἰς τοὺς σκοπούς μου· σᾶς ἔκλεισα εἰς ταχυδρομικὴν ἄ- μαξαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας, ἐλπίζω, εἴχετε ἀ- φθονίαν τροφῶν. Πρὸ δύο μόνων ἡμερῶν ἐθεραπεύ- θητε καὶ συνήλθετε εἰς ἑαυτοὺς· ἀλλὰ καὶ πρὸ δύο ἡμερῶν ὑπερανθρωπίνους δυνάμεις κατέβαλον ὅπως σᾶς κρατῶσιν ἐντὸς τοῦ κλωβίου σας. Μὴ μᾶς ἐγκαταλείπετε λοιπὸν, καὶ μετὰ δέκα μῆνας σᾶς ἐπαναφέρω εἰς Παρισίους. Ἐν τούτοις, ὅστις ἐξ ὑ- μῶν ἐπιθυμεῖ πολὺ τὴν πρωτεύουσάν του (ὅ,τι δύ- ναμαι νὰ πράξω θέλω τὸ, πράξει εὐχαρίστως), εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἀναχωρήσῃ· καὶ καλλίτερα μά- λιστα δι' αὐτὸν, διότι θὰ τῷ χαρίσω τὴν ταχυ-δρομικὴν μου ἄμαξαν, ἥτις θὰ τῷ χρησιμεύῃ ὡς ἀξιότιμον ἐνθύμημα τοῦ ταξιδείου μᾶς.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, εἶπεν ὁ Ραφαὴλ, θὰ ἦμαι πολὺ τρελλός, ἂν ἐπιστρέψω εἰς τὸ πεζὸν Παρίσιον, διότι εἰς τὰς κοιλάδας ταύτας πρέπει νὰ βασιλεύῃ ἀγρία ποίησις, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν θέλω νὰ ἐμπνευσθῶ.

— Ὁ ζωγράφος παντοῦ εὐχαριεῖται, εἶναι ὁ ἐραστής τῆς φύσεως, τὸ πᾶν δηλοῦται ὑπὸ τὴν γραφίδα του, καὶ ἐγὼ μένω.

— Ἀχ! φίλοι μου, ἀγαπῶ πολὺ τὴν Βλανδίνην μου! ἀλλὰ, μὰ τὴν πίστιν μου! ἐντὸς ὀλίγου θὰ γείνη ἐδική μου, καὶ ἐπὶ πόλιν καιρὸν δὲν θὰ ἴδω τοὺς Καλμοῦκους. Μένω. Καὶ σὺ, Πρόσπερε;

— Καὶ ἐγὼ δὲν σας ἀφίνω.

— Αἱ! ἐμπρός λοιπόν! εὐγε, κύριοι! Βλέπετε ὅτι πρέπει νὰ ἐνοώμεθα, διότι ἂν μὲ ἐφρονεύετε, τί ὄφελος; ἐμπρός λοιπόν, ἐμπρός, ζήτω! δὲν θὰ χωρισθῶμεν. Αὐριον θὰ ἀρχίσωμεν τὰς ἐκδρομάς μας, τὴν δ' ἐσπέραν ταύτην ζήτω ἢ εὐθυμία!

Τὴν ἐπαύριον, οἱ πέντε νέοι διευθύνθησαν εἰς τὰς Καλμουκικὰς καλύβας· ἀλλ' ἐπτά βέρσια ἀπὸ τὴν Σαρέφαν ἐσταμάτησαν διὰ νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν πηγὴν, ἥτις φέρει τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ταύτης.

Ἡ κρήνη τῆς Σαρέφας κεῖται εἰς θέσιν γραφικωτάτην· πεδιάς ἀπέραντος ἐκτείνεται ὑπὸ ἄλυσιν λόφων· ἐκεῖθεν ἐν ἀπόπτῳ φαίνεται μέρος ῥέον τοῦ Βόλγα. Εἰς ἀπόστασιν δώδεκα βερστίων βλέπει τις τὸ φρούριον τῆς Ἰαρίτσας ἐπὶ τοῦ Βόλγα. Οἱ ῥύακες, οἵτινες εἰλίσσοντο περὶ τὸ κατοφερὲς τοῦ ὄρους σκιάζονται ἀπὸ ἀγρίας μηλέας, πετελέας, δρυὸς καὶ ἄλλα δένδρα.

Ἡ πηγὴ, ἥτις μεταβιβάζει τὸ νερόν της εἰς τὴν βρύσιν, εἶναι ἀφθονός· περικυκλοῦται ἀπὸ ἐξ ἄλλας πηγᾶς, ἐξ ὧν κυκλῶν ἀναπηδᾷ τὸ ὕδωρ. Πλείστα δοκιμαί εἶδον ὅτι τὰ ὕδατα ταῦτα δὲν εἶναι κατώτερα τῶν τοῦ Καρολσβᾶδου ὡς πρὸς τὰς μεταλλικὰς ἰδιότητας· ἐν τούτοις πρὸ πολλῶν ἐτῶν αἱ περιοδεῖαι εἰς τὴν πηγὴν τῆς Σαρέφας ἔγειναν σπανιόταται. Πολλὰ αἰτίαι ἠνάγκασαν τοὺς ξένους νὰ ὑποπέσωσιν εἰς τὴν λήθην ταύτην· κατ' ἀρχὰς ἡ δυσκολία τῆς μεταβάσεως των ἐπὶ ἐπτά βέρστια ἀπὸ τὴν Σαρέφαν, ἔπειτα καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῆς πηγῆς τοῦ Καυκάσου. Ἄλλως, οἱ Ῥώσοι, ἐν γένει, καταφρονοῦν ὅ,τι παρέχει ἡ χώρα των. Καὶ τέλος ἡ ἰσχυροτέρα ἐνδειξις τῆς ἀγαθότητος τῆς πηγῆς ταύτης εἶναι ὅτι ἀρύονται ὅλοι οἱ κάτοικοι τὸ ὕδωρ των.

Ἀφήσασα τὰ δένδρα, ἅτινα περικυκλοῦν τὴν Σαρέφαν, ἡ μικρὰ συνοδεία τῶν ὀδοιπόρων εὐρέθη μετ' ὀλίγον ἐν τῷ μέσῳ ἀπέραντου πεδιάδος, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν παρετῆρει ἄλλο, ἢ γλαυκὸν οὐρανὸν καὶ γῆν πρασίνην.

Δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν τὸ χωρίον τῶν Καλμοῦκων πρὸς εὐρύχωρον θάλασσαν. Φαντασθῆτε ἑκτασιν τετρακοσίων βερστίων εἰς τὴν ὁποῖαν μόλις περὶ τὰ χεῖλη τινων ποταμῶν διακρίνεται μικρὸς

ἀριθμὸς κατοικιῶν. Ἡ ἀπέραντος αὕτη κοιλάς εἶναι ὅλος ἐστερημένη δένδρων· ποῦ καὶ ποῦ φαίνονται τινα δενδρύλλια, λοφίσκοι καὶ βάλτοι. Ὁ νομὰς Καλμοῦκος, χωρὶς νὰ παρατηρῆ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος τῆς ὁδοῦ καὶ μάλιστα χωρὶς μεγάλης προσοχῆς, ὀδηγεῖ τοὺς ἵππους καὶ τὰς καμήλους του εἰς διάστημα ἑκατὸν βερστίων ὡς ὁ πρῶτος τὴν ναῦν του.

Ὅτε διεπέρων τὴν πεδιάδα, πολυλογοῦντες περιχαρῶς διὰ τὰ ἄγνωστα πράγματα, ἅτινα κατὰ πρῶτον ἐπληττον τοὺς ὀφθαλμούς των, ὁ πρίγκιψ λέγει πρὸς τοὺς συντρόφους του.

Ἄγνωστε βεβαίως, κύριοι, τὴν πρωτότυπον σημασίαν τῆς λέξεως Καλμοῦκος; ἀκούσατέ με καὶ θὰ τὴν μάθετε. Οἱ Καλμοῦκοι ὠνομάζοντο τὸ πρῶτον *Eulentes*, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο κατέστη τὸσον ἄχρηστον εἰς αὐτοὺς, ὥστε μόνον οἱ σοφοὶ ἔκτοτε τὸ ἐγνώριζον. Καλοῦν ἑαυτοὺς Καλμοῦκους, διότι δὲν δύνανται ἀλλέως νὰ προφέρωσι, καὶ ὁ Στραυχεβέργγιος παράγει τὴν λέξιν ταύτην ἀπὸ τὴν ταρταρορωσικὴν *καλβάρ* (κεκρύφαλος). Διατί; διότι οἱ Καλμοῦκοι φέρουν κεκρύφαλον. Ἄλλ' οἱ Τάρταροι καὶ πλείστοι ἄλλοι φέρουν τοιοῦτους. Προτιμότερον ἴσως νὰ παρήχθη ἡ λέξις αὕτη ἀπὸ τὸ *καλιμάκ*. Ὁ ἴδιος Ἀβούλχασης ἐπιβεβαιῶσθαι τὴν γνώμην μου ὠνομάζων αὐτοὺς *καλιμάκ*, ὅπερ ταταριστὶ σημαίνει ἄπιστον. Ποῖαν τῶν δύο τούτων σημασιῶν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν; ὅλοι ἐνκασιμίζονται εἰς τὴν τελευταίαν καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι τὴν ἐξηγοῦν, εὐρίσκουν ὅτι ἀπὸ τὸν διαμελισμὸν τοῦ λαοῦ τούτου μὲ τοὺς γείτονας λαοὺς, οὗτος διεφύλαξε τὴν ἀρχαίαν ἔδραν καὶ ἐδέχθη τὸ ὄνομα Καλιμάκ ἢ Καλμοῦκος. Ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ὅτι στηρίζεται ἐπὶ ἀρχαίων μογγολικῶν βιβλίων, ὅπου γίνεται μνεῖα περὶ μεγάλης φυλῆς Καλμοῦκων, τῆς ὁποίας μέρος μὲν ἐπαγιώθη εἰς τὴν καθαυτὴν ἔδραν εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Θιβέτου, μέρος δὲ ἐγκατέλειπε τὸ πρῶτον, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἀνατολὴν, ὅπου συνεμίχθη μὲ ἄλλους λαοὺς πλησιοχώρους τοῦ Καυκάσου.

Τελειόνων ὁ πρίγκιψ τὴν ὁμιλίαν του, ἐπέδειξεν εἰς τοὺς ἀροκατὰς του Καλμοῦκον τινὰ, ὅστις καθήμενος ἐπὶ ὠραιότατου ἵππου, ἐπροχώρει πρὸς τὸ μέρος των μετὰ μεγίστης ταχύτητος· ὅτε δὲ ἐπλησίασε,

— Προσέξατε, κύριοι, εἶπεν ὁ πρίγκιψ ἰδοὺ ὠραιότατος τύπος τῆς φυλῆς τὴν ὁποῖαν, μέλλομεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν· ἰδοὺ τῶντι γνήσιοι Καλμοῦκοι.

— Ναί, εἶπεν ὁ Ὀβίδιος, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, οὐτινος ὁ ἥλιος τὴν στιγμήν ταύτην φωτίζει ἀρκούντως τὴν κεφαλὴν, εἶναι καταγωγῆς Μογγολικῆς, γενεὰ ἀνθρώπων καταχόντων σχεδὸν ἅπασαν τὴν ἀνατολὴν καὶ μέρος τῆς δύσεως εἰς τὴν Ἀσίαν. Ναί εἰς αὐτὴν ἀνήκει τὸ χρῶμα εἶναι φαιὸν καὶ κίτρινον βαθὺ, τὰ μαλλία μαῦρα καὶ ἀραιὰ, τὸ πρόσωπον συμπεπιεσμένον, εὐρὸ κατὰ τὰ μῆλα, εὐθὺ κταὰ

τὸν πώγωνα, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀποκεχωρισμένοι, ἡ ρίς ὀλίγον ἐξέχουσα, τὰ ὄτα μέγιστα καὶ κρεμάμενα, αἱ σιαγόνες προέχουσαι, ἡ κεφαλὴ τετράπλευρος. Τῆς μορφῆς ταύτης ὁ εὐθὺς πώγων, αἱ προέχουσαι σιαγόνες, ἦσαν σαφέστατα χαρακτηριστικὰ κακεντρεχειας, ἂν οἱ κεχωρισμένοι ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ εὐρέα μῆλα δὲν ἐδήλουν τὸ ἐναντίον. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀνθρώπων ἔχει τελευταῖον, τὸ συνηθέστερον πάντων, τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ κρανίου ἰσχυρῶς ἀνεπτυγμένον, ὅπερ δύναται νὰ ἐξηγηθῆ ὡς κοινὴ ἐνδειξις εὐλαθείας, οἱ δὲ λαοὶ οὗτοι εἶναι εἰδωλολάτραι.

Ὁ Καλμοῦκος ἐπλησίασε μέχρις αὐτῶν. Ὁ Ποκιλόφ τῷ ἔνευσε καὶ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του· ὁ Τάρταρος ἐσταμάτησε τὸν ἰδικόν του, τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξάν καὶ οἱ τέσσαρες Γάλλοι, ἀλλ' ὀλίγα θήματα μακρὰν τοῦ πρίγκιπος, ὅστις ὠμίλει τὸν Καλμοῦκον μὲ γλώσσαν τραχειάν καὶ λαρυγγώδη μετ' ὀλίγον εἶδον τὸν Ποκιλόφ τιθέμενον εἰς κίνησιν, τὸν Τάρταρον εἰς τὰ πλάγιά του, καὶ τὸν ἦκουσαν κράζοντα.

— Φίλοι μου! ἔχομεν ὀδηγόν· ἰδοὺ ὁ Οὐβαχίς ὅστις θὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς τοιοῦτος· ἐτακτοποιήσαμεν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ θὰ μᾶς ἦναι ὠφελιμότερος, διότι καὶ τώρα μᾶς λέγει ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν πλέον μεμακρυσμένην ὁδὸν ἀπὸ τὰς κατοικίας τῶν ἀδελφῶν του· ἄς τὸν ἀφήσωμεν νὰ μᾶς ὀδηγῆ.

Ὁ Καλμοῦκος ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδείας καὶ τὴν ὠδήγησε τόσον καλῶς, ὥστε πρὸς τὸ ἐσπέρα εὐρέθη ἀπέναντι πλήθους καλυβῶν ἐκτισμένων ἐπὶ πλατέος ῥύακος.

— Κύριοι! Κύριοι, εἶπεν ὁ Ραφαὴλ, σὰς παρακαλῶ νὰ σταματήσωμεν μίαν στιγμήν· ἀφήσατέ με νὰ θεωρήσω ὀλίγον τὴν πόλιν τοῦ νομάδος τούτου λαοῦ, ὅλας τὰς καλύβας ταύτας, αἵτινες μοὶ ἐνθυμίζουσι τὰς κατοικίας τῶν τραυλοδῶν· ἡ θεὰ αὕτη μὲ ἀρέσκει μᾶλλον τῆς ὁδοῦ Ρισελιέ! ἔχουσι θεὰν παράδοξον πλὴν ὠραίαν.

Ὁ Γιλβέρτης ἐσταμάτησεν, ὡσαύτως, καὶ ἐπὶ λευκώματος εἰσέτι καινοῦ ἐσκιαγράφησε τὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἀγροίκον, ἕαν μοὶ συγχωρῆται ἡ λέξις, εἰκόνα.

— Ὡχ! ὦχ! εἶπεν ὁ Ὀβίδιος, ἰδοὺ, μὰ τὴν πίστιν μου, ἵπποι μεγάλης ἀξίας.

Ὁ Πρόσπερος καταπεπληγμένος δι' ὅσα ἐβλεπε, περιέφερε τὰ βλέμματά του ἀδιακόπως ἀπὸ τοὺς φίλους του εἰς τὰς καλύβας, καὶ ἐπανελάμβανε μὲ ὀλίγην ἀθυμίαν.

— Ἀλλὰ θὰ εἰποῦν τῇ ἀληθείᾳ ὅτι εἶναι εὐχαριστημένοι, ὅτι διεσκεδάσαν! πότε λοιπόν θὰ διασκεδάσω καὶ ἐγὼ ὀλίγον;

Ἡ καλύβη τοῦ Καλμοῦκου ὁμοιάζει μεγάλην στρογγύλην τρόπιδα, στηριζομένη ἐπὶ πέντε ξυλίνων κυλίνδρων τριῶν ἕως τεσσάρων παδῶν τὸ ὕψος, ἡ περιφέρεια τῆς ὁποίας εἶναι ἐξ ἕως ὀκτῶ πηχῶν. Ἡ ξυλικὴ συνίσταται, πρὸς τὰ κάτω, ἀπὸ εἰδός τι ξυλίνων δρυοφάκτων πρὸς

τὰ ἄνω ἀπὸ συνάθροισιν πολλῶν πασσάλων τοποθετημένων λοξῶς καὶ συνηρμοσμένων εἰς τὴν κορυφὴν ὡς στέφανος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι προσκεκολλημένοι. Ἐξώθεν αἱ καλύβαι αὗται εἶναι κεκαλυμμένοι ἀπὸ εἰδός τι ποταποῦ τάπητος παχυτάτου, κατεσκευασμένου ἀπὸ τρίχα καμήλου ἐν διὰ πολλῶν δεσιῶν προσράπτουσιν. Ὅταν δ' ἀνάπτωσι κηρὸν εὐχαριστοῦνται νὰ ὑψώνωσι τὸ πῖλινον κάλυμμα ὅπερ εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ στεφάνου, ὅπως ἀφίνωσιν ἐλευθέραν τὴν διόδον εἰς τὸν καπνόν.

Πρέπει νὰ ἴδῃ τις τοιοῦτου εἶδους καλύβας ὅπως λάθῃ ἰδέαν ἀκριβῆ τῆς διαγραφῆς των. Ἀντήχουν εἰς τὴν βροχὴν καὶ εἰς τὰς τρομερωτέρας θυέλλας. Τὸν χειμῶνα παρέχουν πολλὴν θερμότητα καὶ τὸ καλοκαίριον ἀποκρούουν ἐπιτυχέστερον τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου ἢ αἱ ἡμέτεραι σκηναί, αἱ ἀπὸ ὀθόνην κατεσκευασμένοι πρὸς χρῆσιν τῶν στρατευμάτων ἢ διαμονὴ τῶν νομάδων Καλμοῦκων δὲν ἐπεκτείνεται πλείοτερον ἐβδομάδος εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, οὐδὲν δὲ ἀρμοδιώτερον τῶν καλυβῶν τούτων ἠδύνατο νὰ ἐφεύρωσι διὰ τὸν νομάδα αὐτὸν βίον των, διότι ἐπιβιβάζουν αὐτὰς καὶ τὰς μεταφέρουν ἐπὶ τῶν καμήλων των.

Αἱ καλμουκικαὶ καλύβαι, αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν πλῆθος, ἢ εἰς τινα ὑποδιαίρεσιν τοῦ νομάδος τούτου λαοῦ, εἶναι ἀρκετὰ ἀπομακρυσμένα ἀλλήλων ὅπως εὐχερέστερον προμηθεύονται θέσεις κατὰ τὴν ἡμέραν διὰ τὰς πολυαριθμοὺς ἀγέλας των. Τὰ πρωτεύοντα τμήματα εἰς πᾶσαν συμμαρίαν εἶναι τὸ τοῦ πρίγκιπος, τὸ τῶν ἱερῶν καὶ τὸ τῆς ἀγορᾶς, ἥτις, εἰς τὴν γλώσσαν τῶν Καλμοῦκων, ὡς καὶ εἰς τὴν τῶν Ῥώσων καὶ Ταρτάρων, λέγεται *παζάριον*. Πέριξ τῶν τριῶν τούτων τμημάτων εὐρίσκονται αἱ κοιναὶ καλύβαι, αἵτινες κατ' οὐδὲν διαφέρουσιν ἄλλο ἀπὸ τὰς τῶν ἐπισήμων, πλὴν ὅτι εἶναι μικρότεροι, εὐτελέστεροι καὶ ὀλίγον ἐλαφρότεροι.

Συνδιάλεξις ἀξία περιγραφῆς.

Ὁ ἀγαματοποιός.

Οἱ ὀδοιπόροι εἰσῆλθον, μετὰ τινος ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς των, εἰς καλύβην, ἔνθα εὐρίσκετο ὁ πρίγκιψ, χρησιμεύουσαν εἰς δικαστήριον· ἡ ἐπιτυχία αὕτη τοῦ νὰ τὸν πλησιάσωσιν ἦτον ἀπαραίτητος ἵνα κερδίσωσι τὴν εὐνοίαν του, καθ' ὃν καιρὸν ἐμελλον νὰ ἦναι εἰς τὰ κράτη του, ἄλλως τε εἶχον εὐκαιρίαν νὰ σπουδάσωσι τὰ ἥθη τῶν Καλμοῦκων καθ' ὅλας τὰς ποικιλίας καὶ διαφορὰς των· καὶ οἱ Παρισίνοι ἦσαν διατεθειμένοι νὰ μὴ χάσωσι τὸ παραμικρόν. Εὐρον λοιπόν τὸν πρίγκιπα καθήμενον κατὰ τὸ ἔθος διπλοπόδι ἀντικρῆ τῆς θύρας· οἱ δὲ δύο πρωτότοκοι υἱοὶ του ἐκάθηοντο δεξιόθεν αὐτοῦ, ἔχοντες ἐμπροσθέν των πινάκια ξύλινα πλήρη κρεάτων.

Ἰπέδειξαν εἰς τοὺς ὀδοιπόρους, ἐν μετ' ἡμέρας τῆς καλύβης, προσκεφάλαια, γέροντες αὐτοῖς,

να καθήσων. Ἰπήκουσαν καὶ τότε ἤρχισεν ἐκταμένη συνδιάλεξις μεταξύ Ποκιδῶφ καὶ τοῦ Χάν (ἡγεμόνος) εἰς γλώσσαν Καλμουικὴν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ομίλιας, εἰς τὴν ὁποίαν πολλάκις ἐνομισαν οἱ ὀδοιπόροι, ὅτι περὶ αὐτῶν ὠμίλου, ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσουν ἀνέτως τὴν κατοικίαν καὶ τοὺς οἰκοῦντας.

Ὁ πρίγκιψ Καλμουῖκος τοῖς ἐφάνη ἔχων ἠλικίαν ὑπερβαίνουσαν τὰ τεσσαράκοντα ἔτη ἢ φυσιογνωμία του ἦτον ὠραία, ἐφόρει ἐνδυμα ἐκ μετᾶξης, καὶ ἐκράτει εἰς χεῖρας κομβολόγιον. Ἐνῶ ὠμίλει μὲ τὸν Ποκιδῶφ, ἐφαίνετο ἐξακολουθῶν νοσερῶς τὴν προσευχὴν του, κυλίων εἰς τοὺς δακτύλους του, μετὰ μεγίστης ταχύτητος, τοὺς κόκκους ὑφ' ὧν συνέκειτο τὸ κομβολόγιόν του. Εἰς τὴν καλύβην ὑπῆρχον δύο κιβώτια, μία μηχανὴ Καλμουικὴ διὰ χρήματα καὶ μέγας πάσσαλος ἐμπηγμένος εἰς τὴν γῆν, κεκοσμημένος μὲ βραχεῖς κλάδους, ὅπως κρεμῶσιν ἐπὶ τούτου τοὺς κεκρυφάλους των. Ἐπὶ τραπέζης ἐχοῦσης εἶδος βωμοῦ, ἐβλεπέ τις πολλὰ ποτήρια ὅμοια, ἐπάνω τῶν ὁποίων ἐκρέμαντο πολλαὶ εἰκόνες θεῶν. Ἀντικρυ τῆς τραπέζης ταύτης, ἡ πριγκιπέσσα ἐκάθητο ἐπὶ θρονίου μεταξίνου ἱερεῖς δὲ τὴν περιεκύκλουν.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς συνδιαλέξεως, εἶχον φέρει τὸ τέιον εἰς μέγιστον σιδήρειον ἀγγεῖον τὸ ὁποῖον ἐτοποθέτησαν εἰς ζύλινον τρίποδα. Ὄταν τὸ σημεῖον ἐδόθη, οἱ γελλοῦγγοι, ἢ οἱ ἱερεῖς οἵτινες ἦσαν παρόντες, ἐξέβαλον τὸ πανίον ὕπερ ἐκάλυπτε τὰ ποτήριά των καὶ τὸ τέιον, καὶ ἀφοῦ προσέφερον τὸ πρῶτον ποτήριον εἰς τοὺς Θεοὺς, ἐγέμισαν ἔπειτα τὰ τῶν ἱερῶν, τῆς πριγκιπέσσης καὶ ἐφεξῆς ἔπειτα, πρὶν τὸ γευθῶσιν, ἕκαστος εἶπε σύντομον προσευχὴν οἱ Γάλλοι μας ἐκλίνουν τὰς κεφαλὰς ὅπως μὴ παροργίσωσι τὴν θεότητα.

Ὅτε ἔλαβον τὸ τέιον, ἕκαστος ἀπεσύρθη σιωπηλῶς. Οὕτως ἐτελείωσεν ἡ ἐπίσημος παρουσίασις τῶν ὀδοιπόρων εἰς τὸν πρίγκιπα.

Τὸ τέιον εἶναι πολὺ ὠφέλιμον εἰς τὴν ζωὴν τῶν Ταρτάρων' δυσκόλως δὲ χωρίζονται αὐτοῦ. Ἐτερον ποτὸν, τοῦ ὁποῖου κάμνουσι μεγίστην χρῆσιν, εἶναι τὸ τσιγάρ, γάλα ἵππου, ὅπερ ἄκρατον ἔχει τι μεθυστικόν' πρὸ πάντων δὲ οἱ ἱερεῖς τὸ πίνουσιν εἰς μεγάλην ποσότητα. Ἀλλὰ τὸ σύνθηες ποτὸν εἶναι ὕδωρ λακκαῖον ἢ λιμναῖον, τὴν γεῦσιν δὲ τούτου οἱ Παρισιοὶ μας εὗρον ἀηδεστάτην. Ἡ συνήθης τροφὴ σύγκειται ἀπὸ κρέας βόειον, ἀπὸ πρόβατα καὶ ἵππους, ἄτινα ὀλόκληρα ἀφίνουσιν ἐπὶ θημωνιάς ἀνθράκων, ἢ βράζουσιν εἰς ὑπερμεγέθεις λέβητας.

Ἀν πρέπη νὰ κρίνη τις μίαν πίστιν ἀπὸ τὰς πράξεις τῶν ὑπηρετῶν τῆς, θὰ λάβῃ κακὴν ἰδέαν περὶ τῆς τῶν Καλμουῖκων. Οἱ ἱερεῖς των ἦσαν ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους οἱ πέντε φίλοι παρωμοίασαν μᾶλλον εἰς τὰ ζῶα διὰ τὴν ἀδδηπαγίαν των. Ἐπὶ πινον δὲ ἀναλόγως.

Ἡ πίστις τῶν λαῶν τούτων εἶναι κλάδος ἐλάχιστος τοῦ Ἰσλαμισμού' τὸ πλῆθος τῶν θεῶν των

εἶναι ἀξιοσημείωτος, ἡ δὲ λατρεία των δὲν εἶναι ὠρισμένη.

Οἱ ἱερεῖς τῶν Καλμουῖκων εἶναι διηρημένοι εἰς τρεῖς κλάσεις. Ἡ κατωτέρα σύγκειται ἀπὸ ἐκκλησιαστικούς νέους καλουμένους μάντρες, ἡ μεσαία περιλαμβάνει τὴν ἔνωσιν τῶν ἱερῶν διὰ τῆς κατωτέρας τάξεως καὶ καλεῖται γετζούλ καὶ ἡ ἀνωτέρα σύγκειται ἀπὸ τοὺς γελλοῦγγοι. Ἐκτὸς τούτων, ἐκάστη τάξις κατέχει ἀκόμη καὶ ἓνα ἱερεῖα ἀπὸ βαθμίδα ἐπισημοτέραν καὶ τὸν ὀνομάζει λάμα. Αἱ ἑορταὶ τῆς πίστεως ταύτης εἶναι πολυαριθμώταται. Μία τῶν ἐπισημοτέρων εἶναι ἡ τοῦ οὔρου, τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἐορταζομένη κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας ὁ λάμας χειροτονεῖ τοὺς νέους ἱερεῖς. Δὲν νυμφεύονται ποσῶς, ἀλλ' ἂν δὲν ἔχωσι σέβας πρὸς τοὺς ἄλλους ἱερεῖς, δύνανται νὰ λάβωσι μίαν παλλακίδα, καὶ τότε πορεύονται εἰς ἀπομεικρυμένον τόπον, ὅπου μέρχονται τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν οἰωνοσκοπίαν.

Ἡ θέσις ἐπὶ τῆς ὁποίας αἱ καλύβαι τῶν ἱερῶν εἶναι τεταγμέναι καὶ ἦτις ὀνομάζεται χουρούλ κεῖται πλησίον τοῦ Ὁεργκεῦ, ὅπου τὰ ἀνάκτορα τοῦ πρίγκιπος. Αὗται κεῖνται ἀποκεχωρισμέναι ἀλλήλων εἰς ὠρισμένην ἀπόστασιν, καὶ διαγράφουν κατὰ τὸ φθινόπωρον ὅπου εὐρισκόμεθα, ὡοειδῆ γραμμὴν ἣτις εἰς τὸ χουρούλ φαίνεται ἀπέχουσα δύο βέρσια. Ἡ δὲ προσευχὴ γίνεται εἰς τὸ ἐνδοτικόν κενὸν μέρος, ὅπου φαίνονται καλύβαι ἀρμόδιαι εἰς τοῦτο.

Ὅτε ἐπετρέπη εἰς τοὺς ὀδοιπόρους νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν καλύβην τοῦ λάμα, εὗρον ἐκεῖ μέγαν ἀριθμὸν ἱερῶν τελούτων πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Βορκχάν μουσικὴν μονοτονοτάτην, εἰς δὲ τῶν ἐπισημοτέρων ἱερῶν, ἰστάμενος ἀριστερόθεν τοῦ βωμοῦ, ἐφαίνετο διευθύνων τὴν συμφωνίαν ταύτην διὰ μικροῦ κώδωνος, ὃν ἐκράτει εἰς χεῖρας. Οἱ ἄλλοι ἱερεῖς εἶχον διάφορα ὄργανα, ἄτινα ὠνόμαζον, τὸ βουρέ, τὸ βισχάαρ, τὸ κενγχεργαί, τὸ γανγδούγγ, καὶ τὸ τσιλάνγ.

Φαντασθῆτε ὁποῖος ἦχος παράγεται ὅταν συγχρόνως εἰς ὅλας τὰς καλύβας κρούωσι τὰ ὄργανα ταῦτα. Κατὰ τὰς ἐορτὰς ἡ μουσικὴ αὕτη παινίζεται καθ' ἐκάστην εἰς ὠρισμένας τινὰς ὥρας τῆς πρωίας καὶ τῆς ἑσπέρας. Κατὰ τὰς παύσεις τῆς προσευχῆς προσφέρουν γάλα οἱ ἴδιοι ἱερεῖς ἐξέρχονται ἵνα λάβωσιν αὐτὸ καὶ ἀναπαυθῶσι στιγμάς τινάς. Ὁ πρίγκιψ Ποκιδῶφ καὶ οἱ φίλοι του, ὅπως φανῶσιν ἀρεστοὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς, ἠναγκάσθησαν νὰ κενώσωσι τινὰ ποτήρια τοῦ ἀνουσίου τούτου ποτοῦ ὡς ἀνταμοιβὴν δὲ, γηραιός τις γελλοῦγγος τοὺς ὠδήγησεν ἔμπροσθεν βωμοῦ ἄνωθεν τοῦ ὁποῖου ἐκρέμαντο αἱ εἰκόνες τῶν θεῶν του, καὶ ἐκεῖ ἀφοῦ τοὺς παρήγγειλε νὰ κρατῶσι τοὺς πῖλους των ἔμπροσθεν τοῦ στόματός των, μήπως ἡ ἀναπνοὴ των βεβηλώσῃ τὰς θεότητας, αὐτοπροαιρέτως ἠθέλησε νὰ τοῖς ὑπαγορεύσῃ τὰ ὀνόματά των. Τὰ πρῶτιστα ἦτο

Ἀρακχαμουῖρι, ὁ μεγαλύτερος τῶν θεῶν, ἔπειτα Ὑαμάν-Λάγος, Ὁκιν-Τέγγερε, Τσαγαῦμ, Λάρα-Ἐκὲ, Νογορ-Λάρα Ἐκὲ, Νοδονβέρ, Οὔσουκισχί, Μαϊδάρι, Μανσουχάρι, Ἐρτικ-Κάρ, καὶ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη.

Αἱ εἰκόνες τῶν θεῶν τούτων συνήθως εἶναι ἐζωγραφισμέναι ἐπὶ ὀθόνης κιτρίνης. Ὁ Γιλβέρτης ἐζωγράψεν ἐκ τούτων πολλὰς πρὸς μεγάλην τῶν πιστῶν εὐχαρίστησιν. Μεγάλως ὅμως τιμῶσι τοὺς ἄλλους θεοὺς. Τὰ χάλκινα ἀγάλματά των ἐχύθησαν εἰς τινὰ πόλιν τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσσίας, τὰ ἐπέτυχον δὲ τὸσον καλά, ὥστε ὁ Ὁβιδιος ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστήσεις του εἰς τοὺς γελλοῦγγοι. Τέλος ἕτεροι θεοὶ ἐκείντο ἀπλῶς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τούτους οἱ ἴδιοι ἱερεῖς κατσεκείαζον ἢ ἐζύμονον μὲ ἐμπειρίαν ἀληθῶς ἀξιοπαρατήρητον.

Πολλάκις ὁ Πρόσπερος ἔγεινε μάρτυς τῆς κατασκευῆς ταύτης τῶν θεοτήτων ὁ δύστηνος νεανίας, ὁ ἐλπίζων ὅτι τὸ ταξίδειον τοῦτο ἐμελλε νὰ ἀποδιώξῃ τὴν αἰώνιον βαρυθυμίαν του, ἐβαρυνόμενος πάντοτε, καὶ βλέπων τὸν Γιλβέρτην, τὸν Ραφαῆλ, τὸν Ὁβιδιον καὶ τὸν Παῦλον διάγοντας μὲ τὸν συνήθη ἐνθουσιασμόν των, κατηράτο τὴν τύχην ἣτις, ἂν ἐφαίνετο ὅτι τῷ ἔδωκε ὅλας τὰς εὐκολίας ὅπως ἦναι εὐτυχῆς, τὸν κατέστησε τὸσον δυστυχῆ.

Ἐπῆλθεν ἡμέρα καθ' ἣν παρατηρῶν ἓνα μάντρη ἐργαζόμενον εἰς τινὰ εἰκόνα τοῦ θεοῦ Μαϊδάρι, ὁ βαρύθυμος Πρόσπερος ἐφαντάσθη νὰ μιμηθῇ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἱερέως· εὗρον οἱ δακτύλοι του τὴν ἄργιλον προσφυστέραν ἢ ὅσον τὴν ἐνόμιζε καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα καιροῦ κατώρθωσε νὰ τῇ δώσῃ μορφήν ἀνθρωπίνην τελειοτέραν τῆς τοῦ μάντρη εἰς τὸν Μαϊδάρι του.

Ὅτε οἱ σύντροφοι εἶδον τὸ ἔργον του, ἔσκωψαν τὸ γελοῖον αὐτοῦ, ἀλλ' εὐφῶς πῶς καὶ μὲ σκοπόν. Ὁ ἀρχάριος ἀγαλματοποιός, ὀλίγον πειραχθεὶς, ἀπεφάσισε νὰ δαπανῆσῃ περισσότερον καιρὸν καὶ νὰ ποιήσῃ πρᾶγμα ὀλίγης ἐπικρίσεως ἄξιον. Ἡμέρας τινὰς ὕστερον, ἐπορεύθη εἰς τὴν καλύβην γέροντός τινός γελλοῦγγου, εἰς τὸν ὁποῖον τιμῶντες ἐνεπιστεύθησαν τὴν δημιουργίαν νέου ἀγάλματος τοῦ μεγάλου Ἀρακχαμουῖρι. Ἰπσοβάλλων εἰς τὴν κρίσιν ἐκείνου τὸ σχέδιον Μαϊδάρι, τῷ ἐζήτησε συμβουλὰς καὶ μαθήματα, λέγων εἰς αὐτὸν (κολακείαν παντοδύναμον ἐπὶ τῶν ἱερῶν τῶν Καλμουῖκων) ὅτι ἡ λαμιακὴ πίστις τῷ ἐφαίνετο τὸσον ἀξιοθαύμαστος, ὥστε θὰ νομισθῇ εὐτυχέστατος, ἂν ἠδύνατο νὰ κατασκευάσῃ εἰκόνας θεῶν ἄξιας ταύτης. Ὁ γέρον τὸτε ἐνθους γινόμενος, συγκατετέθη νὰ διδάξῃ τὸν Πρόσπερον ὅσα περὶ ἀγαλματοποιίας ὁ ἴδιος ἐγνώριζεν. Πάραυτα ὁ μαθητὴς ὠφελοῦμενος ἀπὸ τὰς διδασκαλίας καὶ τὰ ἀξιώματα ἄτινα τῷ ἐνέπνεον τὸ καλὸν ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς φίλους του θεὸν κομψότατα δεδουλεμένον τῶρα ὁ Πρόσπερος ἐδέχθη

πλέον τὰς ἐμψυχώσεις τῶν φίλων καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐπαυσε νὰ βραθυμία του. (ἀκολουθεῖ).

Ἡ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΝΗΣΟΣ.

Ἰνδικὸν διήγημα.

Ὁ Νέος κόσμος δὲν παριστάνει βεβαίως εἰς τὸν περιηγητὴν του, οὔτε πύργους ἐρήμους, οὔτε ναοὺς ἐρειπωμένους, δι' ὧν νὰ ποικίλλῃ τὰς τοποθεσίας του, ἔχει ὅμως τὰς ἀρχαιότητάς του. Γνωρίζω, ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς ἀρκτώος Ἀμερικῆς, χώραν τινὰ, ἣτις μ' ἦτο πάντοτε προσφιλεῖς ἐνεκα τῆς στενωτάτης σχέσεως αὐτῆς μετὰ τῆς ποιήσεως τοῦ παρελθόντος. Εὐρίσκεις ἐκεῖ ἕχνη τινὰ σπανιώτατα τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς παρακμῆς τῶν ἰθαγενῶν Ἰνδῶν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀληθῶς μὲν δὲν ἦσαν ἢ ἀγριοί τινες, ἔχοντες ἐρυθρὸν καὶ ἐστιγματισμένον τὸ δέρμα, ἀλλ' ἡ ἱστορία των εἶναι ἀξία τοῦ θαυμασμοῦ μας καὶ τὸ πρόωρον αὐτῶν τέλος διεγείρει τὴν συμπάθειάν μας.

Τὸ μέρος, περὶ οὗ λέγω, εἶναι κοιλάς τις γραφικωτάτη, ἣτις ἀνοίγεται ἀκριβῶς παρὰ τὰς εἰσοδὸν ἐνδὸς τῶν πολυαριθμῶν ἐκείνων ποταμῶν, οἵτινες, διατρέξαντες ἐντὸς τῶν ἐνδοτέρων ὀρέων, ὀρμῶσι, μετὰ μυρίας περιστροφὰς θορυβῶδεις καὶ ἀκαθέκτοι, πέραν τῶν τελευταίων βράχων καὶ φεύγουσιν ἔπειτα πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἐλεύθεροι καὶ τακτικοὶ ἐν τῇ ῥοῇ των.

Ἡ ὠραία αὕτη καὶ χλοερά κοιλάς ἦτο ἄλλοτε τὸ βασίλειον μιᾶς φυλῆς τῶν Ἐρυθροδέρμων, ἣτις ἔσβεσε καὶ ἀπόλωτο κατ' ἄνδρα, μέχρι τοῦ τελευταίου. Παράδοξός τις ἱστορία συνδέεται μετὰ τῆς ὑπάρξεώς της. Οἱ θετικοὶ τῶν ἀνθρώπων δὲν θέλουν πιστεύσει αὐτὴν, ἀλλ' ἀδιάφορον! ἐγὼ θέλω τὴν διηγηθῆ ὅπως τὴν παρέλαβον παρὰ σοφοῦ τινος ἀκούσαντος αὐτὴν ἐπιτοπίως.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἀκτῶν τούτων, ἔβλεπον, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ κατ' ἀόριστα διαλείμματα, ὅραμα τι ἔκτακτον. Ἐν ἡμέρᾳ ἀνερέλω καὶ γαλιναίᾳ τοῦ φθινοπώρου, μικρὸν μετὰ μεσημβρίαν, ἀνέδυσεν αἴφνης, πρὸς ἀνατολάς, νησὸς τις πλουσία τὴν χλόην καὶ τὴν βλάστησιν, ἣς δὲ τὰ δάση καὶ οἱ λόφοι ἔπλεον ἐν τῷ ἀπωτάτῳ ὀρίζοντι, ἐπὶ τῶν κυανῶν ὑδάτων τοῦ ὠκεανοῦ. Ὅποιον ἦν τὸ ἀληθὲς αἴτιον τοῦ φαινομένου τούτου; Ἦν ἄρα ἀποτέλεσμα τοῦ ἀντικατοπτρισμοῦ ἐκείνου, ὃν πολλὰκις εἶδον οἱ θαλασσοπόροι, καὶ ὅστις ἀνυψοῦ μέχρι τῆς ὀράσεώς των ἀντικείμενα ἀπώτατα; Προήρχετο ἄρα ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως ἐπὶ τοῦ κατόπτρου τῶν ὑδάτων, τῶν σκιῶν, αἵτινες κατήρχοντο ἐκ τῶν ὀρέων τῆς ἡπείρου; Ἄγνωστον. Ὅπως

δήποτε, ἢ νῆσος ἀνεφαίνετο πάντοτε τοσοῦτον διακεκριμένη τὸ σχῆμα καὶ τὰ χρώματα, ὥστε ἀδύνατον ἦτο ν' ἀμφιβάλλῃς περὶ τῆς ὑπάρξεώς της. Ἴδου μάλιστα τί περὶ τούτου διηγοῦνται.

Ὅτε οἱ Εὐρωπαῖοι, ἀποβιβασθέντες εἰς Βοστών, εἶλον αὐτὴν κατὰ πρῶτον, ἀνήχθησαν ἐπὶ τῶν πλοίων των καὶ ὤρμησαν νὰ κυριεύσωσι τὴν νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσαν ταύτην γῆν, φανταζόμενοι, ὅτι αἰόμιχλαι καὶ τὰ νέφη εἶχον ἀποκρούσει αὐτὴν τὸ πρὶν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των. Ἀλλ' ἐπελθοῦσα τρικυμία κατεπόντισεν αὐτούς, καθ' ἣν στιγμὴν πλησιῆστοι καὶ ἐρέσσοντες ὄλαις δυνάμεσιν, ἐζήτουν νὰ προσεγγίσωσι τὴν ἀπατηλὴν ἐκείνην ὄχθην, ἣτις ἀπύστωις ἐφρευγεν ἐνώπιόν των. Σύμπτωίς τις ἐπαυξάνει ἔτι μᾶλλον τὸ θαυμαστὸν τοῦ συμβάντος. Λέγεται, ὅτι οἱ Ἴνδοι ἦγον ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην τελετὴν θρησκευτικὴν, ἐπὶ τινος τῶν λόφων τῶν κατέναντι τῆς θαλάσσης κειμένων. Διὸ κατηγόρησαν τοὺς μάγους αὐτῶν, ὅτι διὰ καταχθονίων ἐπωδῶν, προὐκάλεσαν τὴν ὀπτασίαν καὶ τὴν ἐπελθοῦσαν τρικυμίαν, ἣτις κατέβησε τοὺς ἀγαθοὺς χριστιανοὺς, ἐχθροὺς αὐτῶν.

Ἐν τούτοις τὸ βεβαίωτατον εἶναι, ὅτι οὐδεὶς τῶν λευκῶν κατώρθωσε νὰ προσεγγίσῃ τὴν ἐγοητευμένην ταύτην γῆν. Καὶ ἐνίοτε μὲν ἐφαίνετο φεύγουσα μετὰ τάχους, ὅσον καὶ τὸ τῶν πλεόντων πρὸς αὐτὴν· καὶ τότε ἀδύνατον ἦτο νὰ τὴν φθάσωσι. Ἄλλοτε δὲ ἴστατο ἀκίνητος μεχρὶσοῦ νὰ τὴν πλησιάσωσιν ἀρκούντως, ὥστε νὰ ἐγγίσωσι τὸν αἰγιαλὸν της διὰ τῶν ἀρπαγῶν τῶν λέμβων των, ἀλλ' αἴφνης ὁ ἥλιος ἐσκόταζε καὶ περιεκάλυπτεν αὐτοὺς βαθυτάτῃ νύξ. Πάντοτε δὲ ἔπρεπε νὰ περιμεινώσῃ λαίλαπα ἢ καταιγίδα τινα, ἣτις τοὺς ἐξέθετε εἰς σοβαροὺς κινδύνους κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των. Ἐπὶ τέλους οὐδεὶς πλέον εἶχε τὴν περιέργειαν νὰ πειραθῇ πλοῦ ἀνωφελοῦς ἅμα καὶ ἐπικινδύνου. Ὡνόμασαν δὲ φεύγουσαν νῆσον τὸ μαγικὸν ἐκεῖνο ὄραμα, ὅπερ ἴστατο μὲν ἀκίνητον εἰς τοὺς θεατὰς τῆς ἀκτῆς, ἐφρευγε δὲ ὡσεὶ τρέχον, πρὸς τὰς ἐρεύνας τῶν θαλασσοπόρων.

Ἀλλ' ὅ,τι ἦτο εἰς τοὺς χριστιανοὺς αἴτιον τρόμου καὶ ἀποστροφῆς, εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ἦτο χαρῆς ὑποκείμενον· ἐκεῖνοι μὲν ἐθεώρουν τὴν φεύγουσαν νῆσον ἔργον μαγείας, γεγεννημένην πρὸς ἀπώλειάν των, οἱ δὲ ἐρυθρόδερμοι, ἐκ τούναντίου, ἐβλεπον ἐν αὐτῇ τὴν κατοικίαν τῶν μακάρων, τὰ Ἡλύσεια, τὰ ὠρισμένα πρὸς ἀνταμοιβὴν εἰς τοὺς ἀνδρείους καὶ τοὺς ὑπομένοντας. Τὸ βλέπειν δὲ μακρόθεν τὴν ὀλβίαν ταύτην χώραν ἐφαίνετο αὐτοῖς δείγμα τῆς ἀγαθότητος τοῦ Μεγάλου Πνεύματος ἐμψυχούντος οὕτω τὰ πιστὰ τέκνα του, διὰ τῆς ὕψεως τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα τοῖς ὑπέσχετο εἰς ἐπιβολὴν ἀνδρείων καὶ εὐγενῶν ἔργων. Παράδοξος ἀντίθεσις τῶν ἠθῶν καὶ πεποιθήσεών των.

Αἱ ἄγριαὶ αὗται φυλαὶ, ὧν ὁ βίος ὅλος ἦν συνέχειά τις ἀδιάκοπος καμάτων καὶ μαχῶν, ἔθετον τὸ ἰδανικὸν τῆς εὐδαιμονίας εἰς παράδεισον ἐμπλεον

χλοερότητος, ἀνθῶν, ἀναπαύσεως, καὶ ἡδυσθείας, ὥστε ἡ ἐμφάνισις τῆς μαγικῆς νήσου ἐξῆπτεν ἐκάστοτε εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ἐνθουσιασμὸν ἀπαράμιλλον.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος τοῦτο τῆς παραλίας ἦν τὸ μόνον, ἐνθα ἡ νῆσος ἐπεφαίνετο, ἐγεινεν ἢ κατὰ προτίμησιν κατοικία των. Οὐδ' ἀπεδίωξεν αὐτοὺς ὀλοτελῶς ἢ προσεγγίσις τῶν λευκῶν, διὸ καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἵτινες ἐδυνήθησαν νὰ ἴδωσι στήλην καπνοῦ κυμαινομένην ὑπεράνω εἴκοσι ἢ τριάκοντα καλυθῶν, ἐγειρομένην παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς νεωτέρας πόλεως.

Ἡ ἐπέκτασις αὕτη τῶν λευκῶν καὶ ἡ παρ' αὐτῶν καταδίωξις τῶν ἀγρίων ἠλάττωσαν μὲν εἰς ἄκρον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐρυθροδέρμων, ἀλλὰ τοὺς ὀλίγους διαμένοντας, καίτοι κινδυνεύσαντας νὰ ἐξαλειφθῶσιν ὀλοτελῶς, οὐδὲν μέσον ἠδυνήθη ν' ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἐθίμων των καὶ τῶν ἀρχαίων δεισιδαιμονιῶν των. «Ὅποιοι ἦσαν οἱ πατέρες μας, τοιοῦτοι θέλομεν μείνει καὶ ἡμεῖς». Ἴδου ἡ ἀμετάβλητος ἀπάντησις των πρὸς τοὺς ἱεραποστόλους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπέμενον ζῶντες ἐντὸς ἀθλίων καλυθῶν ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων κατεσκευασμένων, φέροντες *μυκασσίνας* καὶ *χλαμίδας* μαλλίνους, στίζοντες διὰ χρωμάτων τὰς περειαῖς των, κοσμοῦντες τὴν κεφαλὴν των διὰ πτερῶν, ναυτιλλόμενοι εἰς τὰ ἐκ βρμβοῦ ἀκάτια των κλπ.

Καθ' ὅσον δὲ ἤραιοῦντο αἱ τάξεις των, κατὰ τοσοῦτον προσεπέλαζον τὴν ἐξοδὸν τῆς κοιλάδος ἐπὶ τῷ σκοπῷ βεβαίως τοῦ νὰ μακρυνθῶσιν, ὅσον τὸ δυνατόν, ἀπὸ τῆς ὕψεως τῶν ξένων, οἵτινες τοὺς ἀπῆλασαν ἐκ τῶν ἀρχαίων κτήσεών των. Παρεκτὸς τῶν ἄλλων προσφιλῶν ἀσχολιῶν των ἐπὶ τῆς παραλίας ἐκείνης, ἦσαν πρὸς τοῦτοις πλησιέστεροι εἰς τὴν θελκτικὴν ἐκείνην ὀπτασίαν, ἦν πάντες ἐδείκνυον, ἠλπίζον, ἐπεκαλοῦντο ἅπαξ πρὶν ἀποθάνωσιν.

Ἐκ δικλειμμάτων ἐβλέπετο εἰς τῶν ἀγρίων τούτων διολισθαίνων, μονήρης, μακρὰν πάσης κατοικίας, ἐπὶ τῶν ἐσχτιῶν τῶν σκυθρωπῶν ὡς αὐτὸν δριμύων. Ἦν οὗτος ὡς φάντασμα τι, ὅπερ ἐτρόμαζον τὰ παιδιά, τὰ μὴ ἀνεχόμενα εἰσέτι τὴν ὄψιν τῶν φρικαλέων τούτων ὄντων. Καὶ ἀληθῶς ἡ ὄψις τῶν τοιούτων ἐπέπληττε καὶ τὸν γεναιότερον ἄνθρωπον. Ἡ πελιδὴ καὶ μολυβδῶδης χροιά, ἡ μακρὰ χαίτη κόμης μελανῆς, ὡς τὸ πτερόν τοῦ κόρακος, ὄμματα ἄγρια καὶ διεσθύνοντα, κορυμὸς ὀστώδης καὶ εὐκαμπτος, διάδημα ἐλαφρότατον ἅμα καὶ προσεκτικόν, καὶ τέλος ἐνδυμασία παράδοξος, πάντα ταῦτα ἀπετέλουν ἐντύπωσιν, ὡς ἂν ἐβλεπες ὃν μὴ ἀνῆκον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Καὶ ὁμοῦ οὐδένα ἐκακοποιούν, οἱ δυστυχεῖς οὗτοι.

Σπανίως εἰσῆρχοντο εἰς ἀγροικίαν τινα, ἢ εἰς οἰκίαν ὑπὸ λευκῶν κατοικουμένην, καὶ τοῦτο ὅπως ἀνάψωσι διαβαίνοντες τὴν καπνοσύριγγά των,

ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον παρητήθησαν καὶ τοῦτο, οὐδ' ἐμακρύνοντο πλέον ἀπὸ τὰς ἰδίαις κατοικίας των. Συνκεντρώθησαν πάντες, περιορισθέντες ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῶν σκηνῶν των, τὰς ὁποίας ἔστησαν πλησίον τοῦ ποταμοῦ. Ἡ φυλὴ αὐτῶν ἐλησμονήθη παρὰ τῶν ὅσοι δὲν κατόικουν εἰς ἄμεσον γεινίασιν μετὰ τῶν ὀλίγων τούτων καλυθῶν. Ἀκολουθῶς τὰ πρῶτα ἔσθεσαν ἀλληλοδιαδόχως, οἱ Ἴνδοι ἀπέθανον θλιβερώς ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, μεχρὶσοῦ ὁ τελευταῖος ἐπέζησε, μόνος αὐτὸς ἐκ τῆς φυλῆς του.

Ὁ Σαμοσὲ (τὸ ὄνομά του διεσώθη μεχρὶς ἡμῶν) ἦτον ἀπόγονος τῶν ἀρχαίων *σαχέμ*. Εἶχε τὴν μνήμην πλήρη παραδόσεων καὶ μεγάλην ἦτο ἡ προσκόλλησις αὐτοῦ εἰς τὰς ἀναμνήσεις τῶν ἐνδόξων χρόνων, καθ' οὓς ἀναρίθμητοι καλύβαι τῶν ἐρυθρῶν ἀνεγείροντο ἐν μέσῳ τῶν δρυμῶνων τῆς κοιλάδος καὶ καθ' οὓς οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν δὲν ἄφινον ποσῶς νὰ βλαστήσῃ τὸ χόρτον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν μαχῶν.

Ὡς ὅλοι οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν φυλὴν του, ὁ Σαμοσὲ διεκρίθη πάντοτε ἐπὶ ἐγκρατεῖα καὶ συννοίᾳ· ἀλλ' ὅτε ἐμεινεν οὕτω μόνος, μονώτατος ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγένετο ἔτι πλέον περὶφροντις καὶ σιωπηλός. Ἦτο γηραιότατος, καὶ ἐνῶ, ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ, ἄλλης τινὸς φυλῆς ἄνθρωπος ἀναγκαίως εἶναι τυμβογέρον, ὁ Σαμοσὲ δὲν ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς τὰς κατοικίας τῶν λευκῶν ἵνα ζητήσῃ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ γῆρας αὐτοῦ περιθαλψῆν. Εἰς μάτην παρώτρυναν, παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ δεχθῇ οἴκημα καὶ τροφήν. Ἀμεταθέτως ἀπέρριπτε τὰς προσφορὰς τῶν γειτόνων του, καὶ ἐγκαταλειφθεὶς εἰς ἑαυτὸν, μετέφερε τὴν καλύβην του ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ ὠκεανοῦ εἰς τὴν ἄκραν ἀκρωτηρίου, μεμακρυσμένην ἀπὸ πάσης ἀνθρώπων κατοικίας.

Ἡ παριστανομένη πανταχόθεν σκηνὴ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐκλογῆς του ἦτο κατὰ πάντα ἀρμόζουσα, διὰ τῆς ἀγρίας ἐρημώσεώς της πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, εἰς ἣν μάλιστα ἐφαίνετο ἀρεσκόμενος. Ἐν μέσῳ λοιπὸν τοῦ χώρου τούτου τοῦ ἐρήμου καὶ ἀμμῶδους, ὁ Σαμοσὲ ἔστησε τὴν καλύβην του· ἐν ἀκάτιον ἐκεῖτο ἐκεῖ πλησίον, ἀλλ' ἐν οὐδεμίᾳ περιστάσει τῷ ἐχρησίμεισε. Τὸ βόπαλον (τομπλάθη) καὶ ὁ πέλεκυς ἔμενον κρεμασμένα ὑπεράνω τῆς κοίτης τοῦ γέροντος, ὡς τὰ χαρακτηριστικώτερα ἐνθυμήματα τῆς φιλῆς του.

Ἐγένετο ὑποκείμενον τῆς περιεργείας τῶν περιόικων, οἵτινες ἤρχοντο πολυἀριθμοὶ πρὸς τὴν μονήρη κατοικίαν του. Εὕρισκον αὐτὸν συνήθως καθήμενον ἐφ' ὑψώματός τινος ἀμμῶδους, καὶ θεώμενον μετὰ συννοίας τὸν ἀχανῆ ὠκεανόν. Ἐνίοτε πάλιν ἔτρεχεν ἐπὶ βιχώματός τινος ὅπερ ἡ παλλίβροια ἀφῆκεν ἐλεύθερον, καὶ πλήρης εἰσέτι ἐπιδεξιότητος, συνήθροζε τὰ ἐπ' αὐτοῦ κογχύλια, τὴν συνήθη αὐτοῦ τροφήν· ἦτο δὲ αὕτη τοσοῦτον ἀνεπαρκής,

ὥστε ἐκ τῆς ἄκρας ἰσχνότητός του, δὲν διέφερε ποσῶς τοῦ σκελετοῦ.

Ἐν τούτοις τὰ ἔτη διεδέχοντο τὰ ἔτη, καὶ ὁ Σαμοσὲ, ἀντέχων εἰς τόσους παγετώδεις χειμῶνας, εἰς τόσας φοβερὰς καταιγίδας, ἔμεινεν ἀμετάβλητος. Μόνον ἐγένετο ἰσχνότερος, λεπτότερος, καὶ ὁ λαὸς ἀνεζήτησεν αἰτίαν τινα ὑπερφυσικὴν ὅπως ἐξηγήσῃ τὴν παράδοξον ταύτην μακροβιότητα. Ἦρχισε τότε νὰ φημίζεται καὶ νὰ πιστεύεται κοινῶς ὅτι ὁ τελευταῖος ἐρυθρόδερμος δὲν θέλει δυνάηθαι ν' ἀποθάνῃ τὸν κοινὸν θάνατον, ἀλλ' ὅτι θέλει μαραινέσθαι, μεχρὶσοῦ ὁ ἄνεμος τὸν ἀρραπάσῃ ὡς τὸ ξηρὸν φύλλον.

Τέλος παρετήρησαν σημεῖα τινα ἔκτακτα ταραχῆς, διακατέχοντα τὸν γηραιὸν Σαχέμ· τὰ ὄμματα διηύγασαν λάμψιν ἀσυνείθιστον, ἡ ἐρρύτιδωμένη μεμβράνη, ἡ καλύπτουσα τὰς ὀστέωδεις περειαῖς του, ἐφάνη φοινισσομένη ὑπὸ αἱματώδους τινὸς χροιάς, καὶ τελευταῖον ἐγένετο λάλος, πρᾶγμα παραδοξότατον παρ' Ἴνδῳ. Ἐλάλει δὲ μεταφροντικῶς, σκοτεινῶς, ἐξημμένως περὶ ἐκπλοῦ τινός, τὸν ὁποῖον ἐμελέτα νὰ ἐπιχειρήσῃ προσεχῶς.

Ἡ εἶδησις αὕτη διεδόθη ἐν τάχει. Ἐκ τῶν βεβαιωτάτων τούτων συμπτωμάτων δὲν ἀμφιβάλλετο πλέον, ὅτι ἐφθασεν ἡ στιγμὴ, καθ' ἣν, μ' ὄλην τὴν θαυμασίαν ῥωμαλεότητα τῆς κράσεως αὐτοῦ, ἤγγικεν ἡ τελευτὴ τοῦ ἀγρίου. Προέτεινόν τινες νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν, ὅπως δυνήθωσιν οὕτω νὰ τῷ χορηγῶσι τὴν δέουσαν περίθαλψιν. Ἀλλ' ὁ ἄγριος ἀπεποιήθη καὶ πάλιν. Τότε δὲ ἀπεράσισαν νὰ τὸν ἐπιτηρῶσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, καὶ, ἀνάγκης τυχοῦσης, νὰ μὴ τὸν στερήσωσι τῆς συνδρομῆς των.

Τὸ θέρος ἔληγε. Πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ὁ Σαμοσὲ κατεσκῆνυε εἰς τὴν ἀθλίαν καλύβην του, ὅτε, μιᾷ πρωΐᾳ, οἱ πρῶτοι εἰσελθόντες, εὗρον αὐτὴν ἔρημον. Μετὰ τοῦ γέροντος ἐξέλειπον καὶ τὸ βόπαλον, καὶ ὁ πέλεκυς, καὶ ὁ ἀσκὸς καὶ ἡ καπνοσύριγγς... Ἀπῆλθον πρὸς τὴν ἀκτὴν, ὅπου εὗρον τὸν ἐρυθρόδερμον, καθήμενον παρὰ θίνα πολυφυλοῖσθιο θαλάσσης. Ἐτοιμος νὰ ρίψῃ τὸ ἀκάτιόν του εἰς τὴν θάλασσαν, ἦτον καὶ αὐτὸς ἐνδεδυμένος ἐρυθρὰ πτερά, διὰ περιδεραίου ἐκ κογχυλίων, καὶ ἐγέμιζε σοβαρῶς τὴν ἐόρτιον καπνοσύριγγά του.

Τὰ πάντα ἐδήλουν, ὅτι ἔκτακτόν τι ἐπέκειτο, καὶ ἅπαντα ἡ πόλις συνέρρευσε νὰ ἰδῇ τὸ συμβησόμενον. Πανταχόθεν τὸν ἠρώτων, ἀλλ' αὐτὸς ἀτάραχος δὲν ἔπαυε καπνίζων, οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερεν, ἀλλ' εἶχε τὰ ὄμματα ἐστραμμένα ἐπὶ τῆς ἐνώπιόν του κυανῆς ἐκτάσεως τοῦ ὠκεανοῦ. Τέλος, μεθ' ἡμέραν κυστικωτάτην, ἐπῆλθεν ἡ ἐσπέρα. Ἄμα δὲ ὁ ἥλιος ἤρχισε κλίων πρὸς τὴν δύσιν, ὤφθησαν ἐπὶ τῆς πορφύρας ἡδὴ ἐπιφανείας τῶν κυμάτων, καλύβαι τινὲς φωτοβόλοι, αἵτινες αὐξοῦσαι ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν, ἀνυψοῦντο βαθμῶν καὶ ἐχρωματίζοντο βαθύτερον, καὶ τέλος ἐσκιαγράφησαν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ, σημεῖος οἰονεῖ

λόφων χλοερών και δένδρων άνθοφορούντων. Πάντων οί όφθαλμοί ήσαν έστραμμένοι προς την θάλασσαν θεωμένων μετ' έκπλήξεως την μαγικήν έκείνην νήσον της παραδόσεως έν όλη αυτής τη δόξη και τη καλλονή.

— » Άδελφοί, άνεφώνησε τέλος ό Σαμοσέ, όστις άνηγήρη ώς έν έκστάσει. Άδελφοί! ιδέτε την κατοικίαν μου' τά πνεύματα της όλβίας νήσου με καλοῦσι προς αυτά. Άκούω της φωνής των, διακρίνω τόν καπνόν της καλύβης, ήν δι' έμέ άνήγειρον, βλέπω τά δάση και τά όρη, όπου μέλλω έν νέου ν' άγρεύσω την έλαφον της πατρίδος μας. Άδελφοί, ή ώρα μου ήγγικε! Τήν παρελθούσαν νύκτα τó πνεύμα του πατρός μου μ' επεφάνη. Με διέταξε νά καπνίσω τελευταίον τόν καπνόν της ειρήνης και νά φύγω την γήν των λευκών. Τετέλεσται, άπέρχομαι. »

Έπειτα έρρίψε ταχέως τó ακάτιόν του εις την θάλασσαν, αλλά τότε δέκα ή δώδεκα των παρεστώτων ώρμησαν νά τόν εμπροδίσωσιν από την έκτέλεσιν του σχεδίου του. Αλλά μάταιαι προσπάθειαι. Ο γέρον, όστις πρό μικρού έκλονείτο επί των κατίσχνων κνημών του, άπόβησεν αυτούς άλληλοδιαδόχως μετ' άπεριγράπτου ευκολίας. Έρρίφθη εις τó ακάτιον και άρπάσας την κόπην, διά κτυπήματος, ρωμαλέου έμακρύνθη εις άπόστασιν, όπου δέν ήδύναντο πλέον νά φθάσωσιν οί επί της ακτής.

Πάντες δε ήκολούθησαν διά των βλεμμάτων τó εύθραυστον ακάτιον, περιστρεφόμενον, δίχην πετροῦ, επί της κορυφής των αναβραζόντων και μαινομένων κυμάτων. Διενόηθάν τινες νά ευρωσι λέμβον τινά και επιβάντες νά σώσωσι τόν άφρόνως ούτως έκτιθέμενον εις τόν όλεθρον. Αλλά πριν ή την ρίψωσιν εις την θάλασσαν, πυκνός σωρός λευκών συννέφων ύψώθη προς δυσμάς, εκάλυψεν έν τάχει τόν δίσκον του ήλίου, έπειτα έγένετο φαιότερος, πελιδνότερος, ζοφώδης και τέλος μέλας, ως ή νύξ. Μετά μίαν στιγμήν, διεσπάτο ό κερκυνός, ό άνεμος ώρμησε μινώμενος και οί καταρράκται του ούρανοῦ ήνεώχθησαν.

Οί γηραιότεροι κάτοικοι δέν ένθυμούντο καταιγίδα τρομερωτέραν και πλέον καταστρεπτικήν και ότε επανήλθεν ή γαλήνη, ή κοιλιάς εύρέθη άνάπλευσιν συντριμμάτων και έρειπίων.

Τοιοῦτον έγένετο τó τραχικόν αποχιρέτημα του Σαμοσέ προς την χώραν των πατέρων του. Έκτοτε δέ οὔτε ερυθρόδερμός τις εύρέθη εις τας ακτάς εκείνας, οὔτε νήσος μαγική.

New Monthly Magazine.

K. II.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ'.

Πειραιεύς.

Τό άτμόπλοιον ήμῶν σχίζει, φίλε Άλέξανδρε, τά εύρέα νῶτα της θαλάσσης και από Σύρου μάς μεταφέρει εις Πειραιά. Είμαι νύξ έαρινή και σελήνοφεγγής, και από του καταστρώματος ό φιλοθεάμων επιβάτης διακρίνει πάσας αυτάς τας περικεκαλυμμένας νήσους του Έλληνικού Αρχιπελάγους, μεθ' ών τσαῦται συνδέονται άναμνήσεις, τσαῦτα δόξης και καταστροφής συμβάντα. Έν νυκτι, αι άκαται αύται όμοιάζουσιν ώς ώκεανίδες τινές νύμφαι καθύδουσαι εις τας ύγρας άγκάλας της Άμφιρίτης.

Τήν επιούσαν, του ήλίου μόλις ανατέλλοντος, άφωπνίσθην υπό του κρότου της ριπτομένης του άτμόπλοιου άγκύρας. Εφθάσαμεν εις τόν Πειραιά.

Ηδη θέλεις νά μάθης παρ' έμοῦ τί έστι Πειραιεύς, διότι δέν έγνώρισας την νεωτέραν ταύτην των Έλληνικών πόλεων, και μόνον ένθυμείσαι ίσως, ότι κατά τά 1825 εζήτησαν αυτήν οί Ψαρρίανοι προς κατοικίαν. Αλλ' έματαιώθη, ως μη ώφελε, τó σχέδιον τούτο, διότι οί Άθηναίοι δέν ήθέλησαν οὐδόλως νά παραχωρήσωσι προς τούς άπόλιδας τούτους ήρωας της Έλληνικής επαναστάσεως όλίγας τινάς ιδιοκτήτους των γαίας και τας εις τó μοναστήριον του Αγίου Σπυριδωνος άνηκούσας. « Έπειδή και έν μέρος των Άθηναίων, λέγουσιν εις τήν προς την Διοίκησιν έκθεσιν των, σχεδιάζει πρό χρόνων νά μετοικήσῃ εις Πειραιά . . . ν' άπολαύσωσι τά καλά του εμπορίου, κατοικούντες εις τόν λιμένα τούτων κλπ. (1) »

Και οί μὲν Άθηναίοι δέν κατόκησαν τόν Πειραιά, οὐδ' άπήτησαν τά καλά του εμπορίου, των δέ Ψαρρίανων πολλοί μὲν ήναγκάσθησαν νά επανέλθωσιν εις τόν πάτριον βράχον των, πολλοί δέ νά σκορπισθώσιν επί τó πρόσωπον της Ελλάδος.

Ο Πειραιεύς, ως γνωρίζεις, ήν τó πάλαι έπίσημον έμπόριον. « Έμπόριον γάρ (λέγει ό Ισοκράτης έν τῷ Παιηγορικῷ περὶ Θεμιστοκλέους όμιλῶν) έν μέσω της Ελλάδος τόν Πειραιά κατεστήσατο, τσαύτην υπερβολήν έχον, ώστε ά παρά των άλλων έν παρ' εκάστων χαλεπόν έστι λαβεῖν, ταῦθ' άπαντα παρ' αυτοῖς ράδιον είναι πορίσασθαι ». Τό έμπόριον δέ τούτο εζήγεν ή διαμετεκομίζε, δέν εισήγεν έμπορεύματα, της εξαγωγής αὐστηρῶς άπαγορευομένης υπό των νόμων.

Έν τῷ άκμῇ αὐτοῦ ο Πειραιεύς, ήν περικαλλεστάτη πόλις. Έκόσμουσιν αὐτήν μεγαλοπρεπεῖς ναοί, λαμπρόν θέατρον, περ' εἶχε ναυπηγεῖον εύρύχωρον,

(1) Όρα Δ. Σουρμελή ιστορία των Άθηνων κλπ. έκδοσις δευτέρα 1853.

νεώρια, όπλοθήκην, στοάς και αποθήκας. Αλλ' έμελλε και ο Πειραιεύς νά ύποστῇ της Ελλάδος τας τύχας. Ηρχισεν έκπίπτων κατά τας άλληλομαχίας των Έλλήνων, τόν πρώτον μὲν κτύπον λαβών παρά του Λακεδαιμονίου Λυσάνδρου, καταστραφείς δέ τελείως υπό του Ρωμαίου Σύλλα, τῷ 87 έτος π.χ.

Έκτοτε οὐδ' έννημονεύετο πλέον ο Πειραιεύς, αποβαλὼν και αὐτὸ τó όνομά του, όπερ μετέβαλεν εις τó Πόρτο Δράκο, ή Πόρτο Λεόν. Εισιόντες έκ δεξιῶν του λιμένος παρὰ τη Α.λίμῳ λεγομένη άκρα, βλέπομεν βράχους τινάς έντός της θαλάσσης εις κοίτιδα λελαξευμένους. Εἰσιν οὔτοι τó θάηρον, εφ' οὔ ίστατο τó κολοσιαῖον εκείνο άγαλμα του λέοντος, εζ' οὔ εδόθη εις τόν Πειραιά τó βάρβαρον αὐτοῦ όνομα. Ο λιμενοφύλαξ δ' οὔτος λέων κοσμεῖ σήμεραν τήν του Νεωρίου της Ένετίας πόλιν! . . . ως κοσμοῦσι τά μουσεῖα της λοιπῆς Ευρώπης τά άριστουργήματα της Έλληνικής καλλιτεχνίας!

Οὔτω πως κείται λησμονημένος και έρείπιον παρὰ την ακτήν και ό τάφος του Θεμιστοκλέους, του αρχαίου τούτου σωτήρος του Έλληνισμοῦ, και παρ' αὐτόν άνηγήρη ό τάφος του Μιαούλη, του νεωτέρου τούτου Θεμιστοκλέους! Ω! άς έγείρωνται και κἀν δύο οὔτοι τάφοι μετά του έν τῷ Φαληρεῖ του Καραΐσκου ίνα ένθυμίζωσι και εις Έλληνας και εις ξένους την αρχαίαν και την νεωτέραν αὐτῶν ευκλειαν . . . διότι παρήλθον άμρότεροι!

Αλλά περιγράψω σοι ήδη τόν Πειραιά. Ένταῦθα αι δυσκολιαι εξαλείφονται, διότι οὔτε περι Σύρου γράφων ειχον βοήθημά τι προγενέστερον (1), οὔτε θέλω έχει, περι των νεωτέρων Άθηνων πραγματευόμενος. Αλλ' επί του προκειμένου έχον υπ' όψιν την αξιόλογον Στατιστικήν του Πειραιῶς, εκδοθεῖσαν τó 1852 υπό του Ιλάρχου Κ. Γ. Άγγελου, πρώτου πάντων ενασχοληθέντος εις τó ωφελιμώτατον τούτο έργον (2).

Ο λιμὴν του Πειραιῶς έχει σχῆμα ήμικυκλίου, άπολήγοντος εκάτέρωθεν εις στενώτατον πόρον, έχοντα 70 μέτρων πλάτος. Επί των δύο υφάλων των εις τó στόμιον ύψοῦνται φανοί οδηγούντες έν νυκτι τούς ναυτιλλομένους. Η πόλις δέ του Πειραιῶς από της θαλάσσης παριστᾶ μὲν άμφιθεατρικήν θέαν, εκτείνεται δέ μάλλον από βορρά προς νότον.

Δέν είναι λοιπόν άχαρις εις τόν εισπλέοντα ή θεα αὐτοῦ, διότι εζ' άριστερῶν παρουσιάζονται άμέσως τó ναυπηγεῖον, τά μεγάλα δημόσια καταστήματα του τελωνείου, της διαμετακομίσεως, του

(1) Χρεωστῷ νά όμολογήσω ότι γενικᾶς τινας μόνον πληροφορίας ευρον εις την κατά τó 1847 εκδοθεῖσαν επιστολήν περὶ Σύρου και Έρμουπόλεως υπό Γ. Α. Νάυτη, και τινος αρχαιοτέρας ή ενεστῶσης εφημερίδος της Σύρου.
(2) Ευχαρίστως επληροφορήθημεν, ότι εις τόν διακεκριμένον τούτον αξιωματικόν άπενεμήθη παρὰ της γαλλικής κυβερνήσεως τó περάσθημον της λεγεωνος της Τιμῆς.

λοιμοκαθαρηρίου κλπ., εἴτα δέ ή δι' όλου του λιμένος εκτεινομένη λαμπρά προκυμαία, και παρ' αὐτήν αι δύο εύρύχωροι πλατεῖαι, αι του Όθωνος και του Θεμιστοκλέους, εφ' εκάστης των όποιων έγείρονται κομψόταται δημόσιοι βρύσσαι, επικοσμούμεναι διά των προτομῶν της Α. Μ. και της του Θεμιστοκλέους. Εφ' όλης δέ της προκυμαίας φκοδόμνηται αι πολυπληθεῖς και στρεααί του Πειραιῶς αποθήκαι και αι κομψότεραι οικίαι.

Πρό τινων ετών οί κάτοικοι του Πειραιῶς μόλις ήριθμούντο εις 2,000, αλλά σήμεραν είναι υπέρ τας 5,500, ών 500 περίπου αλλοδαποί. Όλων των κατοίκων οί 80 είναι έμποροι και μικρέμποροι, άλλοι τινές κτηματίαι και ναυτικοί, κλπ. Οί πλείστοι δέ οί συγκροτούντες τόν δήμον τούτον εισί Χίοι, και Ύδραῖοι, δηλαδή οί έμπορικώτεροι και οί ναυτικώτεροι των Έλλήνων, τούτο δέ ως και ή προσέγγισις της παραθαλασσίου ταύτης πόλεως προς την πρωτεύουσαν, και ή κεντρική αὐτης θέσις δέν θέλουνσι βραδύνει νά ύψώσωσι τόν Πειραιά ίσον προς τας δύο άλλας πρωτίστας έμπορικᾶς πόλεις της Ελλάδος, την Ερμούπολιν και τας Πάτρας.

Και πραγματικῶς, ενῶ κατ' αρχάς μικρά μόνον τινά υπήρχον παντοπωλεῖα, σήμεραν ιδρύθησαν έμπορικᾶ καταστήματα οὐκ όλίγα, σχετιζόμενα μεθ' όλων των έμπορικῶν πόλεων της Ευρώπης. Αφ' ης δέ ή άτμοπλοῖα επολλαπλασιάσθη και συνεκεντρώθη εις Πειραιά, τó έμπόριον αὐτοῦ τείνει εις αύξησιν.

Η αξία δέ των κατ' έτος εισαγομένων εζ' Ευρώπης και Σύρου έμπορευμάτων, συνισταμένων εις άποικιακά, γεννήματα, χειροτεχνήματα, εἶδη πολυτελείας κλπ. έν τά πλείστα μετακομίζονται εις την πρωτεύουσαν, αναβαίνει ως εγγιστα εις 9,000,000 τά δέ εξαγόμενα συνιστάμενα εις μέταξιν, ερυθρόδανον, καπνούς, μέλι, ακατέργαστα δέρματα, βδέλλα, κλπ. συμποσούνται εις 400,000.

Καίτοι δέ πόλις νεόδμητος, ο Πειραιεύς δέν στερεῖται και βιομηχανικῶν εργοστασίων και καταστημάτων, και τά εργοστάσια όμοῦ μετά των έν Σύρω (1) και των έν Άθήναις άποδεικνύουσιν, ότι ή βιομηχανία ήρχισε ν' αναπτύσσεται έν Ελλάδι.

Έκ των έν Πειραιεί δέ εργοστασίων αναντιρρήτως πρωτεύει τó μεταξοκλωστειον των Κ. Κ. Ράλλη, οὔτινες μάλιστα απέδειξαν διά της όποιας ανέπτυξαν νοήμονος επιμονῆς, δραστηριότητος και ικανότητος, άπαραιτήτων εις τά τοιαῦτα έργα, παρ' ήμῖν μάλιστα εσφαλμένην την ιδέαν πολλῶν,

(1) Έν τῷ περιγραφῇ της Σύρου παρελείψαμεν νά μνημονεύσωμεν και του Παιηγοπολιτου, όπερ ήθελεν εξαγει εις Τουρκίαν χιλιάδας δεσμῶν, άν έχορηγητῆρ αὐτῇ ελευθερία τις. Συνεστήθη έπίσης έν Σύρω εσχάτως και εργοστάσιον στεατικῶν κηρίων (σπερματσέτων), ευδοκίμουσιν ήριστα.

οτινες παραδειγματιζόμενοι εκ της αποτυχίας άλλων τοσούτων επιχειρήσεων οϊον του Ζαχαροποιου, του υελοποιου, του υελουργείου, των αλευρομηχανων κλπ. εδογματισαν, οτι εν Ελλάδι δεν ευδοκιμοϋσι βιομηχανικά καταστήματα.

Εισέλωμεν, φίλε, εις το κατάστημα τουτου, διότι εν τη Ελλάδι ημων δεν θέλεις δυνηθή εισέτι ν' απαντήσης συνεχώς θέαν, οποιαν το εργοστάσιον τουτου σοι παρουσιάζει.

Δεν έχω ανάγκην νά σοι περιγράψω οσας οικοδομάς χρησίμους πρὸς την εργασίαν ταύτην περιέχει το εργοστάσιον, πρὸς ανέγερσιν και σύστασιν του οποιου οι ιδιοκτῆται εδαπάνησαν 70,000 περίπου δραχμῶν. Εισάγω σε εὐθὺ εἰς την εὐρύχωρον και τετράπλευρον αἴθουσαν, ὅπου κυρίως εκτελεῖται ἡ ἐργασία τῆς ἀναπνήσεως. Ἐκεῖ θέλεις ἰδεῖ διττήν σειρὰν λεβήτων, ἀνά 20 εἰς ἕκαστην πλευράν, πρὸ τῶν οποιῶν μηχαναί τινες κινούνται ἀναρπάζουσαι τὸν μίτον τῶν ἐν τῷ λέβητι βομβύκων (κουκουλιῶν), μεταδίδουσαι δὲ αὐτὸν εἰς τὰς ὑπεράνω τῶν λεβήτων ἰσαρίθμους ἀνέμας, ἐν αἷς συσπείρονται αἱ κλωσταί. Πρὸ τῶν λεβήτων δὲ τούτων ἐργάζονται 40 κοράσια βίπτοντα ἐντὸς του βράζοντος σχεδὸν ὕδατος, θερμαινομένου διὰ του ἀτμοῦ, και προετοιμάζοντα τὰ πρὸς ἀναπνήσιν κοκούλια. Περιττὸν νά σοι εἶπω, οτι ἡ μεγαλειτέρα εὐταξία και δραστηριότης ἐπικρατεῖ ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ὄντι ὑπὸ τὴν ἀμεσον διεύθυνσιν τῆς εὐγενοῦς Κυρίας Ράλλης. Ὅτι τεσσαράκοντα ἄπορα κοράσια, ἐργατικώτατα και νοημονέστατα, ἔχουσιν ἐκ τῆς ἐργασίας των ταύτης ἐντιμον πόρον δι' ἑαυτὰ τε και τὰς οικογενείας των, εὐλογοῦντα τὴν πρόνοιαν ταύτην τῶν ιδιοκτῆτων, διότι κατὰ τὸ ἐννεάμηνον διάστημα, καθ' ὃ ἐργάζεται το μεταξοκλωστῆτον, 30 σχεδὸν χιλιάδες δραχμῶν δαπανῶνται ἤδη εἰς ἡμερομίσθια.

Ἡ καθεκῆστη παραγομένη μετάξια πολλάνις του ἐνιαυτοῦ φθάνει, ἡ και ὑπερβαίνει τὰς 10 ἑκάδας διότι ἐκάστη ἀναπνήστρια, ἐπιδεξία τε και πρωτόπειρος, ὁμοῦ λαμβανόμεναι, δύναται νά ἐργασθῆ 4 κοκούλια ἢ δέματα, ὧν ἕκαστον περιέχει 25 δράμια μετάξης, πρὸς παραγωγήν δὲ ταύτης, ἀναγκαιοῦσιν ἑκατὸν δράμια βομβύκων, ἧτοι 1,200 βόμβυκες. Φαντασθῆτε λοιπὸν πόσας ἑκάδας βομβύκων χρῆξουσι διὰ τὴν ἐργασίαν του ἐτους, και πόσον τουτο συντελεῖ εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τῆς σκοληκοτροφίας ἐν Ελλάδι. Ὡς γνωστὸν, τὸ κατάστημα τουτο δαπανᾷ περὶ τὰς 450,000 δραχμῶν πρὸς ἀγοράν των βομβύκων. Ἡ δὲ παραγομένη ἐν Πειραιεὶ μετάξια θεωρεῖται ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου και ἐξάγεται, ἴση πρὸς τὰς ἀρίστας, ἐξαιρούμενης μόνως τῆς κλασικῆς λεγομένης, προτιμάται δὲ τῆς μετάξης ὅλης τῆς λοιπῆς Ελλάδος και τῆς Ἀνατολῆς, τιμωμένης 80 δραχμῶν τὴν ἑκάδην, ἐνῶ 30 ἢ 40 μόνον δραχμὰς τιμᾶται ἡ τελευταία.

Τὸ μεταξοουργεῖον τουτο συνεστήθη πρὸ ἐπτὰ μόλις ἐτῶν, χάρις εἰς τὰς ὁποίας προανεφέρ-

μεν ιδιότητας τῶν κτητόρων αὐτοῦ, προοδεύει δσημέραι ἐπαισθητὴν πρόοδον, διότι και ἡ ἀγορὰ τῆς πρώτης ὕλης εἶναι διπλασία σχεδὸν τῆς πρὸ τινων ἐτῶν, και ἡ εἰς μισθοδοσίας δαπάνη κλπ. Ἄλλ' ἡ ὠφελιμωτάτη αὐτῆ βιομηχανία τυγχάνει τῆς δεούσης παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐμψυχώσεως; Ὁχι δυστυχῶς! διότι ἡ ἐξαγωγή τῶν κουκουλιῶν, ὄχι μόνον ἐμποδίων τι δεν εὐρίσκει, ἀλλὰ και πως ἐμψυχούται, διὰ του μικροτάτου ἐπ' αὐτῆς ἐπιβαλλομένου δασμοῦ. Ἐνῶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἐπιμελητήρια ἐγνωμοδότησαν, ἐὰν ὄχι ν' ἀπαγορευθῆ ἡ ἐξαγωγή, τουλάχιστον νά ἐπιβληθῆ τέλος 3 δραχ. τὴν ξηρὰν ἑκάδην, ἧτοι χλωροῦ κουκουλιῶν. Ἐπεβλήθη μόνον 60 λεπτῶν δασμὸς ἢ 3 1/2 τοῖς 100 ὥστε οὐδὲ και ἰσότης ἐτηρήθη πρὸς τὰ ἄλλα ἐξαγόμενα εἶδη, τῶν βαλανιδίων, ριζαρίων κλπ. πληρόντο 6 τοῖς 100. Ἡ δὲ ἐξαγομένη μετάξια, και τοι' ἐκ των τελειοποιημένων εἰδῶν, ἄτινα κατὰ τὸν νόμον ἐξάγονται ἐλεύθερα, πληροῦναι 1 1/2 τοῖς 100.

Τί δὲ συμβαίνει ἐκ τῆς ἐλευθερίας ταύτης τῆς ἐξαγωγῆς; ἄπειροι οικογενεῖαι, ἐν Λακωνία ἰδίως, στεροῦνται ἐργασίας, ἧτις εἶναι ὁ μόνος αὐτῶν πόρος, τὰ δὲ μεταξοουργεῖα δυσκόλως θέλουσιν ἀνθεῖναι εἰς τὸν συναγωνισμὸν τῶν ἐξωθεν ἀγοραστῶν. Τὸ τοιοῦτον εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος γίνεται.

Ἵπάρχει ἐν Πειραιεὶ και πνευματοπωλεῖον του Κ. Στάπ, ὅπερ ἐτελειοποιήθη ἐφέτος, ὥστε νά ἐξάγῃ και ἐκτὸς του κράτους πνεύματα. Ἡ σύστασις τουτου ἔσεται ὠφελιμωτάτη εἰς τὸν τόπον και διότι ἡ σταφυλή, ἧτις ὑπάρχει εἰς μεγίστην ἀφθονίαν, δεν θέλει μεταβάλλεσθαι εἰς μόνους οἴνους εὐτελεστάτων τιμῶν, ἀλλὰ θέλει ἐξοδεῦσθαι εὐκολώτερον και συμφερότερον εἰς τὸ κατάστημα τουτο, ἡ δὲ ἀμπελοργία δεν φοβεῖται πλέον νά πάθῃ.

Ἐκ δὲ των λοιπῶν ἐργοστασίων, οἶον σαπωνοποιείων, κεραμείων, ζυμοπλαστικῶν κλπ. τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ Σχοινοπλοκῆιον, διευθυνόμενον ὑπὸ του Γάλλου Κλεμᾶν και παράγον πολλα και καλὰ σχοινία τῆς ναυτικῆς παντὸς μεγέθους. Τούτων δὲ ἐξοδεύονται πολλα και ἐκτὸς του κράτους.

Γνωστὸν δὲ οτι ἐν Πειραιεὶ ὑπάρχει ἄριστον ναυπηγεῖον, ὅπου κατὰ τὸ παρὸν ναυπηγοῦνται εἰκοσιν ὡς ἔγγιστα πλοῖα κατ' ἔτος, ἀλλ' ὅπερ θέλει ὑπερβῆ και τὸ τῆς Σύρου, ἅμα δοθῆ εἰς αὐτὸ μείζων τις ἀνάπτυξις.

Σοὶ ἀνέφερον ἀνωτέρω περὶ των πλατειῶν του Πειραιῶς, εἶναι ἀνάγκη νά προσθέσω και ἐτέρας τρεῖς, ὧν κυριώτερα ἡ του Κοραῆ κειμένη εἰς τὸ ὑψηλότερον τῆς πόλεως μέρος, ἀλλ' εἰσέτι ἀκάνονιστος. Ἄν εἰς ταῦτα ἀναπτυχθῆ ἡ δεινροφυτεία, θέλουσιν κατασταθῆ περικαλλέσταται, και ὁ Πειραιεὺς ἅπας θέλει παρέχει τὴν πλέον εὐάρεστον ὄψιν, διότι ἅπασαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εἶναι και εὐρεῖαι και εὐθύγραμμοι.

Ὁ Πειραιεὺς ἔχει τέσσαρας ἐκκλησίας, ἐν αὐτῷ

εὐρίσκειται ἡ στρατιωτικὴ σχολὴ των Εὐελπίδων, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν νοήμονα διεύθυνσιν του Συνταγματάρχου Κ. Καρατζᾶ και τὴν του ὑποδιευθυντοῦ ἀντισυνταγματάρχου Κ. Σταυρίδου' περιέχουσα δὲ 73 μαθητὰς, διδασκόμενους ὑπὸ 20 καθηγητῶν (1).

Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον και τὰ δύο ἀλληλοδιδασκτικὰ, τὸ των ἀρρένων και των κορασιῶν, φοιτῶσι 500 περίπου παῖδες, προκόπτοντες ἄριστα εἰς τὰς σπουδὰς των. Σημείωσον δὲ οτι τὰ δύο σχολεῖα, τὸ Ἑλληνικὸν και τὸ ἀλληλοδιδασκτικὸν των ἀρρένων ἀνηγέρθησαν δαπάνη τῆς φιλογενοῦς και φιλομοῦσου οικογενείας των Ἰωνίδων, ἧτις τοσούτον συνεισέφερον εἰς ἅπαντα τὰ εκπαιδευτικὰ τῆς πρωτευούσης καταστήματα, και εὐεργέτρια τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἀνεγράφη. Εὐχῆς δ' ἔργον ἦτο, ἂν ὡς ἄλλοτε ἐλέγετο, ἰδρῦετο ἐνταῦθα και τὸ Λύκειον, ἡ ἡ ναυτικὴ σχολὴ του Βαρβάκη, ἡ καταλληλοτάτη πρὸς τουτο θέσις εἶναι ὁ Πειραιεὺς, ὅστις εἶναι πολὺ των Ἀθηνῶν ὑγιέστερος και πρὸς σύννοιαν και σπουδὴν ἐπιτηδειότατος. Εὐχῆς δ' ἔργον ἐπίσης, ἂν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ Πειραιῶς ἐδείκνυε μείζονα κατὰ τι δραστηριότητα, ὥστε ἡ πόλις αὐτῆ ἤθελεν ἔχει διπλασίαν ἀνάπτυξιν.

Καθ' ὃ σημειοῖ ἡ προμνημονευθεῖσα Στατιστικὴ του Κ. Ἀγγελοπούλου, ἐπὶ του λιμένος του Πειραιῶς εἰσπλέουσι και ἐκπλέουσιν ἐνιαυσίως, κατὰ μέσον ὄρον 7,000 πλοίων, ὧν πολεμικὰ μὲν και ἀτμόπλοια περὶ τὰ 200, ἐμπορικὰ δὲ μεγάλα περὶ τὰ 2,500, τῆς ἀκτοπλοίας δὲ 4,300. Ἡ χωρητικότης δὲ των ἐμπορικῶν μικρῶν και μεγάλων ἀναβαίνει εἰς 130,000 περίπου τόνους, ὁ δὲ ἀριθμὸς των ναυτῶν εἰς 30,000.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον του Πειραιῶς εἶναι ὁ μέγας ἀριθμὸς των ἀφικνουμένων ἢ ἀποδημούντων διὰ του Πειραιῶς ἐπιβῶντα ἀναλόγως του πληθυσμοῦ τῆς ὅλης Ελλάδος, διότι συμποσούνται οὗτοι εἰς 30,000, ὧν αἱ 28 ταξειδεύουσιν ἐντὸς του βασιλείου, διςχιλιοὶ δὲ ἔρχονται ἐκ του ἐξωτερικοῦ και πάλιν ἐπιστρέφουσιν.

Αὐτὰ περίπου εἰσὶν αἱ στατιστικαὶ περὶ Πειραιῶς πληροφορίαι, αἵτινες μὲν δεν μαρτυροῦσι θεσβαίως μέγα τι, ἀλλὰ παρέχουσι χρηστὰς περὶ του μέλλοντος τῆς πόλεως ταύτης ἐλπίδας. Καὶ ἂν ὅπως οὖν ἐθράδυνε μέχρι τουδε ἡ πρόοδος αὐτῆς, ἀναλόγως τῆς γείτονος τῆς των Ἀθηνῶν γιγαντιαίας ἀναπτύξεως, ἀλλ' ἦδη ἐλπίζεται μεγαλητέρα, διὰ τε τὴν αὐξήσιν τῆς ἀτμοπλοικῆς συγκοινωνίας μετὰ τῆς Εὐρώπης και τὴν ἐντεῦθεν μείζονα του ἐμπορίου κίνησιν, ὥστε ὁ προλαμβάνων νά ἐγκατασταθῆ εἰς Πειραιᾶ, δύναται, προϊόντος του χρόνου, νά ἐπιζη βέβαια κέρδη, ν' ἀπολαμβάνῃ δὲ ἐξ ἑνὸς μὲν

(1) Περὶ των ἐν αὐτῷ διδασκόμενων μαθημάτων των και ἄλλων λεπτομερειῶν στατιστικῶν του Πειραιῶς ὄρα τὸ προῆρθὲν σύγγραμμα του Κ. Ἀγγελοπούλου.

τὰ καλὰ πόλεως παραλίου, ἐξ ἄλλου δὲ τὰς τέρψεις τῆς πρωτευούσης, ἀληθῶς ὁμως μειγμένως και μετὰ του κοινοῦ αὐτῆς. Ἐγὼ τουλάχιστον παρὰ τὰς Ἀθήνας ἐπρωτίμουσιν τὴν ἐν Πειραιεὶ οἰκῆσιν διότι ἔχω τὸ εὐκράες του κλίματος αὐτοῦ, τὸν δεινδροφυτον και ὑπερκείμενον τῆς θαλάσσης περιπατόν του, τὴν ὠραίαν προκουμαίαν του, και ἂν μὲ λείπῃ ἡ κοινωνία, διότι εἰσέτι εἶναι μακροτάτη, ἀλλ' ἐλπίζω οτι μετ' οὐ πολὺ πολυπλασιάζεται και μορφοῦται και αὐτῆ.

Ἐργασο . . . ὁ φίλος σου ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. 17).

Ἴδου δὲ τίνι τρόπῳ ἐνηργεῖτο ἡ σύλληψις, ἡ φυλάκιαις και ἡ ἐξέτασις των κατηγορηθέντων εἰς τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν.

Ἀπεφάσιζεν αὐτῆ, ἐν τῇ ἀκατανοήτῳ αὐτῆς διακαιούσῃ, περὶ τινος ἀνθρώπου ὡς ὑπόπτου ἐνὸς των ρηθέντων μυστικῶν και ἀνεπιδέκτων ὀρισμοῦ ἐγκλημάτων, των συνισταμένων εἰς τὸ ὅτι ἐπραξεν οὗτος ἡ δεν ἐπραξέ τι, εἰς τὸ ὅτι εἶπεν ἡ δεν εἶπέ τι και ἀμέσως ἀπήγγελλε κατὰ του τοιοῦτου ἐνόχου τὴν κράτησιν. Εἰς ἀξιωματικὸς ἐποίει σημείον τι, ὁ δὲ κατηγορούμενος ὄφειλε ν' ἀκολουθήσῃ ἄνευ του ἐλάχιστου ψιθυρισμοῦ των παρουσιασθέντα κλητῆρα, μὴ τολμῶν νά ψελλίσῃ οὔτε τὴν μικροτέραν ἐνστασιν, διότι πᾶσα εἰς τὴν διαταγὴν τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως ἀντίστασις θεωρεῖτο παρὰ των δικαστῶν ὡς ἔνδειξις αἰρέσεως. Ἄμα ὕφονε τὴν χεῖρά της ἡ ἱερὰ ἐξέτασις κατὰ τινος, οὗτος ἐθεωρεῖτο κατηγορημένος' τὸ πλῆθος μετὰ τῶν ἀπέφηνε και αὐτὴν τὴν σκιάν του, ἔπρεπεν ἐξαπαντος νά κατακλεισθῆ.

Μετὰ τὴν οὕτω γινομένην ταύτην σύλληψιν, ὁ δυστυχῆς ἐκομίζετο ἐντὸς τῆς φυλακῆς μὲ τεταπεινωμένην τὴν κεφαλὴν και ἐκ προουμιῶν παραδοθείσαν εἰς ἱλασμοὺς ὀδυνηροῦς. Εἰσερχόμενον, ἡ ἐξέτασις ἀμέσως τὸν ἀπέκδυνε του θαλαντίου και των πολυτιμοτέρων του πραγμάτων, ἐπὶ ἕνα δὲ μῆνα τὸν κατέκλειε μυστηριωδῶς ἐντὸς στενωπῶν του κελλίου. Μετὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν ταύτην ἀγωνίαν ἐφέρετο εἰς τὸ ἀκροατήριον. Ὁ κατηγορούμενος ὄφειλε νά παρασταθῆ γονυκλιτῆς' ὁ δικαστῆς ἤρχιζε νά τὸν ἐρωτᾷ, ὁ δὲ γραμματεὺς ἐν τοῖς πρακτικοῖς κατέθετε τὰς ἀποκρίσεις.

Ὁ δικαστῆς δεν ὑπέβαλλε εἰμὴ ἐν μόνον ζήτημα εἰς τὸν κατηγορούμενον. — Εἶναι ἄνοχος αἰρέσεως

ὁμολόγησον, καὶ ἡ δικαιοσύνη παροῦσα ἐνταῦθα θέλει ἐκτιμῆσαι τὴν ὁμολογίαν σου.

Ἄλλ' οὐδέποτε προσέθετεν εἰς τὸν κατηγορούμενον, ποίαν εἶχε διαπράξει αἵρεσιν, κατὰ τίνα ἐποχὴν, κατὰ τίνα τόπον, ἢ κατὰ ποίαν περίπτωσιν, ὥστε ὁ ἄθλιος δεσμώτης συλλαμβανόμενος ἐνίστε διὰ λόγους μεμακρυσμένους καὶ λησμονηθέντας, ὡφείλε ν' ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην του ἀνοήσιαν του τινά, ἢ ἀφροσύνην, καὶ ἂν δὲν ᾔθελε δυναθῆ νὰ τὴν εὖρη ἔπραπε νὰ τὴν μαντεύσῃ, ἢ ἂν δὲν τὴν ἐμάντευε νὰ ἀποθάνῃ!

Ναί! ν' ἀποθάνῃ, διότι ἡ ἀρνήσις ἦτο, κατὰ τὴν ψιμυθιοφόρον ταύτην δικαιοσύνην, ἡ τελευταία ἀμετανοήσις, ἦτο ἡ αἵρεσις τῶν αἱρέσεων ἄρα, ἂν ἐξηκολούθει ν' ἀρνήται τὸ ἐγκλημα τῆς κατηγορίας, ἀληθὲς ἢ ἀνύπαρκτον, καὶ νὰ ἐμμένῃ, παρεδίδοτο ἀναγκαιῶς καὶ ἀσπλάγχχνως εἰς τὸν δῆμιον.

Ἡμέραν τινά συνέλαβε τὸ ἱεροδικαστήριον ἓνα Πορτογάλλον εὐγενῆ, Ἀλφόνσον Νόβρον ἐπικαλούμενον, τὸν ὁποῖον καὶ ἔρριψεν εἰς τὸ δεσμωτήριον Κοϊμβόρης τὸν κατηγορεῖ δὲ, ἐπὶ μιᾷ ἀορίστῳ καταμηνύσει, ὅτι εἶχεν ἰουδαίσει, τουτέστιν ὅτι ἐξώρκισε τὸν χριστιανισμόν ὑπὲρ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ. Ἄλλ' οὗτος ἦτο ἀείποτε Χριστιανός, ᾗθελε δὲ καὶ ν' ἀποθάνῃ τοιοῦτος, ὅθεν ἠρνεῖτο καὶ ἀπόθαι τὴν κατηγορίαν τὸ ἱεροδικαστήριον τότε ἐν τῇ ἀγανακτήσει του, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ ἐξελέγξῃ αὐτὸν ἐπὶ ἀποστασίᾳ, λαμβάνει τὸ μέτρον νὰ συλλάβῃ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλφόνσου, τὸν ὁποῖον νὰ θέσῃ καὶ εἰς τὰς βασάνους. Ἐκ τῶν φρικωδῶν καὶ βασανιστικῶν τοῦ δικαστηρίου ἐπιμονῶν ὅπως ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ υἱοῦ ἀνακαλύψῃ τι, ὁ νέος ἠναγκάσθη ψευδῶς νὰ διακοινώσῃ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχε πραγματικῶς ἀποστατήσει, καὶ ὅτι ἐβίαζε καὶ αὐτὸν νὰ προδώσῃ τὸν Θεὸν τοῦ τόπου τοῦ Κρανίου ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰούδα. Ἡ ἐξέτασις κατεδίκασεν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν εἰς πυρᾶν, τὸν δὲ εἰς εἰρκτὴν.

Κατὰ τὴν πομπὴν τῆς ἐμπρήσεως ταύτης τοῦ δῆθεν ἑτεροδόξου ἐκεῖνου, παρίσταντο ἀμφοτέροι καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ὁ πατὴρ ὤδευε πρὸς τὸ μαρτύριόν του, ὁ υἱὸς του κλαίων καὶ ὀδυρόμενος, ῥίπτεται εἰς τοὺς πόδας του, αἰτούμενος συγγνώμην καὶ εὐχὴν.

— Νεανία, τῷ λέγει ὁ μάρτυς, ἀνάστα· σὲ συγχώρησα ὡς ἐπιθυμῶ ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς πατὴρ μου νὰ συγχωρήσῃ καὶ ἐμέ. Ἀλλὰ σὺ, ὁ πρὸ μικροῦ χρόνου χριστιανός, ὅπως λυτρώσῃ τὴν ζωὴν σου, ἀπρηνήθης τοῦ παρελθόντος σου τὴν πίστιν· δὲν εἶσαι ὅθεν υἱὸς μου πλέον· ἀποσύρθητι· δὲν ἔχω οὐδεμίαν νὰ σὲ ἀφήσω εὐλογίαν.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐβάδισε μετὰ βήματος ἡσύχου καὶ ὄψεως ἱλαρᾶς πρὸς τὴν πυρᾶν.

Πρὸς σύστασιν τῆς ἀξιοθαυμάστου ταύτης κατηγορίας ἐχρησίμευε πάντοτε ἀορίστος τις τύπος, μία γενικὴ ἀνάκρισις, οὐδὲν εἰδικὸν γεγονός προσδιορίζουσα.

Συνέβαινε ἐνίστε ὁ δεσμώτης, μὴ γινώσκων καὶ μὴ δυνάμενος ποσῶς νὰ γινώσκῃ ἐπὶ τίμῃ παραβίασει πρὸς τὴν ὀρθοδόξιαν κατεμνηνῆθη καὶ ἐφυλακίσθη, νὰ ὁμολογῇ ἐν προηγούμενον ἢ μεταγενέστερον παράπτωμά του, ἐφ' ᾧ δὲν κατηγορεῖτο ποσῶς. Τοιοῦτοτρόπως δὲ καθίστατο διὰ τῆς ἀτυχῆς του ἐκείνης ὁμολογίας, ὁ καταμηνυτὴς αὐτοῦ. Καὶ ἂν συνέβαινε, ὅπερ σπάνιον, νὰ κηρυχθῇ ἀθῶος τῆς πρώτης κατηγορίας, κατεδεικνύετο ὅμως ἔνοχος ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ, ἐξελεγχόμενος καὶ καταδικάζομενος ἐκ τῆς ἰδίας του ὁμολογίας.

Οὐχὶ δὲ μόνον μέχρι τελευταίας στιγμῆς ὁ δεσμώτης ἠγνόει τὸ ἐγκλημα, ἐφ' ᾧ κατηγορέλλετο ὡς ὑποπτος, ἀλλὰ καὶ, ῥιπτόμενος εἰς τὴν εἰρκτὴν ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ συχνότατα ἐνὸς τῶν ἐχθρῶν του, δὲν εἶχε τὸ ἐλάχιστον δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀντιπαράθεσιν μετὰ τοῦ μάρτυρος τούτου, τοῦ ὁποῖου νὰ δυναθῇ νὰ διαψεύσῃ τὴν κατάθεσιν δι' ἄλλων μαρτυριῶν, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι εἶχε λάθει χώραν συκοφαντία. Ἡ ἱερὰ ἐξέτασις ἄλλως τε παρεδέχτο ἐν τῇ δικονομίᾳ αὐτῆς καταθέσεις μόνον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς κατηγορίας, οὐδέποτε ἐλαφρυντικᾶς.

Ἀλλὰ δὲν ἤρκουσαν οὐτε ταῦτα. Ἐνήργει πλειότερα, διότι, προσκάλει τοὺς πλυστογράφους καὶ τοὺς ἐπιόρκους ἵνα καταθέσωσιν ἐναντίον τοῦ κατηγορουμένου, ζητοῦσα καταμηνυτὰς καὶ ἐντὸς αὐτῶν τῶν εἰρκτῶν καὶ δεσμωτηρίων.

Οὕτω δὲ κατὰ τὴν τοιαύτην νομοθεσίαν, οἱ ἐπιόρκοι ἔλεγαν ἀναγκαιῶς τὴν ἀλήθειαν ἂν δι' αὐτῆς μόνον ἠδύνατο νὰ ἐνοχοποιήσωσιν ἐπὶ πλέον τὴν κατηγορούμενον, καὶ ἀναγκαιῶς τὰ ψεῦδη ἂν ἦτο φόβος μὴ σωθῇ.

Ἀποῦ δὲ ἐκρυπτεν εἰς τὸν δεσμώτην οὐ μόνον τὸ ἐγκλημα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων, ἡ ἐξέτασις ἀπέκρυπτε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὸν φάκελλον τῆς δικογραφίας· κατ' οὐδεμίαν τῆς δίκης στάσιν ὁ δυστυχὴς κατὰδικός ἠδύνατο νὰ γινώσκῃ τὴν φύσιν τῶν κατηγοριῶν, αἵτινες ἐκρέμαντο κατ' αὐτοῦ εἰς τὴν καταμηνύσιν.

» Εἰ καὶ (ἔλεγεν ὁ ἱεροδικαστικὸς κώδικς, κατὰ τὴν κοινὴν διδασκαλίαν τῶν θεολόγων, νομοδιδασκάλων καὶ ποινικολόγων, πρὸς δὲ καὶ κατὰ τὸ φυσικὸν καὶ πολιτικὸν δίκαιον) οἱ δικασταὶ ὀφείλουσαν νὰ χρηρηγῶσιν ἀντίτυπα ἢ ἀντίγραφα τῶν καταγγελιῶν εἰς τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη, ὅπως ἔχουσι τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀθωότητος αὐτῶν, μολταῦτα κατὰ τὰς ἐκδικάσεις τῶν ἐπὶ αἱρέσει κατηγοριῶν, ὁσάκις φθάσει ἡ δίκη εἰς κατάστασιν καθ' ἣν ἀπαιτῆται νὰ γίνωνται καὶ διακοινώσῃ τῶν καταμηνύσεων, πρέπει νὰ γίνεταί τοῦτο τοσοῦτος περισκεμμένως, ὥστε ἀπασαί αἱ περιστάσεις νὰ θεραπεύωνται προσφύεστατα.»

Καὶ ἰδοὺ τίνι τρόπῳ ἐθεράπευε τὸ ἱεροδικαστή-

ριον προσφύεστατα τὰς περιστάσεις. Ἐπέδιδεν εἰς τὸν κατηγορούμενον μίαν δικογραφίαν ἀπόκρυφον, ψευδῆ καὶ κατὰ βούλησιν τοῦ δικαστοῦ χαλκευομένην, ἔνθα παρέτεινε φύρδην προσάψεις ἐλαφρῶν παραπτωμάτων μετὰ τερατωδῶν καὶ ἀποτροπαίων κατηγοριῶν, συνέβαινε τότε πολλάκις, ὑπὸ τὴν ἐπιρροίαν τῆς προσβολῆς καὶ τῆς ἀγανακτήσεώς του, ὁ δεσμώτης, ἀπῶθῶν μετὰ φρίκης πᾶς ἀτίμους καὶ στυγεράς κατηγορίας, νὰ σιωπᾷ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐλαφροτέρων κατηγοριῶν. Ἀμα δ' ἐλησμονεῖ ν' ἀνασκευάσῃ καὶ ταῦτα, ἡ ἱερὰ ἐξέτασις ἐσυμπέραινε ὅτι ταῦτα ὑπενοοῦντο ὁμολογηθέντα, δηλαδὴ, ἡ περὶ αὐτῶν λήθη ἦτον ὁμολογία.

Ὁ κατηγορούμενος ὅθεν ἐπάλαιν ἀείποτε μὲ δεδεμένους τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὰ σκόπη, ἐναντίον ἀοράτων ἐχθρῶν, φρυαττομένων καὶ λυσσόντων ἵνα τὸν προσβάλλωσι πανταχόθεν· ὑπέμνε τὴν ἀτελεύτητὸν τῶν βασάνων του καταδίκην, ἐντὸς ἀφῶνου εἰρκτῆς, ὁμοιοζούσης τάφον ὀδυνηρῶν, ἔνθα ἔμνε ὥρας καὶ ὥρας, ἐβδομάδας καὶ ἐβδομάδας, μόνος πρὸς μόνον, μετὰ τῶν ἐπωδύων σκέψεων καὶ ἀγωνιῶν του. Μετέβαινε ἀκολούθως ἐκ τῆς εἰρκτῆς ταύτης εἰς ἀκροατήριον μυστικὸν ὡς ἡ φυλακὴ του· ὁ δικαστὴς τὸν ἠρώτα, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἐπὶ ἐνὸς αἰνίγματος, καὶ μετὰ τὰς ἐρωτήσεις του, τὸν ἐπανεπέμπε εἰς τὴν μόνωσίν του· μετ' ὀλίγον τὸν ἀνεκάλει, τὸν ἠπάτα διὰ τῶν ψευδῶν του, καὶ τὸν περιέφερον ἀορίστως ἐκ μυστηρίου πρὸς μυστήριον. Ἐντούτῳ, μὲ ὅλην τὴν φαινομένην εὐσεβῆ ἀλλὰ δολίαν ἐπιδεξιότητά του, τὸ ἱεροδικαστήριον δὲν ἔφθανε μέχρι τοσοῦτου βαθμοῦ, ὥστε νὰ καταδικάσῃ τὸν κατηγορούμενον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὁμολογιῶν ἢ ἱερὰ ἐξέτασις ἐποίει χρῆσιν τότε τοῦ τελευταίου αὐτῆς καταφυγίου, προσκαλοῦσα πρὸς βοήθειάν της τὴν προμαρτυρίαν τοῦ σώματος αὐτοῦ, συντριβομένου, οὕτως εἶπειν, ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων μετεχειρίζετο τὰς στρέβλωσις.

« Ὅσάκις ἡ αἵρεσις, δὲν εἶναι ἀρχικῶς καὶ φανερώς ἐξηκριθωμένη, ἔλεγε τὸ ἐγχειρίδιον, ἀλλὰ φυγαδεύεται ἐντὸς τῶν σπλάγγων τῆς συνειδήσεως, ἐπειδὴ αὕτη συνήθως δὲν εἶναι ἡ σκέψις, ἡ ἱερὰ ἐξέτασις ὀφείλει συχνάκις νὰ μεταχειρισθῇ τὴν στρέβλωσιν, ὅπως διαγνώσῃ τὴν ἐνδόμυχον τοῦ κατηγορουμένου ἰδέαν.»

Ἡ δὲ στρέβλωσις ἦτο ποινὴ, ἀλλὰ τοικύτη, ὥστε ἀπέβαινε βεβαίωτατα ἢ μετὰ τὴν πείραν σκληρότερα. Τὸ ἱεροδικαστήριον εἶχεν ἐντὸς τοῦ ἐγχειριδίου του ἀκτίνα ἐλαχίστην εὐσπλαγγνίας· ἀπῆτει αἰτίαν τινά, πρόφασιν εἰσάνηπτε, ὅπως ἐπιβάλλῃ τὴν στρέβλωσιν. Καὶ ποίαν; ἰδοὺ ποίαν. Ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐκ μέρους τοῦ κατηγορουμένου ἀμνηχανία, ὁ θόρυβος του, οἱ δισταγμοὶ του, ἡ ὑπρότης του, μία εἰς τοὺς λόγους του ἀντιφάσις, ἢ ὑπόψις, ἐπιβεβαιουμένη παρ' ἄλλης ὑπόψιας, μία ἐνδείξις, ἡμισία ἐνδείξις, ἐν τέταρτον ἐνδείξεως, ἐφ' ᾧ προσετίθετο ἕτερον τέταρτον ἐνδεί-

ξεως, ἰσοδυναμούσης ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρὸς ἡμίσειαν ἐνδείξιν, μία πιθανότης, μία φαινομένη πιθανότης, διπλασιαζομένη παρ' ἑτέρας ἢτις ἀνεπλήρου διὰ τοιαύτης προσθέσεως ὀλοκληρον τὴν ποσότητα μιᾶς πιθανότητος· τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς τοιαύτης δικαστικῆς ἀλλαγῆς, δι' ἀπείρων ὑπολογισμῶν καὶ κλασμάτων, ὁ δικαστὴς προσδιώριζεν ὁ ἴδιος αὐθαιρέτως τὴν ἐναρξίν τῶν ἀποδείξεων, αἵτινες ἤθελον ἐπιφέρει τὴν ἐντελεστέραν ἀπόδειξιν διὰ τῶν στρέβλωσεων. Ἐστρέβλωνε τοσοῦτον συχὰ ὅσον ἐπεθύμει, καὶ τοσοῦτον χρόνον, ἐφ' ὅσον ἠδύκει· μόνον δὲ, πρὶν διασχίσῃ, ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, τὸν μύνας χριστιανοῦ τινος ἀποπληθθέντος ἢ συκοφαντηθέντος, ἔθετε προηγούμενος τὴν συνειδησίαν του ἐν ἡσυχίᾳ διὰ τῆς ἐξῆς δηλοποιήσεως.

« Διατάττομεν τὴν χρῆσιν τῆς στρέβλωσεως διὰ τρόπον καὶ κατὰ χρόνον, ἐν θέλωμεν θεωρήσει ἀρμόδιον, ἀποῦ διεκηρύξαμεν ἐνόρκως, ὡς καὶ νῦν διακηρύττομεν, ὅτι ἐν περιπτώσει πληγῶσεων, θανάτου ἢ θραύσεως, τὸ γεγονός τοῦτο δὲν θέλει καταλογίζεσθαι εἰς ἄλλον τινά, ἢ εἰς τὸ σφάλμα τοῦ κατηγορουμένου! Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐγένετο ἡ στρέβλωσις.»

Εἰς δεσμώτης τοῦ ἱεροδικαστηρίου εἶχε καταδικασθῆ εἰς στρέβλωσιν· δύο μετημφισμένοι καὶ κεκαλυμμένοι διὰ κουκούλας μέχρι τοῦ ποσῶπου καταπιπτούσης, ἐκ τῆς ὁποίας μόνον δύο ὀπαὶ κατὰ τὸ ὕψος τῶν ὀφθαλμῶν ἐφαίνοντο, τὸν λαμβάνουν ὅπως τὸν ὀδηγήσωσι δι' ἀπειραριθμῶν λαβυρίθων εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ βασανιστηρίου.

Περὰ τὸ κατόφλιον τῆς θλίψεως· ὁ ποὺς του πατεῖ ἐπὶ ἰζώδους ἐδάφους· εἰσέρχεται εἰς ὑπόγειόν τι θολωτὸν, ῥίπτει πέριξ τὸ πρῶτον του βλέμμα, βλέπει εἰς τὸν καπνὸν τῶν πυρῶν κινούμενα ἀνθρώπινά τινα φαντάσματα· εἶναι οἱ δῆμιοι· εἶναι καὶ οὗτοι ἐπίσης μετημφισμένοι, ῥίπτοντες ἐπ' αὐτοῦ, ἐκ τοῦ βάθους τῶν ὀπῶν τῶν καλυμμάτων των, τὴν ἀπαίσιον τῶν ὀφθαλμῶν των λάμψιν.

Τὸ ἔδαφος τοῦ ὑπογείου εἶναι πανταχοῦ ἐστρωμένον διὰ πλατέων πλακῶν· Ὅσῃ τις ἀηδὴς στέατος κυματίζει ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιρας. Προχωρεῖ τρέμων ἐν μέσῳ τοῦ ἀνθρωπίνου τούτου σφαγείου, ὅπου σιωπηλοὶ σφαγεῖς, εἶναι ἔτοιμοι νὰ τὸν περιποιηθῶσιν, ὅσον οἶόν τε εὐαρεστότερον! Πράγματι ὑπάρχει ἐκεῖ, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του, πρᾶγμα δι' αὐτὸν ἔτακτον, ἀπαίσιον, βεβαμμένου κατὰ θέσεις καὶ διαπερόμενον ὑπὸ τινος ῥάβδου, πλαγίως ὑπάρχει χορδὴ μεμολυμένη ἀπὸ μικρὰ τεμάχια κρέατος· ἐν ἀγγεῖον πλήρες ὕδατος, καὶ ἐντὸς τούτου ἐν μουσκευμένον πανίον.

Ἐν μέσῳ τῆς ἀφῶνου ταύτης τραγωδίας, καὶ τῶν ἀποτροπαίων καὶ κρυφίων τούτων ὑποκριτῶν, εἰς ἀνθρώπος εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται, ἔχων φανεράν τὴν ὄψιν, καὶ ἱλαρὰν τὴν φυσιογνωμίαν· ὁμιλεῖ, διατάττει, χαίρει, ὑπομιμνᾷ· οὗτος παίξει ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐκείνης τὸ πρόσωπον τῆς Ἀγα-

θότητος. Μετά γλυκύτητος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον, ὁ δὲ προσηνῆς δῆθεν καὶ ἀγαθὸς αὐτὸς ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἱεροδίκης.

Δύο στρεβλωταὶ συλλαμβάνουν τὸν δυστυχεῖ κατὰδικον, τὸν ἀπεκδύουσι τῶν ἐνδυμάτων του, τὸν ὑψόνουν ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ τὸν ρίπτουν ἐπὶ τῆς στρεβλῆς. Οἱ νεφροὶ του τίθενται ἐπὶ τῆς ράβδου, ἡ δὲ κεφαλὴ του μένει ἐκκρεμῆς. Μετὰ ταῦτα, πένριξ ἐκάστου μέλους του, κάμνουν συστροφὰς πολλὰς τῆς χορδῆς, διὰ τινος ἐλατηρίου ξυλίνου.

Ἄμα ὁ δυστυχὴς οὗτος κατεκλίνετο σταυροειδῶς, εἰς τρόπον καθ' ὃν ὅλον τὸ θῆρος τοῦ σώματος του νὰ πίπτῃ ἐπὶ τῆς ράβδου, ἥτις ἐθλίβεν ὀλόκληρον τὴν σπονδυλικὴν στήλην τοῦ σώματος, ὁ ἱεροδίκης τὸν διέταττε νὰ ἀπαγγείλῃ ὅ,τι ἤθελε σύμβολον, καὶ νὰ συστήσῃ τὴν ψυχὴν του τῇ ἀγίᾳ Παρθένῳ.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς προσευχῆς εἰς δῆμιος δίδει εἰς τὰς χορδὰς ἔντασιν, ἐνῶ ἕτερος δῆμιος, ἐμβάλλει ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ δυστυχοῦς τούτου καταδίκου τὸ κάθυρον ἐκεῖνο πανίον, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐνστάζει ἀργὰ, ἀργὰ τὸ ὕδωρ τοῦ ἀγγείου.

Εἰς τὴν πρώτην τοῦ στρόφιγγος στροφῆν, ἡ χορδὴ τεινομένη, εἰσέρχεται εἰς τὴν ζώσαν σάρκα, καὶ καταθλίβει ἀμέσως τὰ νεῦρα· εἰς δὲ τὴν πρώτην βανίδα τοῦ ὕδατος, ὑπερ διασταλάζει εἰς τὸν λαιμὸν, τὸ στήθος ἀνασκιρτᾷ ὅπως ἀναπνεύσῃ ὀλίγον ζωτικὸν ἀέρα· ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ἀήρ ἐλλείπει παντάπασι. Εἰς ἐκάστην νέαν ἀναπνοήν, τὸ πανίον εἰσδύει ἐντὸς τοῦ λαιμοῦ τοῦ καταδίκου καὶ ἐμφράττει τοὺς πνεύμονάς του· οἱ ὀφθαλμοὶ του σπινθηροβολοῦν ἐκ τῆς ἀγωνίας, αἱ φλέβες του ἐξογκοῦνται, καὶ τὸ αἷμα ἀναπηδᾷ ἐκ τῶν χειλέων καὶ τῶν βωθῶνων του.

Κατὰ στιγμὰς δὲ ὁ ἱεροδίκης, κλίνων τὴν κεφαλὴν του μετ' ἀγαθότητος ἐπὶ τοῦ πελιθνοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου, τοῦ ἀγωνιῶντος ἐκεῖνου θύματος, τὸ συμβουλεύει νὰ ὁμολογήσῃ τὴν αἵρεσίν του· ἀλλὰ τὸ θῆμα ἐπιμένει ἀρνούμενον· ἐπίσης τότε καὶ τὸ ὕδωρ ἐξακολουθεῖ ῥέον κατὰ βανίδας ἐπίσης ὡς ἡ κλεψύδρα κανονικᾶς· ὁ δὲ βασιανιστὴς κατὰ στιγμὰς κάμει νέας ἐπὶ τῶν στρόφιγγων συστροφὰς, καθ' ἃς ὅλαι αἱ ἴνες τοῦ κατακειμένου ὑποφέρουν ὀδυνηρῶς, ὅλαι συγκινοῦνται ὡσανεὶ φουάττουσαι. Τὸ σῶμα ὀλόκληρον καταλαμβανόμενον ὑπὸ τῆς σκληροτέρας τῶν ἀλγηδόνων, σπαράσσει καὶ ἐπανακίπτει μεθ' ὅλου τοῦ βάρους του ἐπὶ τοῦ πλαγίου στόλου τῆς στρεβλῆς. Ἡ σπονδυλικὴ στήλη τρίζει καὶ συνθλάται ὑπὸ τὴν κατάθλιψιν.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀκοῦσι ταῦτα· ἐφεξῆς θέλομεν ἐπαναλάβει καὶ ἕτερα τινὰ περὶ τῆς ἱεραῆς ἐξετάσεως. Θέλουμεν καταδείξει ὅτι τὸ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν σέβας ἠΐξῃσεν ἐκ μέρους τῶν λαῶν, ἀφ' οὗτου αὕτη ἔπαυσε μεταχειριζομένη τὰ πυρὰ, τοὺς

τροχοὺς καὶ τὰς στρεβλώσεις. Νῦν τὸ ὄπλον αὐτῆς εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ τὸ ἔλεος, τῶν ὁποίων μόνον ποιοῦσα χρῆσιν, ἐνισχύει μᾶλλον τὰς δυνάμεις τῆς. Κ. Γ.

ΤΑΦΟΣ ΜΗΤΡΟΣ.

ARMONION ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ Η Ζ'.

(Ἁγιοροῦται τῷ ἀδελφῷ Ἀλεξάνδρῳ).

Ἐκ τῶν θαυρῶν τῶν πολλῶν καὶ θρήνων ἀπαυθῆσας,

ὡς νικημένος ἀθλητῆς τὰ ὄπλα παραιτήσας, Ἐπέλεγον εἰς τὴν αὐγὴν· εἰς μάτην θά φωτίτῃς, Τοὺς πόνους μας προδίδουσα δὲν ἔπαυσεν ἡ φύσις, Κ' ὁ οὐρανὸς, ἀν' ἐκ χρυσῶν στολίζεται χρωμάτων, Ἀλλὰ χλευάζει τοὺς θνητοὺς, ἐμπαίζει τὰ δεινὰ των.

Οὐδὲν ψευδὲς ἢ ἀληθὲς ἐκτὸς τῶν θλίψεων μας, Κ' ἡ ἔλλαμψις ἢ φλογερὰ εἰς τ' ὄμμα μας ἐκείνη, Ἡ τῆς ζωῆς, ὡς ἀστραπὴ παρέρχεται καὶ σβύνει. Καὶ ὅσον διανοίγομεν εἰς φῶς τὸν ὀφθαλμὸν μας, Εἰς σκότος περιπίπτομεν τοσοῦτω, κ' εἶναι μόνον Ἐν ὄνομα, τὸ τοῦ Θεοῦ, τὸν ζόρον συμπεκνώνον.

Ἄβυσσος πλέον σκοτεινῆ, ἔνθα ὁ νοῦς ἐμπίπτει, Ἐνθα τὸ πᾶν κυμαίνεται θολὸν, συγκεχυμένον, Ὡς ὅταν τὸν κονιορτὸν ἀνακυκᾷ καὶ ρίπτει, Ὁ ἄφρων, κατὰ τὴν ὁδὸν ἀγωνιῶν κ' ἀσθμαίνων· Καὶ τότε μετ' ἐκείνου τὸ βλέμμα θεώμεν, Πᾶν ὅ,τι ἔλαβε ζωὴν ἀναίσθητον καὶ κρύαν, Καὶ ἀνεφώνουν, θεωρῶν τὴν πέτραν τὴν τραχεῖαν· Ὡ, διατὶ ὡς με' αὐτῶν κ' ἐγὼ δὲν ἐγεννώμην!

Κ' ἐνῶ τὸ βλέμμα σκυθρωπὸν περιεπλάνων οὕτω, Ὡς τὸν πρῶτόν του, εἰς βυθοῦς κυμαινομένου πόντου, Ὅστις ζητεῖ ἀνήσυχος καὶ σύννοος τὴν ὁδὸν του, Καὶ εἰς τὸν νοῦν μου ἡ σικιὰ ζωφώδης ἐξηπλοῦτο Αἴφνης ἠπλώθη ἀτενὲς εἰς ταπεινὸν τι μνημα, Ὅπου μονῆρες ἄπαυστα καὶ τρέμον φέρω βῆμα.

Ὡ μνημα, θλίψεων πικρῶν αἰτία γλυκυτάτη, Ἐντὸς σου κεῖται τῆς μητρὸς ἡ κόνις ἢ φιλάτῃ. Ἐκεῖ, ὅτε ὁ ἄγγελος ὁ μετ' ὀφθαλμοῦ εἰκόνα, Ἐπέδωκε τὴν εὐσεβῆ ψυχὴν τῆς τῷ Κυρίῳ, Ἐγὼ αὐτὸς ἀνέσκαψα, παρὰ τῷ εὐκτηρίῳ, Τοῦ μνηματός τῆς τοῦ πικροῦ τὸν νεκρὸν κευθμῶνα.

Ἐκεῖ, μετὰ τὰς ἐλπίδας τῆς κοιμᾶται ἐκείνη, ἥτις Ὡς ἔκλειον διὰ παντός εἰς φῶς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, Ἐκαρδῶς εἰς τ' ὄμμα μου εἰσέτι τὴν καρδίαν, Ἡτις μοι ἔδωκε ζωὴν τὴν χεῖρα τὴν γλυκεῖαν,

Ἡτις μ' ἐγένετο κοιτίς, τὸ στήθος τὸ βαστάσαν Ἐμὲ, καὶ ἔρεφος· ἔπειτα, εἰς τὴν ζωὴν θηλάσαν.

Ἐκεῖ, κοιμᾷτ' ὀλόκληρος ζωὴ μίᾳς ἰδέας· Ἐξήκοντα ἐνιαυτοῦς ὑπάρξεως ὠραίας· Ζωὴ ἐλπίδων καὶ στοργῆς, ἀγνότητος, λατρείας, καὶ τόσας πρὸς Θεὸν ὁρμὰς, καὶ ἀρετὰς ἀγίας· Καὶ τόσας νύκτας εἰς στρωμνὴν τοῦ πόνου ἀγρυπνοῦσαι· Καὶ λέξεις τόσας θλίψεων κλαυθμῶν· παρηγοροῦσαι.

Καὶ ὅλα ταῦτα διατὶ; ἵνα ὁ χροῦς καλύψῃ Διὰ παντός τὴν ὑπαρξίν· τόσον τελείου ὄντος, Κ' αὐτὸς ὁ Πλάστης· του, θανόν, εἰς τὸ μηδὲν τὸ ρίψῃ, Κ' ἐπὶ τῆς τέφρας του πατοῦν οἱ πόδες τοῦ τυχόντος;

Ὡ! ὄχι, ἄχι! ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε πρὸς μόνον Δημιουργῆσαι τοὺς θνητοὺς, τὸν θάνατον καὶ πόνον. Εἰς μάτην ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ μαρμάρου ἀτενίζεις. Ἐὐ βλέμμα μας! . . . ὦ ἀρετῆ τοῦ τάφου ὑπερτέρα Ἡ θέα σου, κ' ἡ περὶ σου ἰδέα μνηδενίζει Τὸν θάνατον, ὅπως σκορπᾷ τὸ πάθος ἢ ἡμέρα.

Κ' ἐκ τούτων τῶν ἀληθειῶν τὸ ὄμμα μου ἐπέισθη Ἀπὸ τῆς γῆς ἀνέκυψε μετ' ἐπίσθιν κ' εὐδοκίαν, Κ' ὑπ' ἀληθείας ἡ ψυχὴ μεγάλως ἐφωτίσθη. . . . Ὡ! τρισευδαίμων ὁ θνητός, εἰς ὃν μητέρ' ἀγίαν Ὁ ἴψιστος ἐδώρησεν· αὐτὸς δὲν ἀμφιβάλλει, Εἰς τῆς μητρὸς του τὸ σεπτὸν ἐνατενίζων μνημα· Ἐπάνω τούτου, ἀγνωστός τις ἀρμονία πάλλει· Καὶ ὑπῆρχε τὸ ἄχραντον τοῦ μέλλοντός μας ῥῆμα. Κ. ΠΩΠ.

ΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

Ὁκεανὸν ἀβέββαιον περὶ καρδιοπάλλων, Καὶ μόνον τῶν κυμάτων του τὸν θόρυβον καὶ σάλον Καὶ τῶν Μοιρῶν συρίζοντα τὸν ἀνεμον ἀκούω, Καὶ ναύκληρος περιφοβὸς χορδὰς θρηνώδεις κρούω. Ἀλλ' ἀγνοῶ ποῦ φέρομαι, πρὸς ποῖαν γῆν, διότι Ἐπιπροσθοῦσι πάντοτε τοῦ μέλλοντος τὰ σκόπη.

Τὸν ὄρμον τὸν παρήγορον ἐγγύς μου, φεῦ, δὲν βλέπω, Καὶ μάτην πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐθύνω παρακλήσεις· Ἐδῶ κ' ἐκεῖ περιφοβὸν τὸν ὀφθαλμὸν μου τρέπω . . . Δὲν βλέπω καταφύγιον, ἢ μόνως ἀναμνήσεις.

Τὸ φῶς αὐτὰ μοι γέλλουσι ἡλίω παρελθόντων, Φαινοτέρων ἡμερῶν, ἀστέρων ἐκλιπόντων· Καθὼς εἰς σκόπη νύκτια ἢ Φοῖβη ἀνατέλλει· Καὶ τοῦ ἡλίου φεύγοντος τὸ φῶς αὐτὴ μᾶς γέλλει· Τὸ σκυθρωπὸν τοῦ μέλλοντος γλυκύνουσι πρὸς ὦραν, Καὶ μειδιῶσαι ἐμψυχοῦν τοῦ πλοίου μου τὴν πρῶραν. (Ἐυτέρπη· Τόμος ΣΤ'. φυλ. 18)

Τὸν πλοῦν αὐτὰ ἀκολουθοῦν τοῦ φεύγοντός μου βίου, Ὡς χρυσαυγίς ὑδραύλακες ποντοποροῦντος πλοίου· Καὶ ἔσπερον παρήγορον· ἢ προσεχῆς μου δίσκος· Ὅθ' ἔχῃ ἀναμνήσεις.

Εἰς τῆς ζωῆς τὸ πέλαγος· πλανήτην Ὀδυσσεῖα Σειρῆν, Σειρῆν μ' ἐμάγευσεν . . . τὰ στήθη μου τὰ νεῖα Ἐκλόνησεν· ἀλλ' ὡς αὐτὸς τὰ νεαρά μου ὦτα Δὲν ἔφραζα, καὶ ἤκουσα τὰ μέλη τῆς· τὰ πρῶτα· Δὲν ἦσαν τρυφερώτερα τὰ μέλη τῶν ἀγγέλων, Ἡ τῆς Ἐλπίδος ἢ φωνὴ γλυκύνουσα τὸ μέλλον.

Καὶ πρὸς τὸν ῥοῦν ἀσύμφωνος τῆς θαλασσίου δίνας· Νὰ προσφερθῶ ἠθέλησα αἰχμάλωτος ἐκείνης, Δεισιώτης εἰς τοῦ Ἐρωτος τὰς ποθεινὰς ἀλύσεις, Ἄλλ' οἴμοι! δὲν ἀπίνθησα, ἢ μόνως ἀναμνήσεις.

Εὐρὸ πολέμου στάδιον τῆς γῆς· αὐτῆς ἢ σφαῖρα, Καὶ μαχηταὶ ἀντίπαλοι· ἢ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα Ὀλέθρου χεῖρας αἴρουσι, νικῶνται κατατρέφουν, Καὶ πάλιν εἰς τὸ στάδιον τῆς μάχης ἐπιστρέφουν. Καὶ θεωρῶς ἀκούσιος ἐγὼ τῆς πάλης ταύτης· Τὸν πόντον σχίζω τῆς ζωῆς ἀπηλπτισμένοι· ναύτης.

Ὡς λάφυρα τὰ ὄνειρα τῶν νεαρῶν μας χρόνων Ἀρπάζουν καὶ μᾶς δίδουσι πληγὰς καὶ θλίψεις μόνον. Καὶ ζωηρὰ μαρτύρια τῆς πάλης των τῆς ἴσης· Ἀφίνου ἀναμνήσεις.

Τῆς πεισματώδους πάλης των ὁ θόρυβος καὶ σάλος Τὸν ὕπνον ἀπεδίωξε τῶν παιδικῶν μου χρόνων . . . Δὲν βλέπω πλέον ὄνειρα . . . ἐμπρὸς μου πόντος ἄλλος.

Τρικυμιώδης, ὕφαλοι, πληγαὶ καὶ θλίψεις μόνον. Βεζύπνησα . . . φεῦ! ἔφυγον αἱ ὄνειροπολήσεις, Καὶ ψάλλω ἀναμνήσεις.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1853. ΜΥΡΩΝ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ.

ΚΑΘΕΙΣ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ.

Στρατιωτικὴ πειθαρχία παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς.

Ὅτε ἤμην ἀξιωματικὸς ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ Μελοπομένη, εἶχον προεστάμενον γηραιὸν τινα θαλασσιῶν, καλούμενον Φλέτσερ, ἀγαθότατον, ἢ πῖον ἀνθρώπον, καθ' ὅσον δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῆς ὑπηρεσίας, ἀλλ' ἀδυσώπητον ὡς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, μὴ συγχωροῦντα τὴν ἐλαχίστην παράβασιν, καὶ διατρέχοντα ἀκαταπαύστως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τὸ πλοῖον, μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικεκλεισμένους καὶ σπινθηροβολοῦντας, καὶ ἑκατοντάκις τῆς ἡμέρας

ἐπαναλαμβάνων τὴν συνήθη του φράσιν « Καθεὶς τὸ χρέος του! » τὸσον πλέον, ὥστε τὸν μετανομάσαμεν καὶ ἡμεῖς, Ἐὐχρηστος. Θαρρῶ πῶς τὸν βλέπω ἀκόμη ὑποβλέποντα ἔνθα καθεὶς, μὲ τὸ τηλεσκόπιον ὑπὸ τὸν βραχίονα, καὶ τὴν μίαν τῶν χειρῶν ἐντὸς τοῦ περιστηθίου του.

Εἶχομεν ἐντὸς τοῦ πλοίου καὶ νέον τινὰ ναύτην καλούμενον Ἰάκωβον, τοῦ ὁποῦ ἡ οἰκογένεια εἶχε κληρονομικὸν τὸ πάθος τῆς ἀλιείας. Ἐπομένως ὁ Ἰάκωβος εἰς αὐτὴν καὶ μόνον εὐρίσκειν τέρψιν, ἔφερον εἰς τὸ πλοῖον ὅλα τὰ ἀναγκαζοῦντα εἰς τὴν ἀλιευτικὴν, καὶ ἠσθάνετο τὴν μεγαλητέραν εὐχαρίστησιν ὅτε ἡ ὄρμια του ἐκρέματο εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ὅτε ἔδενε τὰ ἄγγιστρά του ὡς ἐκ τούτου τὸν ὠνομάσαμεν ψαρᾶν.

Ἐν τούτοις δὲν ἤργησε νὰ ἐκφράγῃ πόλεμος μεταξὺ τοῦ ψαρᾶ καὶ τοῦ Κ. Τὸ χρέος. Οὗτος δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ νὰ κρέμονται ὄρμια ἀπὸ τὸ πλοῖον, ὅταν εὐρισκόμεθα που ἐλλιμενισμένοι, ὁ δὲ φίλος μας ὁ ψαρᾶς ἦτο ὅλως ἐναντίας γνώμης.

— Τίνος εἶναι αὕτη ἡ ὄρμια, ἠρώτησεν μίαν ἡμέραν ὁ Κ. Τὸ χρέος.

— Ἰδική μου, Κύριε, ἀπεκρίθη χαιρετῶν ὁ Ἰάκωβος.

— Δὲν μ' ἀρέσκει, αὐτὸ παιδί μου, ἀκοῦς, δὲν μὲ ἀρέσκει. Καθεὶς τὸ χρέος του!

Ὁ Ἰάκωβος ἦτο νεοσύλλεκτος, μόλις δύο ἡμέρας ἦτον ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐπομένως, ἡ λέξις χρέος ὡς πρὸς τοῦτο τῷ ἐφάνη ἀκατάληπτος, καὶ ἠρώτησε τὸν πλοίαρχον μὲ ἀπορίαν.

— Καὶ πῶς! κύριε, δὲν εἰμπορῶ νὰ ψαρεύω;

— Ὄχι, ἄνευ ἀδείας μου, παιδί μου, καὶ δὲν τὸ συγχωρῶ ποτὲ ἐν ὄσῳ εὐρισκόμεθα ἐντὸς λιμένος. Ἄν σὲ ἴδω ἄλλοτε ἀλιεύοντα, θὰ φάγῃς δύο δωδεκάδας δωδεκαπόδων μαστιγώσεων.

— Δωδεκαπόδων μαστιγώσεων. ἐντιμότητε; ἠρώτα μὲ ἀπορίαν ὁ Ἰάκωβος.

— Τί! δὲν εἰξεύρεις τί σημαίνει αὐτό; Μείνε ἡσυχος καὶ θὰ τὸ μάθῃς ἐνθυμοῦ ὁμοῦ τούτου « Καθεὶς τὸ χρέος του! . . »

Ἐν τούτοις, ὁ ψαρᾶς δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ ψαρεύσῃ. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἡ ἀλιεία ἦτο κληρονομικὸν πάθος εἰς τὴν οἰκογένειάν των. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς κατέβαιναν εἰς τὰς ἀλύσεις τῆς πρύμνης, καὶ ἔκαμνεν ἐκεῖ τὴν τέχνην του. Μίαν ὁμοῦ ἐσπέραν παρατηρηθεὶς παρά τινος φρουροῦ, κατεμνήσθη τὸ πρῶν παρὰ τῷ πλοίαρχῳ.

— Καὶ πῶς! κύριε, ἐψάρευες παλιν;

— Ὄχι, ἐντιμότητε, δὲν ἐψάρευα, μοναχὰ εἴχαινα τ' ἀρμυδιά μου τῶρα τὴν νύκτα.

— Μπᾶ! καὶ τί διαφέρει τοῦτο ἀπὸ τὸ ψαρεύειν;

— Μὲ συμπάθειο, ἐντιμότητε, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος τακτικῶς καὶ φέρων τὴν χεῖρα εἰς τὸν πλῖλόν του,

— Ἡ διαφορά αὕτη. . . . πῶς. . . . δὲν εἶναι τὸ ἴδιον;

— Καλὰ, κκαλὰ, παιδί μου! δὲν ἔργησες νὰ

τὴν μάθῃς αὐτὴν τὴν διαφορὰν! Καθεὶς τὸ χρέος του!

Ἐν τούτοις ἡ ἡμέρα παρήλθε χωρὶς νὰ συμβῇ τίποτε, καὶ ὁ Ψαρᾶς ἐνόμισεν ὅτι τὴν ἐγλύτωσεν. Εἶχε λάθος ὁμοῦ. Ἀφοῦ ἐνούκτωσε, καὶ ὄλοι ἐτοίμαζον τὰς κρεμαστὰς κλῖνας των, εἰσῆλθεν αἰφνης ὁ ὀπλοστασιάρχης μετὰ τῶν ἀκολούθων του, ἐν τῷ ἅμα ὁ Ἰάκωβος ἐδέθη εἰς ἐν πυροβόλον, καὶ ὁ κακόμοιρος ἔμαθε τότε τί ἐσήμαινον αἱ δύο δωδεκάδες δωδεκαπόδων μαστιγώσεων τοῦ πλοίαρχου, ἀφοῦ εἴκοσι καὶ τετράκις ἠσθάνθη εἰς τὴν ῥάχιν του τοὺς δώδεκα πόδας τῆς μαστιγῆς. Καλλίτερα νὰ μὴ τὸ ἐμάνθανε, σὰς βεβαίω.

— Λοιπὸν, φίλε μου, τῷ εἶπεν ὁ Κ. Τὸ χρέος ἐνῶ τὸν ἔλουν ὁ ἀλιεύων τὴν νύκτα δὲν ἀλιεῖ, ὁ μαστιγούμενος τὴν νύκτα δὲν μαστιγοῦται. Καθεὶς τὸ χρέος του!

Δὲν εἰξεύρω ἂν ἐνόησεν ὁ Ἰάκωβος τί ἐσήμαινε τοῦτο, τὸ βέβαιον ὁμοῦ εἶναι ὅτι ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἀλιεῖ. Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ὁ πλοίαρχος προσεκληθὴ εἰς δεῖπνον παρὰ τοῦ λιμεναρχοῦ. Ἀφοῦ αὐτὸς ἀνεχώρησε καὶ ἐπανῆλθεν ἡ νύξ, ὁ Ἰάκωβος, ἐθεώρησε κατάλληλον τὴν περίστασιν, καὶ ὠλίσησε κατὰ τὴν συνήθειάν του εἰς τὰς ἀλύσεις τῆς ἀγκύρας ὅθεν ἔρριψε τὴν ὄρμιάν του. Δυστυχῶς ὁμοῦ ἐφύλαξε χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῇ τὴν αὐτὴν θέσιν μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ σκοπὸς ἀνήγγειλε τὴν ἀφίξιν τοῦ πλοίαρχου. Ὁ Ἰάκωβος τότε ἐσυλλογίσθη ὅτι ἦτο φρόνιμον ν' ἀφήσῃ τὴν θέσιν του, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἤρριψε ν' ἀνασῶρῃ τὴν ὄρμιάν του ἠκούσε μικρὰν κίνησιν εἰς τὴν θάλασσαν. Πιθανὸν νὰ ἦτο ὠραῖος τις ἰχθύς, ἔτοιμος νὰ ριφθῇ εἰς τὸ δέλεαρ. Πῶς θέλετε νὰ φύγῃ ἡ τοιαύτη εὐκαιρία; Ἐμείνε λοιπὸν μὲ τὴν παρήγορον ἰδέαν ὅτι ἴσως ὁ πλοίαρχος θὰ ὑπάγῃ ἀμέσως νὰ κοιμηθῇ.

Ἡπατήθη ὁμοῦ καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν. Ὁ κατηραμένος Κ. Τὸ χρέος ἔκρινε νὰ κάμῃ μίαν μικρὰν ἐπιθεώρησιν. Φθάσας εἰς τὸ ἄκρον τῆς πρύμνης, ἔκυψε ὀλίγον πρὸς τὰ ἔκτος καὶ διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ του, ὅστις ἔβλεπεν εἰς τὸ σκότος ὅσον καὶ εἰς τὸ φῶς, διέκρινεν εἰς τὴν λάμψιν τῆς σελήνης τὴν ἡμιανευσερμένην ὄρμιάν τοῦ φίλου μας Ἰάκωβου, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τὸν ἴδιον τὸν Ἰάκωβον.

— Σὲ εἶδα, Ἰάκωβε. Ψαρεύεις πάλιν, κύριε. Καλὰ! Καθεὶς τὸ χρέος του!

— Τουτέστι, δηλαδή, δύο δωδεκάδας δωδεκαπόδων μαστιγώσεων αὐριον, ἐσυλλογίσθη ὁ δυστυχὴς ψαρᾶς καὶ μετὰ θλίψεως ἐξηκολούθησεν ἀνασῶρων τὴν ὄρμιάν του.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ Κ. Τὸ χρέος ἐξακολουθῶν τὴν ἐπιθεώρησίν του μετέβη εἰς τὴν πρῶραν. Τὸ πλοῖον ἔκλινεν ὀλίγον ὡς ἐκ τῆς σφοδρότητος τοῦ ἀνέμου, ὅτις τὸ ἐκτύπα εἰς τὰ πλευρά. Εἶτε δὲ ἐπειδὴ ἔπαιε περισσότερον παρ' ὅσον ἐπρεπεν, εἶτε ἐνεκα σφοδρᾶς τοῦ ἀνέμου πνοῆς ὁ πλοίαρχος ἔχασε τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἔπεσεν ἐντὸς;

τῆς θαλάσσης. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος δὲν ἦσαν εἰμὴ δύο ἄνθρωποι, οἵτινες καὶ οὗτοι ἀργὰ πλέον παρετήρησαν τὸ συμβᾶν τοῦτο.

Ἐν τούτοις ὁ Ἰάκωβος, κρατούμενος ἀπὸ τὰς ἀμύσεις τῆς πρύμνης, δὲν εἶχεν ἀκούσει τίποτε, καὶ ἀνεσῆκεν ὀλονὲν τὴν ὄρμιάν. Αἰφνης αἰσθάνεται ἀντίστασιν παράδοξον, καὶ τρομεροῦς κλονισμοῦς. Δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, εἶχε συλληφθῇ μέγας ἰχθύς! τί εἶδους ἄρα γε; . . . Ὁ Ἰάκωβος δὲν ἔχει καιρὸν νὰ συλλογισθῇ, ἐλησμόνησεν ὡς καὶ τὰς δύο δωδεκάδας τῶν δωδεκαπόδων μαστιγώσεων τοῦ πλοίαρχου, καὶ τραβᾷ ὡς μανιώδης, τρέμων ἀπὸ χαρὰν, ἀπὸ φόβον, ἀπὸ ἐλπίδας. Ἐπὶ τέλους βλέπει φθάνων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης σῶμά τι ἀδρανὲς καὶ ποικιλόχρουν. . . τὸν Κ. Τὸ χρέος ὄλον καὶ ὄλον. Ἐνῶ οὗτος ἐβυθίζετο, τὸ σῶμά του εἶχεν ἀπαντήσῃ τὸ ἄγκυστρον τῆς ὄρμιᾶς, ἥτις ἀνεσῆκε καὶ εἶχε συλληφθῇ.

— Ὅτε τὸν εἶδα, μ' ἔλεγε ἀργότερα ὁ Ἰάκωβος, ἐσυλλογίσθη κατὰ πρῶτον νὰ τὸν ρίψω ἐκ νέου εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἡ ἀποτρόπαιος αὕτη ἰδέα ἐξηλείφθη ἀμέσως ἀπὸ τὸ πνεῦμά μου, καὶ ἐνθυμηθεὶς τότε τὴν συνήθη φράσιν τοῦ πλοίαρχου, « Καθεὶς τὸ χρέος του. » εἶπα καθ' ἑκυτόν, καὶ, μὰ τὸν Θεόν, τὸ ἔκκαμα.

Ὁ γηραιὸς θαλασσινὸς ἐτέθη εἰς τὴν κλίνην του. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐπρόφρασε νὰ πῆθαι θάλασσιον ὕδωρ, εἰμὴ ὅσον ἐχρειάζετο διὰ νὰ συγκεράσῃ τὸν ἐν τῷ στομάχῳ του οἶνον, τὴν ἐπαύριον περιήρχετο, ὡς πάντοτε, ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, μὲ τὴν χεῖρα ἐντὸς τοῦ περιστηθίου του, καὶ τὸ τηλεσκόπιον ὑπὸ τὸν βραχίονα.

Πάντες συνεχαιρόμεθα τὸν Ἰάκωβον διότι αὐτὴν τὴν φορὰν ἔμελλε νὰ γλυτώσῃ τὰς δύο δωδεκάδας τῶν δωδεκαπόδων μαστιγώσεων. Ἄλλ' ὁ Ἰάκωβος ἐφαινετο ἀνησυχῶν ἔτι. Καὶ εἶχε δίκαιον.

— Ἰάκωβε! τῷ εἶπεν ὁ πλοίαρχος ἐψάρευες πάλιν τὴν νύκτα, ἐνῶ σὲ τὸ εἶχα ἀπαγορεύσει.

— Ναί, ἐντιμότητε! ἐψάρευσα μάλιστα καὶ ἐνα περιφνημον ναυτικόν.

— Τὸ εἰξεύρω, κύριε! ἀλλ' ἐψάρευσας ἀκόμη καὶ δύο δωδεκάδας. . . . εἰξεύρεις. Καθεὶς τὸ χρέος του.

Ἐκυττάζαμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐκπληκτοί. Ὁ Ἰάκωβος ἐδέθη εἰς ἐν πυροβόλον, καὶ ἤρριψαν νὰ τὸν μαστιγοῦν ἐφ' ὅσον δὲ οἱ κτύποι ἐπιπτον μὲ κρότον ὑπόκωφον ἐπὶ τοῦ δέρματός του, ὁ πλοίαρχος ἐβάδιζε μὲ μεγάλα βήματα, τεταραγμένος, ὡχρὸς μὲ τοὺς ὀδόντας συνεσφυγμένους, καὶ τὴν μορφήν ἠλλοιωμένην. Ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ μαστιγώσις, ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δυστυχὴ Ἰάκωβον, καὶ δὲν θὰ τὸ πιστεύσητε, ἀλλ' εἶναι ἀληθές, δάκρυα εἶχον φανῆ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

— Ἰάκωβε, δὲν εἰμποροῦσα, φίλε μου, νὰ σὲ κάμω χάριν, διότι καθεὶς τὸ χρέος του! Λάβε ἐν τούτοις εἴκοσι γκινέας καὶ τὸ χρυσοῦν μου ὠρολόγιον. Διασκέδασε μὲ τὰ χρήματα, καὶ φύλαξε τὸ ὠρολόγιον δι' ἀγάπην τοῦ πλοίαρχου σου, εἶναι

ὁ καλλίτερός σου φίλος, ἔσο βέβαιος, παιδί μου, καὶ θὰ φροντίσῃ δι' ἐσέ, . . . ἀλλὰ, ἐπρόσθεσεν ἀναλαμβάνων τὸ αὐστηρὸν ὕφος του, πρέσχε μὴ ψαρεύσης ἄλλοτε ὅταν εὐρισκόμεθα ἐντὸς λιμένος, ἐπειδὴ εἰξεύρεις, καθεὶς τὸ χρέος του.

(Revue Britanique)

K. Π. I.

Ἡ ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ.

A.

Ἐπίπνονος καὶ τρῆχία εἶναι σήμερον, ὦ πάτερ, ἡ ἐργασία! ὁ λίγος ἀναπηδᾷ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀπεξηραμένης, ἀκτίνας πυρὸς ἐκτοξεύει ὁ ἥλιος, διειρηρόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ πνεύματος, ὁ κοινορτὸς νεφελὸν κατακαλύπτει τὴν πεδιάδα συστρεφόμενος.

Τιέ μου, ἐκεῖνος ὅστις στέλλει τοὺς ἀνέμους τοὺς καυματηροῦς, αὐτὸς στέλλει καὶ τὰ νέφη τὰ δροσοφόρα. Ἐκάστη ἡμέρα ἔχει καὶ τὴν θλίψιν, ἔχει καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς.

Πάτερ, ἰδὲ τὰ ταλαίπωρα ἐκεῖνα φυτὰ, πῶς μαραίνονται, πῶς τὰ ὠχρὰ φύλλα των προσκλίνουσιν ἐπὶ τοῦ κεκυρωμένου καυλοῦ.

Θὰ ἀναζωοποιηθῶσιν πάλιν, υἱέ μου! οὐδ' ἐν χλόης κάρφος εἶναι λησμονημένον ὑπάρχουσι δι' αὐτὸ εἰς τοὺς οὐρανίους θησαυροῦς, βροχαὶ γόνιμοι καὶ δρόσοι ζωογόνοι.

Πάτερ, ἐν τοῖς φυλλώμασι σιγοῦν τὰ πτηνὰ ὁ ὄρνυξ, ἀκίνητος εἰς τὸ βάθος τοῦ αὐλακος, οὐδ' ἐνθυμεῖται πλέον τῆς συντροφῆς τοῦ ἡ δάμαλις ζητεῖ τὸ σκότος, ὁ δὲ ταῦρος μόλις ὑποβαστάζων τὸ βαρὺ σῶμά του, ἐκτείνων τὸν τράχηλον διαστέλλει τοὺς πλατεῖς βόθωνάς του ὅπως εἰσπνεύσῃ τὸν ἐλλείποντα αὐτῷ ἀέρα.

Καὶ εἰς τὰ πτηνὰ, ὦ υἱέ μου, ὁ Θεὸς θέλει ἀποδώσει τὴν φωνὴν των καὶ εἰς τοὺς ταῦρους καὶ εἰς τὰς δαμάλις τὰς ἐξκνηθείσας ὑπὸ τῆς πυρίνης ταύτης θερμότητος δυνάμεις αὐτῶν. Ἴδου ἐπὶ τῶν θαλασσῶν πέτεται ἡδὴ ἡ ἀναζωοποιήσουσα αὐτὰ αὔρα.

Ὡ πάτερ μου, ἂς καθήσωμεν ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς λίμνης, πλησίον τῆς γηραιᾶς ταύτης δρυὸς, ἧς οἱ κρεμαστοὶ κλάδοι ἐπιψάουσιν ἡδέως τὴν ἐπιφανείαν τῶν ὑδάτων. Πόσον γαλήνια, πόσον διαφανῆ εἶναι! πόσον εὐθύμως παίζουσιν ἐν αὐτοῖς οἱ ἰχθύς! οἱ μὲν ἐπιδιώκουσι τὴν ὑπόπτερον ἄγραν των, πτώχας μίας μόλις γεννηθείσας, οἱ δὲ, ὑψοῦντες τὴν κεφαλὴν, ὑπνεωγμένον κρατοῦντες τὸ στόμα, φαίνονται δίδοντες εἰς τὸν ἀέρα τρυφερὸν ἀσπασμόν.

Τιέ μου, ἐκεῖνος ὅστις ἐποίησε τὰ πάντα, πανταχοῦ διένειμε τὰ ἀνεξάντλητα αὐτοῦ δῶρα, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς.

Ἐν τούτοις ὑποφέρει, ὦ πάτερ μου, σὺ πόσους μόχθους, πόσους πόνους δὲν καταβάλλεις ἵνα ἐπαρκεῖς εἰς τὰς ἀνάγκας μας ! Δὲν εἶσαι πτωχός ; δὲν εἶναι πτωχὴ καὶ ἡ μήτηρ μου ; οἱ ἰδρωτῆές σου μόνοι μ' ἔφερον εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην. τί δαί ; ἀνέτειλε ποτὲ ἡμέρα ἥτις νὰ σ' εὖρη βέβαιον περὶ τῆς αὐρίου ;

Καὶ τί μὰς ἐνδιαφέρει ἡ αὐριον, υἱέ ; Ἡ αὐριον εἰς τὸν Θεὸν ἀνήκει, ἄς τὴν ἐμπιστευθῶμεν εἰς Αὐτόν. Ἐγείρεσαι τὸ πρωὶ καὶ ἀγνοεῖς ἂν φθάσης τὴν ἐσπέραν, διατὶ λοιπὸν νὰ τυρβάζης, νὰ μεριμνᾷς περὶ χρόνου τὸν ὅποιον δὲν θέλεις ἴσως ζῆσαι ; Πικροχόμεθα ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ ὡς ἡ χελιδὼν, ἐπιζητοῦντες ἐκάστην ἡμέραν τὴν ζωὴν ἐκάστης ἡμέρας, καὶ ὡς ἐκείνην, ὅταν ὁ χειμὼν πλησιάσῃ, μυστηριώδης τις δύναμις μὰς φέρει πρὸς κλίματα γλυκύτερα.

Β'.

Ἀνάψαν πλησίον τοῦ τοίχου, εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δάσους πυρὰν ἐξ ἔρεικῶν, καὶ καθῆσαν ἐπὶ τοῦ χόρτου, τὸ πτωχὸν παιδίον ἐθέριαινε τὰς χεῖράς του εἰς τὴν σπινθηρίζουσαν φλόγα.

Ὁ καπνός, ὡχρὸς ἐνεκα τῶν διὰ τῶν νεφῶν διαλυσθαινοῦσῶν ἀμυδρῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἀνέβαινε πρὸς τὸν βυρὺν ἀέρα. Τὸν ἐθεώρει περιδινούμενον, ὡς ὅπως ἐξαγκούμενος καὶ ἐξελίσσειν τοὺς σπονδύλους αὐτοῦ, ἔπειτα ἐξαπλούμενον ὡς ὀθὴν ἀμαυρά, ἔπειτα διαλυόμενον ἐν τῇ πυκνῇ ἀτμοσφαιρᾷ.

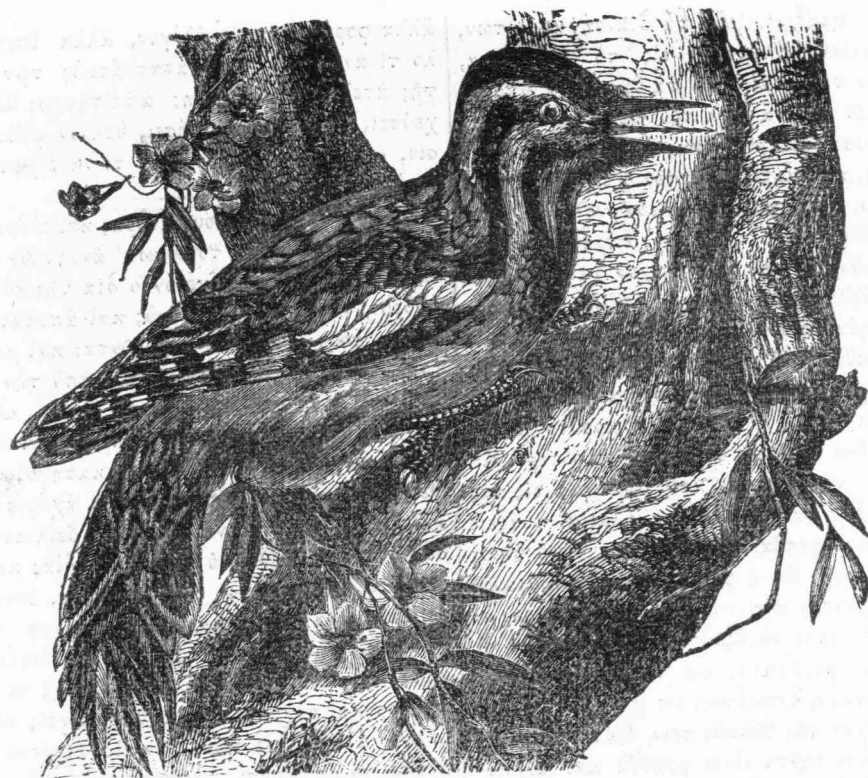
Οὐδ' εἰς τοὺς θάμνους ἤκούοντο πλέον ἄσματα, οὐδ' ἔντομα πτερωτὰ ἀπυργάζοντα εἰς χρυσὸν καὶ εἰς σμάραγδον, περιπλανώντα ἀπὸ ἀνθῶς εἰς ἀνθὸς τοὺς ἀερίους αὐτῶν ἐρωτας ; πανταχοῦ σιγὴ, νεκρικὴ ἡρεμία ; πανταχοῦ χοροὶ γενικὴ καὶ θλιβερὰ καὶ μεμαρμημένη, ὡχρὰ ἢ χλόη παρίστα τὸ σάβανον τῆς φύσεως.

Ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἀσθενὲς πνεῦμα, γενόμενον καὶ ἐκπνέον τὴν αὐτὴν στιγμήν, ἐκύλιεν ἐπὶ τῆς γῆς τὰ ξηρὰ φύλλα. Ἀκίνητος καὶ σκεπτικὸς προσεῖχε τὸν νοῦν ὁ παῖς εἰς τὴν φωνὴν ταύτην τοῦ χειμῶνος, ἥτις εἰσδύουσα εἰς τὴν ψυχὴν του ἐχάνετο ἐν αὐτῇ, ὡς χάνονται τὸ ἐσπέρας οἱ στεναγμοὶ τῆς ἐρημίας καὶ τὸ βάθος τῶν δασῶν.

Ἄλλοτε πάλιν, ὑψηλὰ εἰς τοὺς ἀέρας, νέφος πτηνῶν ἄλλου κλίματος διήρχετο ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, ἐκπεμπόντων κρυγὰς ὁμοίας πρὸς ὑλακὰς κυνῶν. Ὁ ὀφθαλμὸς του τὰ ἠκολούθει εἰς τὸ διάστημα, καὶ, εἰς τὰς μεγάλας του ὄνειροπολήσεις ἠσθάνετο ἑαυτὸν συρόμενον ὡς αὐτὰ πρὸς ἄλλα μακρυνὰ μυστηριώδη μέρη, ὑπὸ μυστικῆς τινος ὀρμῆς καὶ ἀγνώστου ἰσχύος. Τέκνον, ἀποβλέπεις ἤδη πρὸς τοῦ σταδίου σου τὸ τέρμα ; ἀλλ' ἔγε ὑπομονὴν, καὶ ὁ Θεός θέλει σὲ ὀδηγήσει εἰς αὐτό.

Η ΠΟΙΚΙΛΟΠΤΕΡΟΣ ΚΙΣΣΑ.

Μέχρις οὐ ἀνακαλυφθῆ προσφυστέρον τι μέσον ἐξοντώσεως τῶν ἐντόμων καὶ σκωλήκων, ὅσα ἀνεπαισθῆτως πως διαφθείρουσι τὰ κολοσσαϊκὰ δένδρα τῆς Καρολίνης, λέγει Βίλσον ὁ φυσικός, ὑποβάλλων τὴν ταπεινὴν γνώμην μου ὑπὲρ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι καὶ βοηθεῖν τὴν φυλὴν τῶν ὠραίων τούτων πτηνῶν. Ἡ μέλινα κίσσα, (*picus principalis*) ἀκαμπτος θηρευτῆς τῶν ἀγρίων ἐρῆμων, ἐνθα μόνη φαίνεται αὐτῇ κάτοικος, ἐπιδιώκει τὰ δένδρα τὰ μεγαλοπεπέστερα, ἐπικαθεζομένη δὲ ἐν τοῖς γυμνοῖς αὐτῶν κλάδοις ἀφίνει τὴν διάτορον αὐτῆς φωνὴν, παρομοιάζουσαν εἰς τὸν ἦχον τῆς σάλπιγγος καὶ εἰς τὰ συνεχῆ καὶ ἰσχυρὰ κτυπήματα τοῦ ἐλεφαντίνου

ραμφοῦς τῆς. Πολυάριθμα ἴχνη τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς περικαλύπτουσιν ἐν ὀλίγαις στιγμήσι τὰς βουώδεις τοῦ δένδρου ρίζας ; εἰσὶ δὲ ταῦτα σωροὶ ἄπειροι, λεπτὰ ρυκανισμένα θρύμματα, λείψανα φλοιοῦ ἀποσπασθέντα τοῦ στελέχους. Ἄδύνατον εἶναι σχεδὸν νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι ἐν πτηνῶν μόνον ἠδυνήθη νὰ ἐξεργασθῆ ὅ,τι ἦν ἱκανὸν ν' ἀσχολήσῃ ἐξάδα ὅλην ἰσχυρῶν ζυλοκόπων διὰ πελέκειας ἐργαζομένην δι' ὅλης προΐας.

Ἄλλ' ἂν τις σκοπήσῃ τὸ κατεσχισμένον δένδρον, θέλει ἰδεῖ ὅτι, ἀσθενὲς καὶ σκωλήκων μεστὸν, ἔρρεπε πρὸς σῆψιν. « Πανταχοῦ, λέγει πάλιν » ὅπου ἡ ἐρυθρόλοφος κίσσα ἴδῃ δένδρον τι ἀσθενές, τὸ πικρατρῆει μετ' ἀγγινοίας, τὸ καταμετρεῖ, τὸ ἐξετάζει, ἔπειτα τὸ ἐκφλοιοῖ πάντοθεν ἀπὸ ὕ—θ δακτύλους μήκους, ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν μυστικὴν αἰτίαν τῆς λυμάνσεως. Ἐργάζεται ἀκάματος, μετὰ προθυμίας καὶ δραστηριότητος ἀκαταπαύστου. Τὴν εἶδον, ἐν διαστήματι βραχυτέρῳ τοῦ τετάρτου τῆς ὥρας, νὰ ἐκφλοιοῖ ἐπὶ μήκους πλείονος τῶν πεντηκοντα ποδῶν, τὸ κολοσσαϊὸν στέλεχος πίτυος μακρανθείσης ».

Ὅταν δὲ, ἐν τῇ περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν κισσῶν πραγματείᾳ του, ὁ Βίλσον ὁμιλῇ περὶ τῆς κίσσης, ἥτις δὲν εὐχαριστεῖται εἰς τὴν ἐξ ἐντόμων μόνων τροφὴν τῆς, ἀλλ' ἀγαπᾷ καὶ τὸ ἐπίδειπνον, συναγορεῖ ἔτι ὑπὲρ αὐτῆς.

Ἄν ἡ ἐρυθρόλοφος κίσσα ἀρέσκηται ἐν μέσῳ τῶν μπλεῶν διατρέβουσα, ἂν, ὅταν διαταράσσῃ αὐτὴν παίζουσαν, πέτεται ἐπιφερομένη διὰ τοῦ ράμφους τῆς τὸ εὐχλύτερον μῆλον, ἀλλὰ καὶ τότε ὁ πτε-

ρωτὸς κλέπτει εὐρίσκει τὸν εὐγλωττον ὑπερκαπὶστὴν τῆς. « Αἱ ὑπηρεσίαι ζωῶν ἐπωφελοῦς δὲν πρέπει νὰ ἀνταμείβωνται, λέγει ὁ Βίλσον, διὰ μικροῦ τινὸς μέρους τῶν ἀγαθῶν, ὧν δι' αὐτοῦ ἀπολαμβάνομεν ; »

(Κατὰ τὸ Γαλλ. * * *)

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΓΓΑΜΟΥ.

(Συνέχεια ὄρα φυλ. 18)

Ἡ ἀνθρώπινος φύσις δὲν δύναται νὰ ἐμμένῃ σταθερῶς, εἰς ὅ,τι ἀπ' ἀρχῆς ἠθέλησε, καθότι αἱ ἀσθενεῖαι, αἱ ἀνάγκαι, τὰ πάθη μετατρέπουν αὐτὴν ὅπως θέλουσι ; ζητεῖτε καὶ μὲν τὴν ἀγάπην τῶν συζύγων σας ἀλλ' ἐπιθυμεῖτε καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ἡ δὲ δόξα αὐτῶν δὲν εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἀγκαλιῶν σας, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας τῆς ὁμοίας καὶ φεῖς εἰσθε μέλη ἐπισηήα, τὰ ὅποια καὶ πρῶτα θέλετε ὠφεληθῆ ἀπὸ τὰ τροπία τῶν συζύγων σας.

Ἐγνώρισα συζυγίαν μίαν, συζυγίαν ὁμῶς τὴν ὁποῖαν πάντες ὡς κάτωπτρον ὀφείλουσαν νὰ ἔχουν ἐνώπιόν των διὰ νὰ ὀδηγῶνται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς. Ἠγαπῶντο ἀμοιβαίως, ὡς δύνανται ν' ἀγαπηθῶσι δύο ἄνθρωποι, εἶχον τοιαύτην ἀρμο-

νίαν εις τὰς πράξεις, εις τὰ δικαιοσύνην των, ὅποιαν ἁρμονίαν βλέπομεν εις τὸ στερέωμα, εἶχον τοιαύτην τάξιν εις ὅλα τὰ ἔργα των, ὅποιαν τάξιν βλέπομεν εις τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ὄλην τὴν ζωὴν διήνησαν μέχρι γήρω· ἐν πρόβω Θεοῦ καὶ ἐν δικαιοσύνη, πᾶν ὅ,τι ἐπραττεν ὁ εἶς, ἦτον ἀρεστὸν τῷ ἐτέρῳ, διότι ἐπραττετο εὐαγγελικῶς, οὐδεὶς παρεπρόβη ποτὲ ὅτι ὁ ἕτερος ἐπραξέ τι ἀντιβαλὼν τὴν ἐπιθυμίαν του, διότι εἶχον ὁ εἶς τὸν χαρακτηρὰ τοῦ ἄλλου σπουδάζει, ὡς ὀφείλει νὰ πράττῃ πᾶσα σύζυγος διὰ τὴν ἀρέσκην τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἀνθρώποις· ἐπεθύμει ὁ σύζυγος νὰ πράξῃ ἀρεστὴν τινα; εὐρισκε πρόθυμον μέχρις ἐνθουσιασμοῦ τὴν σύζυγον, ἐπεθύμει ἡ σύζυγος τι; ἐξεπληροῦτο μετ' ἀφοσίωσιν ταχέως ὑπὸ τοῦ σύζυγου. Ἀμφότεροι εἶχον πηδάλιον τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅταν τις εἰς τὰς πράξεις αὐτοῦ ἔχῃ ταύτην κέντρον, ὅλαι αἱ πράξεις του θέλουσι στρέφεσθαι περὶ αὐτῆς ὡς ὁ ἥλιος περὶ τὸν ἄξονά του, ὡς ἡ φύσις περὶ τὸν δημιουργόν της; εὐμοιροῦσαν πλούτου, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐζήτησαν, ὁ μὲν ἀνὴρ νὰ ἐξοδεύῃ εἰς περιττὰ, ἡ δὲ γυνὴ εἰς λαμπρὰ φορέματα, εἰς τιμαλφεῖς στολισμοὺς εἰς περιττοὺς ὑπερήτας, εἰς μεγαλοπρέπειαν οἰκιακὴν ἀνωτέραν τῆς θέσεώς των, διότι ἀμφότεροι ἐγνώριζον ὅτι ταῦτα εἶναι φροῦδα καὶ προσωρινὰ καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ μόνης τῆς ἀρετῆς μεγαλύνεται καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ἐπιδείξεως; διὸ ἐζήτησαν πάντοτε διὰ τοῦ πλούτου ν' ἀποκτήσωσι κτήματα, νὰ ἐλεήτωσι πτωχοὺς, νὰ ὑπανδρεύωσιν ὄρφανὰς, νὰ συστήσωσιν ἢ συντρέξωσι κατὰ στήματα, νὰ συνεισφέρωσιν εἰς ἐμπόδισιν ἀγαθῶν ἔργων. Ποτὲ δὲν ἐζήτησαν τοὺς ἄλλους διὰ τὴν δόξαν, τὸν πλοῦτον, τοὺς στολισμοὺς, τὴν μεγαλοπρέπειαν ἢ ἐπέδιωκον, ἀρκούμενοι εἰς τὰ παρόντα ἐζήτησαν νὰ ἐξοδεύωσι τὰ χρήματα οὐχὶ εἰς χιμαίρας, ἀλλ' εἰς θετικὰ καὶ ὠφέλιμα πράγματα. Ἀλλὰ ποῦ τοιαύτη σύζυγος; εἶναι σπάνιον, κατὰ δυστυχίαν, φαινόμενον. Πόσαι γυναῖκες, κυριεύμεναι ἤδη ἀπὸ τὰ πάθη αὐτῶν, λησμονοῦν τὴν θέσιν των καὶ θέλουν, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ κρίνωσι, νὰ γνωρίζωσι τὰ πολιτικὰ, τὰ οικονομικὰ καὶ λοιπὰ τοῦ κράτους καὶ νὰ ἐπιφέρωσι καὶ κρίσεις ἀκρίτους; Πόσαι γυναῖκες ζητοῦν δι' ἐπιμονῆς ἀπὸ τοῦ σύζυγου των πράγματα ἀντιβαλὼντα καὶ εἰς τὴν κατάστασίν των, καὶ εἰς τὸ γένος καὶ εἰς τὴν θέσιν των καὶ, ἂν τοὺς ἀρνηθοῦν αὐτὰ οἱ σύζυγοι, ὀργίζονται, λυποῦνται, ἀπελπίζονται; Εἶδον γυναῖκας νὰ ζητοῦν ἀπὸ τοῦ σύζυγου των φόρεμά τι, ὅπερ ἐφόρει ἕτερα γυνὴ ἀνωτέρας τάξεως, χωρὶς νὰ συλλογισθῶσιν ὅτι θέλουν φανεῖ καταγέλαστοι, διότι ἐνεδύσαντο ἱμάτια, ἅπερ δὲν ἀνήκον εἰς αὐτάς, χωρὶς νὰ συλλογισθῶσιν ὅτι ἐκείνη τὸ φορεῖ διότι ἡ τάξις αὐτῆς τὸ ἀπαιτεῖ, ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν των ἐνόμιζον ἐκυτὰς ἀνωτέρας ἐκείνης; καὶ εἶδον ἐπίσης καὶ ἄνδρας κουφοτέρους ἐκείνων νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἐπιθυμίας των, χωρὶς νὰ συλλογισθῶσιν ὅτι αἱ ἐπιθυμίαι δὲν ἔχουν χορτασμόν, ὅτι αὐταὶ θέλουν ζητήσαι

ἄλλα φορέματα μετ' ὀλίγον, ἄλλα ἐπιπλα, ἢ ἄλλο τι ἀνωτέρον τῆς καταστάσεώς των καὶ ἐνεκεν τῆς ἀτελειότητος ταύτης; ἀπικητέως θέλουν πτωχεύσει, θέλουν δυστυχῆσαι, θέλουν φθάσει εἰς θέσιν, ὥστε νὰ μὴ ἔχουν μετ' ἑαυτῶν νὰ θεραπεύσων τὰς ἀνάγκας αὐτῶν.

Εἶδον, ναί, τοιοῦτους ἄνδρας καὶ εἶδον καὶ τ' ἀποτελέσματα τῶν τοιούτων ἀνοητιῶν των, τοὺς εἶδον εὐπόρους, καὶ ἐγένοντο διὰ τῆς ἀβουλίας των ἄποροι, τοὺς εἶδον ἀγαθοὺς καὶ ἀποκατεστάθησαν κακοί, τοὺς ἐγνώρισα εὐζωοῦντας καὶ μετ' ὀλίγον τοὺς εἶδον κκοκδοιμονοῦντας ἀπὸ τὴν φαντασίαν τοῦ νὰ φανῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ σύζυγοί των ἀνώτεροι ἢ ὅ,τι πραγματικῶς ἦσαν, καὶ ὅμως τοὺς εἶδον πάλιν κατηγοροῦντας τὴν Θεῖαν πρόνοιαν, διότι δὲν τοὺς ἐχάρισεν ὅσα εἰς ἄλλους δὲν ἤρνηθη νὰ δώσῃ. Οἱ δειλίκοι! δὲν αἰσθάνονται ὅτι ὁ Θεὸς, ὁ ἐτάξων καρδίαν καὶ νεφροὺς, εἶναι ὁ κατάλληλος ἐκείνος ἰατρός, ὅστις δίδει τ' ἀπαιτούμενα φάρμακα διὰ τὴν σωσθὴν τὸ ἀσθενὲς πλάσμα τῶν χειρῶν του, δὲν αἰσθάνονται ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς ἔδωκε τὸ τάλαντον διὰ τὸ πολυπλασιάσωσι καὶ οὐχὶ νὰ τὸ διαφθεירוσιν εἰς τὰς χαμαιζήλους ἀλαζονείας των, δὲν αἰσθάνονται τέλος ὅτι πρέπει νὰ ζητήσωσι τὰ παρόντα, ἐπιδιώκοντες τὰ μέλλοντα ἐν ἠθικῇ καὶ σοφίᾳ.

Ἐσπέραν μετοπωρινὴν τοῦ ἔτους 1849. ἐν τῇ τοῦ Κέκροπος πόλει, εὐρέθην εἰς συναναστροφὴν τινα ὅπου, ὑψηλῶν θαυμάτων κυρία, ἐναμιλλῶντο τίς νὰ ὑπερβῇ τὴν ἑτέραν, τίς νὰ ἐλκύσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὰ βλέμματα, τὴν συμπάθειαν τῶν ἀνδρῶν, διὰ τῶν λαμπρῶν φορεμάτων, τῶν ἀκτινοβολούντων ἀδαμάντων, τῶν κομψῶν περιποιήσεων, τῶν χαριεντισμῶν τοῦ προσώπου, τῶν κινήσεων τοῦ σώματος, τῶν προτερημάτων τοῦ πνεύματος, τῶν ὑπερηράνων καὶ ἀριστοκρατικῶν τρόπων. Θαυμάθεις δὲ ἀπὸ τὴν τόσῃν ἐπίδειξιν, τὴν τόσῃν ἐπιμέλειαν τοῦ θεατρίζεσθαι, ἔμενον ἐν γωνίᾳ καὶ παρεδίστω, ἐθεώρουν τὸν τόσον ἐξευγενισμὸν τοῦ ὠρχίου μας φύλου καὶ ὑπὸ τὴν καπνίζουσαν καπνοσύριγγά μου. ἐπιπτον εἰς διαφόρους βρεθασμοὺς, ἀναπολῶν ἐν τῷ νῶ τὴν κατάστασίν μου, ὅτι νὰ τις ὡς ἄγγελος φωτὸς μετὰ τοῦ σύζυγου τῆς ἐμφανισθεῖσιν εἰς τὴν αἴθουσαν ἦλθε νὰ ἐξυπνίσῃ τὰς νεκρωμένους αἰσθήσεις μου, νὰ μεταβάλλῃ τὰς σκέψεις μου, αἵτινες, ὁμολογῶ, δὲν ἦσαν τότε εὐάρεστοι διὰ τὰς κυρίας, ἐναντίον τοῦ σεβασμοῦ ὃν περιέβαλλε πάντοτε ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὡς ὠφείλα διὰ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀναγκασιότητά των καὶ νὰ με ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς ἀρχάς μου, τὰς τὸσον κατ' ἐμὲ ἀληθεῖς. Ἦλθε ναί, καὶ πάραυτα ἀκουσίως σχεδὸν, ἠσθάνθη πρὸς αὐτὴν σέβας καὶ ὑπόληψιν. Εὐρον, εὐρον, ἐφώνησα ἐν ἑμαυτῷ καὶ ἤρχισα νὰ τὴν ἐξετάζω ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Τὸ ἀνάστημά της ἦτον εὐχαρὲς καὶ μέτριον, τὸ βᾶδισμά της ὁμοίον τῶν παρθένων τῆς Σιών, τὸ πρόσωπόν της ἔλαμπεν ἀπὸ τὴν ἀθωότητα καὶ τὴν αἰδῶ. Τὴν κεφαλὴν τὴν ἄσκεπῆ, ἐκάλυπτεν ἀπλοῦστατον ῥόδον με

ἴον περιπεπλεγμένον, εἰς τὴν βοστρυχῶδη ξανθὴν κόμην της. Τὸ φόρεμά της ἀπλοῦστατον, ἦτον ἐρραμμένον μετ' ἀπλοκαλίαν καὶ ῥομαντικότητά. Εἰς τὴν πρώτην ἐμφάνισιν αὐτῆς, ὅλοι ἠγέρθημεν καὶ ὑπεδέχθημεν αὐτὴν μ' ἐνθουσιασμόν, θαυμάζοντες εἰς τὸν ἀτημέλητον χαριεντισμὸν της καὶ περιμένοντες νὰ θαυμάσωμεν ἔτι μᾶλλον τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Ἡ γυνὴ αὕτη, ὡς νὰ προσηθάνετο τὸν θρίαμβόν της, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπίδειξιν τῶν περὶ αὐτὴν ἐτέρων κυριῶν, ἦλθεν οὐχὶ νὰ ἐξασκήσῃ ἐπιρροὴν, οὐχὶ νὰ δείξῃ φιλαρέσκειαν, ἀλλὰ νὰ καλλύνη ἀληθῶς τὴν συναναστροφὴν μας διὰ τῶν θελημάτων της καρδίης της, τῶν προτερημάτων της ψυχῆς της. Ὡ! ὅσον ἐνθυμούμαι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, Ὡ! ὅσον ἐνθυμούμαι τὴν ἀμβροσίαν ἐκείνην, ἣν αὕτη διέχουσε περὶς ἡμῶν, δὲν δύναμαι, ἢ νὰ τὴν θεωρήσω ὡς Ἡθὴν, ἢ Ἡῶ, ἣτις ἦλθεν ἀπὸ τὰ οὐράνια δώματα νὰ ἀποδείξῃ ἐν τῇ γῇ πότε ἡ γυνὴ καθίσταται λαμπρὰ, εὐάρεστος καὶ θελκτικὴ. Εἰσέτι ἀναπολῶ κατὰ νοῦν τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν, ἣν αὕτη ἐπροξένησεν εἰς τὴν νεάζουσαν καρδίαν μου, καὶ ἔκτοτε ἀνέκραξα. Τοιαῦτα πρέπει νὰ ἦσθε, ὦ γυναῖκες, ἐὰν θέλητε νὰ κύψωσιν εἰς τοὺς πόδας σας τὰ πάντα. Ἀπὸ τὴν ἀπλότητα τοῦ ἱματισμοῦ της, ἀπὸ τὴν θελκτικὴν καὶ εὐνηχὸν φωνὴν της, ἀπὸ τὴν εὐσχήμονα συμπεριφορὰν της ἠδυνήθη ἀπὸ μακρὰν νὰ μαντεύσω τὴν καθαρότητα τῆς καρδίης της, τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς της, ἀλλ' ὅτε ἐκ τοῦ πλησίον ἤξιώθη τῆς φιλίας της, ὦ τότε! δὲν ἐθαύμασα, διὰ τὴν τόσαι γυναῖκες ὑπεδούλωσαν τοὺς θηρωδέστερους τῶν ἀνθρώπων ἀναδείξασαι αὐτοὺς ἀθῶα καὶ ἀπλά ἐρίφισιν. Ποτὲ κυρία δὲν μοὶ ἔκαμε τόσῃν ἐντύπωσιν ὅσον αὕτη, ποτὲ κυρία μοὶ ἔκαμε νὰ συλλάβω τόσον σέβας διὰ τὰς γυναῖκας ὅσον αὕτη. Ἐγενόμην βεβαίως εὐτυχῆς ἀξιώθεις τῆς εὐνοίας της, ἐγενόμην εὐδαίμων τοῦλάχιστον καθ' ἃς στιγμὰς ἤμην πλησίον της καὶ μακρὰν ἤδη αὐτῆς, εἰς τρυφὰ ἐπαρχιακὰ ὄρη, ἔνθα ὁ κρότος τῶν χειμᾶρρων συννεοῦται μετ' ἡμᾶς τῶν βροντῶν καὶ ἀπορροφᾷ ὑψιπετεῖς ἰδέας, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ περιστραφῶσιν εἰς τὸν ἄξονά των, διότι λείπει ἀπὸ αὐτὰς ὁ ἀρχιμήδειος μηχανισμὸς, ἀναπολῶ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τὰς θελητηρίου. Ἀκούσατε δὲ, φίλταται τῶν κυριῶν καρδίαι, ἀκούσατε τὰς ἀρετὰς της καὶ γίνετε ὅμοιοι, κάλλιπται ἐκείνων διὰ νὰ μεγαλυθῆτε, διὰ νὰ μεγαλύνητε τοὺς σύζυγους καὶ τοὺς ἀπογόνους σας.

Ἦτον ὠραία ὡς ἄγγελος, ἀλλὰ μακρὰν τοῦ νὰ φαντάζεται ὅτι ἡ σαματικὴ ὠραιότης δύναται νὰ τὴν εὐδαιμονίσῃ, ἐφρόντισε νὰ καλλύνη τὴν ψυχὴν της, καὶ ἀληθῶς τὴν ἐκάλυψε μετ' ὅλας τὰς ἀρετὰς, αἵτινες μεγαλύνουν τοὺς ἀνθρώπους. Φιλάνθρωπος, εὐλαβὴς καὶ γενναία, ἦτον ἄγγελος ἀγαθωσύνης εἰς ὅλους ὅσοι ἔτρεχον ὑπὸ τὴν προστασίαν της. Ποτὲ πτωχὸς δὲν ἐζήτησε τῆς οἰκίας της χωρὶς νὰ εὐλογῆσῃ αὐτὴν. Ποτὲ πᾶσων δὲν ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν της καὶ δὲν ἀ-

νεκούφιζε τοὺς πόνους αὐτοῦ. Ποτὲ τις τῇ ἐνεπιστεύθη τὰ κρύφια τῆς καρδίης της καὶ μετενόησε. Ποτὲ τις ἀμαρτήσας εἰς αὐτὴν δὲν ἐσερήθη τὴν συγχώρησιν. Ποτὲ τοῦ στόματός της λόγος ἀσεβῆς, λόγος ψευδῆς ἢ κακοῦθης ἐξῆλθεν. Εἰς τὰς εὐτυχίας της ἦτον ἀγαθοτέρα, εἰς τὰς δυστυχίας της ὑπομονητικωτέρα, εἰς τὰς χαρὰς καὶ εἰς τὰς λύπας μετρία· οὐδὲν τὴν ἀνεχαίτιζε τοῦ νὰ πραγματοποιηῖ ὅ,τι τὸ εὐαγγέλιον τῇ ἐνετείλατο, διὸ ἠγαπάτο καὶ ἐλατρεύετο παρὰ πάντων. Ὁ σύζυγός της μάλιστα καὶ οἱ συγγενεῖς των, οἱ φίλοι των, οἱ ἰκέται των, μετελαμβάνον πρώτοι ἀπὸ τῶν θεοσπεσιῶν τούτων προτερημάτων τὰς ἀπαρχάς. Ὀλίγοι σύζυγοι ἠσθάνθησαν τὴν εὐδαιμονίαν ὅπως ὁ σύζυγος αὐτῆς. Οὐδεὶς συγγενῆς εὐχαριστεῖτο τόσον ἀπὸ τοῦ συγγενῆς του, ὅσον οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, οὐδεὶς ξένος ἐσδάσθη τόσον ἄλλην ὅσον αὐτὴν, οὐδεὶς ὑπέρτης ἀπῆλαυσε τόσα καλά, τόσον ἀνεξικκίαν ἀπὸ ἄλλην τινα, ὅσον ἀπὸ αὐτῆς. Ἡ οἰκία της ἐστολιζέτο ἀπὸ καθαριότητα καὶ κοσμιότητα. Τὰ ἐπιπλά της ἦσαν κομψὰ ἀλλ' οὐχὶ πολυτίμα, ὠραία, ἀλλ' οὐχὶ μεγαλοπρεπῆ. Ποτὲ μεγαλοπρεπῶς δὲν ἐνδύετο καὶ τοιδυναμένην νὰ ἐνδυθῇ. Ποτὲ λαίμαργος δὲν ἦτον. Εἰς τὴν τράπεζαν ἀπαντάτο ἡ δαψίλεια ἀλλ' οὐχὶ ἡ ἀσωτία. Ποτὲ φλόαρος κατήγορος τῶν ἄλλων κόλαξ ἢ χαμερπῆς ἦτο. Ἡ συμπεριφορὰ αὐτῆς ἦτο πάντοτε ὡς ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἀπλὴ καὶ σταθερά. Τί ἦτο φιλαρέσκεια, ἡ κενοδοξία ἢ ὑπερηράνεια, ἡ ματαιοσπουδία, συνήθη εἰς τὰς γυναῖκας πάθη, δὲν ἐγνώριζε. Τὰ τέκνα της ἦσαν καθαρῶς ἐνδεδυμένα, σεμνῶς καὶ πειθηνίως ἀνατεθραμμένα καὶ μάταιος ἢ ψευδῆς λόγος οὐκ ἐζήχετο τῶν χειλέων αὐτῶν. Ἦτο τέλος γυνὴ ὅποιαν πᾶς τις πρέπει νὰ ἐπιθυμῇ.

Τοιαύτη λοιπὸν ἦτον ἡ γυνὴ αὕτη, ἣτις ἦλθεν εἰς τὴν συναναστροφὴν ἐκείνην νὰ μηδενίσῃ τὰ ἐξωτερικὰ θελητήρια τῶν ἄλλων κυριῶν, διὰ ν' ἀποδείξῃ εἰς αὐτάς ὅτι ἡ ἐπίδειξις, ὁ στολισμὸς καὶ ἡ πανουργία, εἶναι ἐλαττώματα τὰ ὅποια ρθειροῦν ψυχὴν τε καὶ σῶμα, εἶναι ἐλαττώματα τὰ ὅποια ὑποκρύπτουν φαρμακερὰ βέλγη, ἅπερ εἰ καὶ διαπερῶσι τὰς καρδίαις τῶν ἀνδρῶν πολλάκις, οὐχ ἦτον ὅμως διατρύψαι μέχρι θανάτου καὶ τὰ στήθη αὐτῶν. Εἰς μάτην αὐταὶ ἠθέλησαν νὰ ἐξασκήσωσιν οἷαν ἐπιρροὴν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐθήρευον· ἔμειναν ὡς ἐμβρόντητοι ὅτε εἶδον ὅτι ὅλοι οἱ ἄνδρες εἰς αὐτὴν καὶ μόνον ἐπέβλεπον, δι' αὐτὴν καὶ μόνον ἐνθουσιῶντο καὶ ἀπῆλθον μετ' οὐ πολλὴ μένεα πνεύσαντα κατ' ἐκείνης, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶσιν ὅτι δύνανται νὰ γίνωσιν ὅμοιοι αὐτῆς, ἐὰν ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα της, καὶ λυπούμεναι λύπην πικρὰν ἀνευ ὅμως ἀποτελέσματος, ἴσως διότι ἐφάνθησαν τόσον καταγέλαστοι εἰς τῶν φρονιμῶν τὰς σκέψεις, διότι εἰς μάτην τὰ τόσα ὄπλα των κατεθραύσθησαν. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἴσως αἱ μόναι, αἵτινες ἀπαξ μόνον ἠσθάνθησαν τὴν ἦταν αὐτῶν, ἐνώπιον ἄλλων γυναικῶν ὁμοίων μετ' αὐτῆς. Πόσαι καθεκαστὴν πα-

θαίνουσι τ' αὐτὰ καὶ χεῖριστ' ἔτι καὶ δὲν σφρο-
νίζονται; Πόσαι ἠσθάνθησαν τὴν λύπην τῆς πε-
ριφρονήσεως καὶ ὅμως δὲν συλλογίζονται ποῖα ὄπλα
πρέπει νὰ μεταχειρισθῶσι διὰ νὰ δοξασθῶσιν. Ἀλ-
λοῖμονον! Διὰ νὰ περιφρονῆται ἐπλάσθη τὸ ὠραιό-
τατον τοῦτο δημιουργήμα τοῦ πλάστου, ἢ νὰ θαυ-
μάζεται καὶ ἀγαπᾶται; Ἀπεκδύθητε πλέον, ὠραῖαι
τοῦ Ἑλλήνος ἀπόγονοι, τὸν αἰμοσταγῆ καὶ κεκο-
λοβωμένον τοῦτον χιτῶνα καὶ ἐνδυσάμεναι ἱμάτιον
δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς, ἀναδείξατε ἑαυτὰς ἀξίας
τοῦ μεγαλείου σας, διὰ νὰ λαμπρύνητε τὰς γε-
νεὰς καὶ φέρετε εἰς τὴν γῆν τὸν χρυσοῦν ἐκείνον
αἰῶνα, ὅστις πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων ἀπεδή-
μησε καὶ εἰς μάτην οἱ ἄνδρες τοσαύκις τὸν κα-
τεζήτησαν. Σεῖς εἴσθε ἐκεῖναι, αἵτινες ἐν θριάμβῳ
θέλετε τὸν ἐπαναφέρει εἰς τὴν γῆν τῆς νέας πα-
λιγγενεσίας μας.

Τέλος τοῦ Β. Μέρους.

ΠΟΙΗΣΙΣ

Ε κ τ ὦ ν ἄ ρ μ α τ ω . λ ὦ ν .

52.

Ἐφώτισεν ὁ ἥλιος τὸ κλεπτικὸν λιμέρι,
Καὶ τὰς σκιὰς ἀπέβαλον ὀλοτελῶς τὰ δάση.
Οὐδ' ἐλαχίστη τις πνοὴ τὸ φύλλωμα ταράσσει.
Μόνον ὁ ῥύαξ κάτωθεν γοργὸν τὸ νᾶμα φέρει.
Ὅπου ὑπῆρχε σκοπιὰ, ὅπου παρόδων πόροι
Σκοποὶ φυλάττον ἀφανεῖς, ἀνομιῶν ἐργάται.
Εἰς τὴν φυλλίνην των στρωμνὴν κοιμῶνται ὄπλο-
φόροι,
Ὁ Φῶτος ἔννατος, αὐτῶν ἀνάμεσα κοιμᾶται.

53.

Τὴν χεῖρα τὴν ἀριστεράν εἰς τ' ὄπλον του ἐλίσσει
Καὶ μὲ τὴν δεξιάν κρατεῖ τὸ ἐν τῶν πιστολιῶν.
Εἰς ὕπνον καὶ τοι νήδυμον τὰ βλέφαρά του κλείων,
Θαρρῆεις ὄτ' εἰς τὰ ὄπλα του ἀπλόνει νὰ κιυπήσῃ.
Εἰς τὴν εὐώνυμον πλευράν ἀνάκειτ' ἐπὶ κλίνης,
Ἀλλὰ δὲν εἶναι σκυθρωπαὶ αἱ συνεχεῖς ὄφρυς του.
Ἵπνος τὸν εὖρεν εἰς στιγμὴν ἀγρίας εὐφροσύνης
Κ' ἐγράφη κ' ἔμεινεν ἐκτὸς ἡ χλεῦνῃ τῆς ψυχῆς
του.

54

Σχεδὸν γελᾷ. Δὲν εἶν' αὐτὴ ἡ ὄψις του ἡ πρώτη
Σύννοος καὶ κρύπτουσα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς
τὰ βάθη,
Γελᾷ καὶ ὅμως βδελυκτὰ ἀπεικονίζει πάθη
Ὅτω φωράται ἡ ψυχὴ ὅταν ἡ σὰρξ ὑπνώττη.
Ἀμέριμοι κοιμῶντ' ἐδῶ εἰς τὸ κρυπτὸν λημέρι,
Ἀλλὰ πειρώμενοι κρημνῶν ἄρματωλοὶ παρήσαν
Ἀπὸ ἀδρόμους φάραγγας ὁ Δημαρᾶς τοὺς φέρει,
Ὁ κλέπτης ὅστις ἔσωσε τὸν Κέντρον καὶ τὸν
Κίτσαν.

55.

Πέραν τῆς πρώτης κορυφῆς ἐγγύς, τῶν κοιμωμένων,
Πυκνὸς ἐκτείνεται πευκῶν καὶ εἶναι κόπρων κοίτη.
Βράχος ἀπότομος ἐκεῖ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκπλήττει.
Ἀγρίως ἀναβαίνων.
Ἀπανταχόθεν κοπτερός ὁ βράχος ἀνυψοῦται,
Ὡς ἂν ἐλάξευσαν αὐτὸν μυστηριώδεις χεῖρες.
Ἀπὸ τὴν ἔδραν τῶν κλεπτῶν δὲν φαίνεται, ἀλλ'
οὔτε
Οἱ ἀλλαχοῦ φυλάττοντες τὸν βλέπουν σκοπευτῆρες.

56.

Δάσος ἐν κύκλῳ ἔρημον αὐτὸν περιτιλύσσει,
Ἄλλ' ἐν αὐτῷ ἄρματωλῶν ἀστράπτει πανοπλία.
Κοπεῖσα ῥιζηδὸν, ὀρθῆ, εἰς ῥήγμά τι μελία,
Στηρίζεται, τὸ μέγεθος τριῶν ἀνθρώπων ἴση.
Εἰς τοῦ κρημοῦ τὴν κορυφὴν ἢ κορυφὴ τῆς κεῖται,
Ἡ ρίζα τῆς ἀπὸ τὴν γῆν ἀπέχει διπλοσείως.
Ἐντὸς τῶν κλάδων εὐθετοὶ κρατοῦνται τρεῖς ὀπλίται
Καὶ περιβάλλει τὸν κορμὸν ὁ Κέντρος ὁ ἀνδρεῖος.

57.

Καὶ μὲ τοὺς πόδας τὸν κρημὸν σφοδρὰ ὠθεῖ καὶ
τύπτει,
Ἰθιοῦν κ' οἱ ἄλλοι μαχηταὶ ἐνδίδον εἰς τὸν σάλον
Τὸ δένδρον αἴφνης κάθιστον κατάγεται καὶ πάλλον
Μὲ τοὺς ἄρματωλοὺς, ὁμοῦ ἐγκλίνεται καὶ πίπτει.
Ἀπὸ τὸ δένδρον ἀβλαβεῖς ὀρθοῦνται καὶ μὲ βίαν
Τὰ ὄπλα των ἐπὶ τῆς γῆς ἀφέντες οἱ γενναῖοι
Κ' ἐγγύς τῆς ρίζης τοῦ κρημοῦ τανύοντες μανδύαν,
Τὸν ἀνυψοῦν, τὰ κράσπεδα κρατοῦντες ῥωμαλέοι.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Τοῦ Κ. Πῶπ ἀποδημούντος ἐξ Ἀθηνῶν,
ἀνεδέχθη τὴν περὶ τὴν σύνταξιν διεύθυνσιν τῆς
Εὐτέρπης ὁ Κ. Γ. Χ. Ζαλοκώστας, ὦν τοῦ
λοιποῦ εἰς τῶν τακτικῶν αὐτῆς συντακτῶν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Τὸ ὄνειρον, συνέχεια. — Ἡ μυστηριώδης νῆ-
σος. — Ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν Γ'. — Περὶ τοῦ
Ἰεροῦ δικαστηρίου, συνέχεια καὶ τέλος. — Τάφος
μητρὸς — ἀναμνήσεις. — Ποιήσεις. — Καθίς τὸ
χρέος του! — Ἡ Θεῖα πρόνοια. — Ἠθικαὶ μελέ-
ται. — Εἰδοποιήσεις.

Εἰκονογραφίαι, ἡ Θεῖα πρόνοια. — ἡ ποικιλό-
πτερος Κίτσα.

Π α ρ ἄ ρ τ η μ α ὁ Ἵ π κ ὀ μ η ς τῆς Βραζελόννης.